RELATIO
DE STVDIIS IESVITARVM ABSTRVSIORIBVS:

Nunc

IN GRATIAM PRÆDICANTIVM LVTHERANORVM,

qui Auguſtæ Vindelicorum Quintum Euangelium prædicant, ad Lydium veritatis lapidem admota & probata.

R

PER

IACOBVM GRETSERVM
Societatis IESV Theologum.

AD

Reuerendum admodum & eximium Dominum Doct. GEORGIVM *LAVTHERIVM Monathij ad D. Virginem Præpoſitum.*

Cum gratia & priuilegio ſacræ Cæſ. Maieſt.

INGOLSTADII,

Ex Typographeo ADAMI SARTORII.

ANNO M. DCIX.

Bayerische
Staatsbibliothek
München

ADMODVM REVERENDO, MAGNIFICO ET EXIMIO DOMINO, D. GEORGIO LAVTHERIO SS. THEOLOGIÆ Doctori, Monachij ad D. Virginem Præpoſito, &c.

IACOBVS GRETSERVS.

P*RAECLARE mihi hæreticos depinxiſſe videtur Fridericus II. Imperator*, admodum Reuerende & Magnifice Domine *PRAEPOSITE, cum hoc penicillo eos efformauit.* Hi ſunt lupi rapa- *Frid. Imp. lib. 1. Epiſt. cap. 26.*

 ces

ces intrinſecus, eo vſque manſuetudinē ouium prætendentes, quouſq; ouile poſſint ſubintrare Dominicū, quod poſt ipſorum introitum deſiderant demoliri: hi ſunt angeli peſſimi, hi prauitatum ſunt filij à patre nequitiæ, & fraudis autore, ad ſimplices animas deſtinati. Hi colubri, qui columbas decipiunt: hi ſerpentes, qui latenter videntur inſerpere, & ſub mellis dulcedine, virus euomere, ac vitę cibū ſe ſimulāt miniſtrare; à cauda feriunt, & mortis periculū, velut quoddā diriſſimum venenū, immiſcēt.

Quorum improbitas & nocendi cupiditas ſæpius in aciem

nos

nos educit, *inquit S. Chryſoſtomus*, non vt illos ſtantes proſternamus, ſed vt iacentes erigamus. Euiuſmodi namq́; noſtrum eſt bellum: non ex viuis mortuos reddit, ſed ex mortuis viuos efficit, manſuetudine, ac multa redundans benignitate. Non enim factis inſector, *(ait idem S. Pater,)* ſed verbis perſequor; non hæreticum, ſed hæreſim: non hominem auerſor, ſed errorem odio proſequor, & allidere conor: nō eſt mihi bellum ſuſceptū cum ſubſtantia, (Dei ſiquidem opus eſt ſubſtātia) ſed corrigere mentē volo, quam diabolus corrupit. Sic & medicus, dum ægrotum curat, *S. Chryſoſt. Hom. de S. Phoca.*

non corpus oppugnat,ſed corporis vitiũ tollit. Ita igitur ego quoq;,ſi cum hæreticis bellum geſſero, non cum hominibus bellum gero, ſed errorẽ expellere volo, ac putredinẽ expurgare. *Præſertim tetram illam & abominabilem, cuius prurigine Nouatores incitati in optimi & innocentiſſimi cuiusq; famam & exiſtimationẽ horrificè graſſantur & debacchantur; quã prorſus barbaram & ab omni humanitate remotam criminandi & conuiciandi petulantiã cum alij Orthodoxi crebrò experti ſunt, tum Societas* Iesv *quotidiano propemodum experimento diſcit; in cuius mores, inſtituta ac leges*

tot libelli famoſi indeſinenter cu-duntur, & in vulgus extrudun-tur, tanto maiore cum approba-tione & gratulatione, quantò grandioribus pſeudologiis & læ-doriis cõſtant. His paſcuntur, qui à veritate auditum auerterunt; ad fabulas autem conuerterũt: *his iucundè animos ſaginant; ab his ad veras & bonas dapes ſeſe abduci non ſinunt.*

Demophon, qui Alexandri menſę ſtructor erat, cum ad ſo-lem ſtabat, aut in balneo erat, algebat; in vmbra, caleſcebat, *vt ſcribit Sextus Philoſophus. Idem planiſsimè iſtis euenit; cum veritas apponitur, frigent; cum falſitas; calent: Præpoſterè, vel*

potius monſtroſè. Teſtis eſt hæc ipſa, quam hac Apologia refello, Relatio mendaciſſima; quæ ſummo applauſu à Sectariis excepta eſt, licet ipſe titulus nomine Auctoris, typographi, & typographiæ destitutus tantùm nō palam clamet, Relationem iſtam nihil aliud eſſe, quàm improbiſſimarum, & flagitioſiſſimarum criminationum promptuarium; quod nunc in gratiam Prædicantium excuſſum iui; Et hoc, quidquid eſt laboris & operis Apologetici, tuo, admodum Reuerēde Domine Pręposite, *mihi ſemper venerando & obſeruando nomini dicaui.*

Cauſſas percenſere quid attinet?

net? A gemina, qua luces, lampade, virtutis & eruditionis huic meæ obſcuræ lucubratiunculæ lumen accendere volui. Vtriuſque teſtem habes totam Bauariam; quã doctrina tua plurimis annis ex Eccleſiaſtica cathedra feliciter erudiiſti; & temporibus periculoſiſsimis à luporum incurſu fortiter tutatus es; in illud vnum intẽtus, vt Bauaria fidem à maioribus acceptam, illibatam inuiolatamqúe retineret, & ad poſteritatem tranſmitteret. Et cõſtitit operæ fructus, vt hodie orthodoxi vident cũ gaudio: heterodoxi cũ gemitu.

Inter virtutes porro quis non admiretur perpetem illam tuam

in omnibus actionibus moderationem, faſtusq́ omnis & elationis penitus expertem viuendi conſtãtiſsimam rationem? Non te ſummorum principũ ſummus fauor, non te Eccleſiaſtici & politici honores ac dignitates; non te opima ſacerdotia, (quibus iam pridem tam cupidè valedixiſti, quàm cupidè alij ea ſectantur) non te popularis applauſus vnquam à tuo inſtituto, dimouerunt, aliúmue reddiderunt; & ſi in vllo peruulgatum illud verbum: Honores mutant mores: *nihil loci habuit; in te profectò nihil habuit: qui ita Eccleſiæ & Reipub. operam nauaſti; vt quidquid tẽporis ſupererat,*

id

id in illa tua optimorũ & ſelectiſſimorum tam ex Græcia, quàm ex Latio voluminũ diuite Bibliotheca legendo & lucubrãdo conſumeres: quin neq; iam, quamuis extrema ætate; amor ille & ardor aſſiduæ lectionis in animo tuo refrixit.

Accipe igitur, admodum Reuerẽde & eximie Domine Præpoſite, *beneuolenter hoc meæ in te obſeruantiæ teſtimonium. Et æquo animo patere, vt & alij ſciant,* Gretſerum *ex Societate illa, quã diligis & defendis; inculpatæ vitæ, & præſtantis doctrinæ tuæ non modò admiratorem, ſed & cultorem fuiſſe. Vale. Ingolſtadij.15. die Octob. Anno 1609.*

S. IO-

S. IOANNES CHRYSOSTOMVS.
Hom. 8. in cap. 3. epiſt. 2. ad Tim.

SI quis nunc indignatur quod Hæretici ſint, conſideret eos à principiis, atq; primordiis fidei erupiſſe, Diabolo ſemper veritati mendacium clam inſerere moliente. Promiſerat initiò Deus primis hominibus bona; acceſsit Diabolus promittens itidem bona: plantauerat paradiſum Deus; ſeduxit hic dicens: *Eritis ſicut Dij:* & qui rebus nihil poterat, verbis promittit ingentia: huiuſmodi quippe ſeductores ſunt. Poſt fuerunt Cain & Abel; deinde filij Seth, & filię hominum; poſtea Cham & Iaphet; Abraham & Pharao; Iacob & Eſau; Moſes & Magi; Prophetæ & Pſeudoprophetæ; Apoſtoli & Pſeudoapoſtoli; Chriſtus & Antichriſtus: & prius igitur, atq; ab ipſis incunabulis mũdi, & Apoſtoli temporibus iſta contigêre: tunc enim Theudas, & Simon, & Apoſtoli, & Hermogenes, & Philetus. Nunquam igitur fuit, quin mendacium veritati ſe latenter inſereret. Non itaque feramus grauiter: iamdudum iſta prędicta ſunt; vnde hîc dixit: *Hoc autem ſcito; quod in nouiſſimis diebus inſtabunt tempora periculoſa.*

INDEX

INDEX CAPITVM.

I. *Quis fuerit Auctor famoſi illius libelli, qui inſcribitur, RELATIO de ſtudiis Ieſuitarũ abſtruſioribus.*

II. *Relationem Cambilhonicam fide eſſe indignam, quia eſt libellus famoſus.*

III. *Relationem iſtam non mereri fidem, quia caret nominibus Auctoris, Interpretis, Typographi, & venerabilis Miniſterij Auguſtani; cui ab Auctore dedicata fuit.*

IV. *Mentiri Auctorem Relationis cum ſe Ieſuitam fuiſſe aſſerit.*

V. *Nugæ, & pſeudologiæ Cambilhonianæ de Ieſuitarũ Muſæo, Bibliotheca, & Prouincialis examine.*

VI. *Quæ crimina in ſpecie Relator Ieſuitis obiiciat? depulſio primi, quod eſt, de ſcortatione.*

VII. *Refellitur criminatio de Magia.*

VIII. *Refutantur mendacia, & calumniæ de ſanguinariis Ieſuitarum conſiliis.*

IX. De

IX. *De apparatu bellico ſupra templi, deq́; ingentibus theſauris infra templi fornicem, & de ſubterraneis carnificum officinis.*

Appendix contra Volcium, Prædicantem Auguſtanum, vnà cum legibus Imperatorum contra libellos famoſos, eorumq́ue Auctores, & fautores.

Altera Appendix de libro, qui ſpeculum ſiue Theoria & praxis doctrinæ Ieſuiticæ inſcribitur.

Lib. 5. Leg. Francic. cap. 183.

OMNES, qui in fide Chriſti vel Catholica ſuſpecti ſunt, in teſtimonio humano dubij habeantur. Infirmari ergo oportet eorum teſtimonium; qui in fide falſi docentur, nec eis eſſe credendum, qui veritatis fidem ignorant.

FACVL-

FACVLTAS R. P. PROVINCIALIS SOC. IESV PER ſuperiorem Germaniam.

Ego THEODORVS BVSÆVS Societatis IESV per Germaniam ſuperiorem Prouincialis, poteſtate mihi facta ab admodum R.do P. N. CLAVDIO AQVAVIVA, Societatis IESV PRÆPOSITO Generali, permitto P. IACOBO GRETSERO, vt Relationem de abſtruſioribus ſtudiis Ieſuitarum abs ſe in gratiam Prædicantium recognitam, & à quatuor deputatis ad id Patribus lectam, & probatam, in lucem edat. Quam conceſſionem hiſce literis ſigillo cõſueto munitis, & ſubſcriptione propriæ manus teſtor. Dilingæ die XII. Octobris. M. DC. IX.

THEODORVS BVSAEVS.

APPRO-

APPROBATIO MAGNIFICI RECTORIS IN Academia Ingolſtadienſi.

Iure optimo contra Prædicantium inſanas vociferationes, & à vero alieniſſimas criminationes Apologeticus iſte in lucem exit.

PETRVS STEVARTIVS SS. Theologiæ Doctor, Profeſſor, Procancellarius, & hoc tempore Rector Academicus.

RELA-

RELATIO
DE STVDIIS
IESVITARVM ABSTRVSIORIBVS.

Nunc

IN GRATIAM PRÆDICANTIVM, QVI AVGVSTAE Vindelicorum Quintum Euangelium Prædicant, ad Examen vocata.

CAPVT PRIMVM.

Quis fuerit Auctor famoſi illius libelli, qui inſcribitur, Relatio de ſtudiis Ieſuitarum abſtruſioribus.

PRODIIT ISTE LIBELLVS ANNO Domini M. DC. VIII. Latinè & Germanicè; ſed ſine Auctoris, Typographi & loci, vbi excuſus fuit, nomine. Ingenti mox applau-

ſu exceptus & circumlatus eſt à ſectariis; nõ tantum in Germania, ſed & in Bohemia & Hungaria; ante etiam quàm typis ſubiiceretur, non defuêre, qui deſcriberent, & exempla calamo exarata hinc inde miſsitarent ac ſpargerent; aliisque, ſeu volentibus, ſeu nolentibus, perlegenda obtruderent: cuiuſmodi exemplar chirographũ ad meas quoque manus deuenit. Nec miratus fui Relationem tam fœdam & mendacem, tamque ab omni veriſimilitudinis ſpecie alienam vſque adeo beneuolas & pronas aures vbique reperiſſe; quia notus eſt mihi hæreſeos genius; qui non alio pabulo magis ſaginatur, quàm quod ex craſsiſsimis lœdoriis, pſeudologiis, probris & contumeliis confectum eſt. *Sues libentius in lutum ſe immittunt graueolentiſsimum*, inquit Sextus Philoſophus, *quàm in aquam puram & limpidam.* Et *cicuta*, quæ homini venenum eſt, *coturnices pinguefacit; ſicuti hyoſcyamus porcos*, ait idem Philoſophus.

Sext. lib. 1. Pyrrhon. hypothes.

Bono certè ac firmo ſtomacho Nouatores eſſe oportet, qui tot ac tanta mendacia tam facilè digerere ac concoquere queant. *Fuiſſe aiunt anum quandam Atticam, quæ cicutæ triginta holcas ſine damno ſorberet. Lyſis autem etiam ſucci papaueris quatuor holcas nulla cum moleſtia*

Sext. lib. 1.

ſtia

ſtia hauriebat. Fuit & Ruſinus quidam apud Chalcidem, qui bibens helleborum, neq; poſtea vomebat, neq; vllo modo purgabatur, ſed vt conſuetum aliquem potum ſumebat & concoquebat. Mira ſunt iſthęc, quis neget? Sed longè mirabiliora, quæ hodie euenire videmus; vbi à fide deuij & auij; non triginta duntaxat holcas; ſed ingentia peſtilentiſsimorum mendaciorum & teterrimarum criminationum plauſtra tam facilè deglutiunt & digerunt; inque ſuccum & ſanguinem ſuum conuertunt, quàm non grauatè miluus pullum gallinacium deuorat, inque carnem ſuam tranſmutat. Nec vel exiguam nauſeam ſentiunt.

Chryſermus Erophilius, ſi quando piper ediſſet, cardiacus erat, & quidem periculosè; Et Soterichus chirurgus quidam, ſi quando Siluri nidorem percipiebat, cholera corripiebatur. Nihil horum accidit iſtis. Nec cardiaci fiunt; nec cholera efferueſcunt, quamuis non tantum ſentiant, ſed & intra viſcera ſua recipiant quidquid mendaciorum & calumniarum vllus Haſenmyllerus, vllus Lauſerus, vllus Lermæus, vllus Arnaldus, vllus Miſenus, vllus Burdo vel Burdonicus pullus; vllus alius Nouator & criminator, ſiue nominatus ſiue innominatus in Ieſuitas eructauit: amor & odium omnia hæc dulcia & iucunda reddit; menda-

ciorum, inquam, & calumniarum amor; (qui vbi admiſcetur, *fel, quod eſt amarum; id mel faciet,* vt rectè dicit Comicus) & inexſaturabile illud in Societatē Iesv odium; quid enim procliuius, quàm vt falſa quæque de eo, quem oderis, vel ipſe fingas, vel ab aliis conficta; credas, & quoquo verſus diſpergas? Nil autem nouum & inſolens, ſi Hæreticus Ieſuitas, totumque eorum inſtitutum oderit & infamare contendat. Num lupus amare poteſt Agnos? *Non communicat mendacium veritati,* inquit præclarè S. Irenæus, *ſicut non communicant tenebræ luci, ſed præſentia alterius excludit alterum.* Quis ſanctior Dauide? Et tamen exclamare coactus eſt: *Domine, quid multiplicati ſunt, qui tribulant me, multi inſurgunt aduerſum me.* Item. *Multiplicati ſunt ſuper capillos capitis mei, qui oderunt me gratis*, hoc eſt, immeritò; cum nullam eis dederim odij cauſſam. Quis in nominis diuini cultu propagando ſtudioſior fuit S. Paulo? Et tamen hoc de ſe ipſe ad Timotheum ſcripſit: *Scis hoc, quòd auerſi ſunt à me omnes, qui in Aſia ſunt.* Quis Deo dilectior & acceptior eo diſcipulo, qui ſupra pectus magiſtri ſui recubuit? Et tamē ſuos ipſe oſores, & oblocutores, & quidem infeſtiſsimos, habuit; nam *is, qui amat primatum gerere in eis* (in Eccleſia) *Diotrepes, non recipit*

S. Iren. lib. 3. cap. 5.

2. Tim. 1.

pit nos, &c. *verbis malignis garriens in nos, & quaſi non ei iſta ſufficiant: neq; ipſe ſuſcipit fratres, & eos, qui ſuſcipiunt, prohibet, & de Eccleſia eiicit.* Si ergo ſanctiſsimi quique ſpiculis obtrectatorum & maledicorum ſemper expoſiti fuerunt; inuſitatum videri nequit, ſi & illis, qui hac ætate pro vero contra falſum, & pro pietate contra impietatem decertant, eadem alea ſubeunda ſit.

Porro, vt ad rem propius accedamus, & perſonatæ *Relationi de ſtudiis Ieſuitarum abſtruſioribus*, laruam detrahamus, Auctoremque eius, & totius fabulæ choragos ſub ſipario deliteſcentes in conſpectum vniuerſæ caueæ producamus; Pater mendaciloquentiſsimæ illius Narrationis eſt quidam Agyrta, qui ſe vocauit *Ioannem Camilhon.* Is Anno ſalutis M. DC. VIII. Auguſtam Vindelicorum venit; Et vt à Lutheranis Prædicantibus clariſsimæ illius vrbis, homo famelicus, non tantum gratiam iniret, ſed & offulam impetraret; finxit, ſe fuiſſe Ieſuitam in Collegio Græcenſi in Stiria; ſeque lectione poſtremi Colloquij Ratisbonenſis permotum, vt & Ieſuitis & toti *Papiſmo* valedicere cogitarit: Mox duo ſcripta latinè concepit, & Prædicantibus tanquam liberaliſsimis ſuis Mecænatibus ac patronis dedicauit: quorũ prioris hæc eſt inſcriptio.

Expoſitio cauſſarum, quibus motus Ioannes Cambilhon olim Græcenſis Collegij Ieſuita, ex pernicioſo illo conſortio ſe ſubduxit, & ad Auguſtanæ confeſſionis Eccleſiam ſe contulit; Ad venerabile presbyterium Auguſtæ Vindelicorum, anno reparatæ ſalutis M. DC. VIII. Mox ſubditur: *Breuis & perſpicua expoſitio cauſarum, & circumſtantiarum, quibus motus, Ego Ioannes Cambilhon peſtiferam, & impiam Ieſuiticam ſectam deſerendam duxi.* Expoſitionem iſtã claudit hac clauſula Auctor: *Hiſce vos ego, Reuerendi, & clariſſimi viri, & in Chriſto patres honorandi; Deo, & Patri omnis miſericordiæ, meq; precibus veſtris demiſſè commendo, & hanc meam confeſſionem propria manu à me exaratam, ad futuram rei memoriam apud vos ſequeſtro.* Valete, Auguſtæ *Vindelicorum, 10. Martij, M. DC. VIII.*

Veſter in Chriſto ad
Obſequia
Ioannes Cambilhon.

Alterius ſcripti eſt iſte titulus. *De ſtudiis Ieſuitarum abſtruſioribus & de conſiliis ipſorum ſanguinariis; Ad venerabile Presbyterium Euangelicum Auguſtæ Vindelicorum Anno M. DC. VIII.*

Vix ab Auctore ſuo in Prædicantium manus gemina hæc charta peruenerat, cum varia eius apographa per Lutheranorum circulos & compita circumuolitare cœperunt; omnibus ſibi de hoc Proſelyto gratulantibus;

bus; eiuſque horrifica & Diabolica prorſus mendacia & conuicia cupidiſsimè amplexantibus & exoſculantibus; Nam genus hoc hominum mel ſibi *lingere videtur*, quoties vel legit vel audit noua in Ieſuitas maledicta; Scommata, Satyras, Inuectiuas.

Tandem poſterius ſcriptum Latine eſt euulgatum, & mox in Germanicam linguam conuerſum. Et publicatum cum hac Epigraphe. Von der Jeſuiten geheimbſten Sachen kurtze Relation. Auß dem Lateiniſchen verteutſcht: Metuebant ſcilicet ſectarij, ne fructus tam horribilium mendaciorum ſolummodo ad latinè doctos manaret; ſi famoſus ille libellus latinè duntaxat exiſſet. Quare operæpretium viſum eſt; ſi Germanicè itidẽ loqueretur quo à rudi plebecula intelligi poſſet. Subticuit verſor ſuum nomen, pudore, opinor, tam flagitioſi laboris abſterritus; *nam omne malum aut timore aut pudore natura perfudit*, inquit Tertullianus; *hinc malefici geſtiunt latere, deuitant apparere, trepidant deprehenſi, negant accuſati; ne torti quidem facilè aut ſemper confitentur; nolunt ſuum eſſe, quia malum agnoſcunt.* *Tertull. Apolog. c. 1.*

Vtrum prior Tractatus, quo apoſtaſiæ & fidei, ſeu potius perfidiæ ſuæ cauſſas reddit, in lucem exierit, neſcio. Ineptus certè eſt,

 inſul-

inſulſus,& inficetus; ſuique patris ſimillima proles; partus non indignus, qui Prædicantibus obſtetricantibus ex lumbis ſui genitoris proceſſerit.

Quæres: quid tandem nouus iſte confeſſionis Auguſtanæ candidatus credat. Reſpondeo; Quæcunque Prædicantes iuſſerint. Omnia paratus eſt amplecti; hac tamen lege, vt non tantum credenda præſcribant, ſed & edenda cum credendis apponant. *Credimus ac edimus, ſic bene cedit opus.* Huc enim tendunt lamentabilia illa poſtulata. *Rogo per Chriſtum venerabile miniſterium huius ampliſſimæ ciuitatis, vt exilij mei, ac extremæ nuditatis beneficam ineant rationem, vt inter reliquos pios homines, honeſtè conuerſari poſſim. Et pro hoc ipſo ſanè, quod iam in me collatum eſt, gratias habeo ſempiternas. Deus erit, qui rependet. Et ſi aliqui nebulones, & agyrtæ peſſimi Eccleſiæ Chriſti malitiosè impoſuerunt, nolim tamen eorum leuitatem, & proiectam audaciam miſeriæ meæ præiudicare.* Nam *ſeriò rem ago, pro qua iam plura, quàm nemo olim Cynicus perpeſſus ſum.* Ferte citi panem, ô Prædicantes, alioqui Proſelytus veſter fame enecabitur. Ferte citi veſtes, alioqui frigore obrigeſcet. Non diſplicet, quod ſe cum Cynicis confert. Magis placuiſſet, ſi ſe omnino Cynicum, imò & Cynocephalum, ac κυνώπην nominaſſet; ſeq;

κυνὸς ὄμματ᾽ & *σῶμα* poſsidere affirmaſſet: Quid enim illo impudentius? Quid maledicẽtius? Qua vtraque nota priſci Cynici vel inprimis claruerunt.

In ſpecie credit iſte, vinum *ex genere ſuo* eſſe melius, quàm aquam: Dulcius item eſſe non eſurire, quàm eſurire; non ſitire, quàm ſitire; non obſtante illo Euangelico. *Beati, qui nunc eſuritis, quia ſaturabimini.* Credit inſuper, eſſe indui bonis veſtibus, quàm laceris. Aquam benedictam reiicit; at non vinum benedictum; neque enim ideo hauſtum vini vel cereuiſiæ non haurit; quod is cui propinauit, ſolennia illa apprecatus eſt. *Proſit, proficiat; ſit ſaluti, Deus benedicat*; vel quid aſsimile. In his & id genus aliis ſuæ fidei articulis aſtipulatores habet omnes Prædicantes; In tribus tamen ſequentibus vix eſt, vt ſuffragium Volcij, Rühelij, & aliorum de venerabili miniſterio ſibi polliceatur. *Deiparam Virginem Mariam, & reliquos Sanctos, poſt Deum maximè colendos arbitror: &, quia pro nobis orant, vt ex Apocalypſi colligitur; viciſsim æquum cenſeo ipſos inuocari, ſed non vt Deum; & teſtantur tot miracula, non irritas eſſe preces. Statuarum cultum reiicio.* Lucæ 6.

Crucis ſignum eodem modo, quo nomen Ieſu, honorari poſſe, ſalua conſcientia, credo: & quia more antiquiſsimo receptum, crucis ſigno ſe commonefacere cru-

cifixi Ieſu Chriſti; nec id Lutherus improbat, retineri hunc morem poſſe puto.

Patrum aliquem fuiſſe limbum ex priore Pet. cap. 3. manifeſtè colligitur; quæ cauſa fuit, cur ſancti in veteri Teſtamento non fuerint inuocati.

Hos tres articulos obelo confodient abſque mora Prędicantes; & ſuum Candidatum ad palinodiam adigent, quam canet non inuitus, vt hæc eius verba indicant. *Licet, vt ſubmetuo, adhuc multis & craßis poßim teneri erroribus, quia in Papatu natus & educatus ſum, tamē incredibili lætitia perfundor vel tantillum luminis conſecutum: Vt idem mihi nunc accidat, quod cœco, cui Dominus oculos aperuerat, qui ex longinquo cernens homines tanquam arbores & carduos, eſt intuitus.* De arboribus meminit quidem Marcus cap. 8. ſed vnde, niſi de ſuo, huc carduos intulit proſelytus? Vtcunque ſit; Prædicantes ſuo Candidato offam melle ſaporatam obiiciant cum triobolaris Zythi pocillo; nec morabitur, quò minus Chriſtum, Deum; & beatam Virginem, Deiparam eſſe abnuat. Nihil eſt tam à fide alienum, quod ventris cauſſa non ſit promptiſsimè ſibi perſuaſurus.

CAPVT

CAPVT II.

Relationem Cambilhonicam fide eſſe indignam, quia eſt libellus famoſus.

SI quis vnquam in rerum natura libellus exſtitit, cui nomen Famoſi libelli examuſsim quadrarit; is certè eſt ille ipſe, de quo in præſentia loquimur: nam primò atrociſsimè lacerat vitam, mores, & famam non vnius & alterius priuati hominis, ſed integri ordinis, qui per totum Chriſtianum orbem diffuſus eſt.

Secundò libellus iſte publicè ſparſus & diſperſus eſt non tantùm manu exaratus, ſed & typis excuſus, nec Latinè duntaxat, ſed & Germanicè; vt eò plures mendaciloquentia ſua inficeret, & venenatiſsimo tabo corrumperet.

Tertiò caret Auctoris nomine. Nec apparet nomen typographi; nec loci, in quo prælo ſubiectus fuit; nec eius, qui ex Latino in Germanicum ſermonē tranſtulit. Quæ omnia manifeſto ſunt indicio, iſtos non vera ſcribere & prodere; ſed iis, quos odêre, calumnias ſtruere; inque bonum eorum nomen ac famam ſycophanticè graſſari & bacchari voluiſſe; ſi enim quæ in hanc Relatio-

nem congeſſerunt, crimina ſunt, & quidem vera; non criminationes: & ſi probationes ſuppetunt; quibus freti Ieſuitas tantorum ſcelerum conuincere queant; cur non in medium progrediuntur? cur non id quod agere poſſunt; agunt, Remq; publicam & Eccleſiam factione & coitione hominum tàm ſceleratorum liberāt? *Si quis deuotionis ſuæ ac ſalutis publicè cuſtodiam gerit*, inquiunt Valentinianus & Valens Imperatores; *nomen ſuum profiteatur, & quæ per famoſum libellum perſequenda putauerit, ore ꝓprio dicat: ita vt abſq; vlla trepidatione accedat; ſciens, quòd ſi aſſertionibus ſuis veri fides fuerit opitulata, laudē maximā, & præmium à noſtra clementia ſit relaturus.* Cur hanc rationem agēdi contra Ieſuitas non inierunt Relationis huius Auctor, Interpres, fautores & editores? Cambilhon Auguſtę erat; Auguſtæ hūc famoſum libellū conſarcinauit: Auguſtanis Prædicantibus dedicauit. Quæ cauſſa, quod ad ampliſſimum & æquiſsimum eius vrbis ſenatum hæc tanta crimina non detulerunt, ſi eorum veritatem monſtrare poterāt? Magnam profectò ſolidamque à ſenatu illo iniiſſent gratiam, & ſe vna eademque opera liberaſſent Prædicantes à perpetua illa moleſtia, quam capiunt ex aſpectu Collegij Auguſtani; neq; enim iuſtitiæ & honeſtatis amantiſsimus ſe-

L. ſi quis famoſum C. de Fam. lib.

natus

natus vel ad horam, ſua in ciuitate, Ieſuitas toleraret, ſi eorum collegia, non virtutis & religionis, ſed talium ſcelerum & flagitiorum latibula forent; qualia Relatio iſta de Ieſuitis impudentiſsimè comminiſcitur: An Cambilhon cum ſuis Prædicantibus timuit illam legis appendicem? *Si verò minimè hæc vera oſtenderit, capitali pœna plectetur*; & ideo ad ſenatum Auguſtanum accuſationem illā ſuam deferre horruit? Ita, opinor; Quare incolumitati ſuæ tutiorem viam ingreſſus eſt, proculdubio Prædicantium ſuaſu & ductu; qui tamen, ſi Euangelium in pectore, non in ſolis labris haberent; manibus pedibusq́; eniti debuiſſent, ne Cambilhon potius famoſi libelli Scriptor & Auctor, quàm lègitimus accuſator, & in publico foro contra Ieſuitas Auctor eſſe vellet. Nam ſi *veri fides aſſertionibus eius opitulabatur*, præter *laudem maximam*, præmium quoque à ſenatu reportaſſet: nec fieri poterat, quin tam laudis, quam præmij portio aliqua ad Prædicantes redundaret.

Quam autem famoſis libellis nulla ſit habenda fides; multis rationibus ex lege, *Si quis Famoſum*, deſumptis oſtendi poteſt. I. Quia huiuſmodi libellus, eum, in quem ſcriptus eſt, non efficit infamem. Ita enim edicit lex: *Huiuſmodi autem libellus alterius*, hoc eſt, eius, in

quem

quem ſcriptus eſt, *opinionem non lædat.* Nihil ergo infamiæ ei inurit. Habetur igitur à Lege pro falſo, mendaci, ſycophantico & criminatorio. II. Quia lex Auctori capitalem pœnam decernit. III. Nec authori tantùm, ſed & inuentori & lectori; qui tam nefariam chartam è veſtigio non aboleuerit. Ita enim Lex. *Si quis famoſum libellum ſiue domi, ſiue in publico, vel quocunque loco ignarus repererit: aut corrumpat prius, quam alter inueniat, aut nulli confiteatur inuentum. Si verò non ſtatim eaſdem chartulas vel corruperit, vel igne conſumpſerit, ſed vim earum manifeſtauerit; ſciat, ſe quaſi auctorem huiuſmodi delicti capitali ſententiæ ſubiugandum.* Væ capitibus veſtris, ô Cambilhon, ô Prædicantes, ô Verſor Germanice, ô Typographe, ſi legum ſeueritate vobiſcum agatur. Quam ergo fidem mereatur ille libellus, cuius Auctor, & propagator ſupremo ſupplicio afficitur?

Nec ius ciuile ſolummodo omnem huiuſmodi libellis, & in iis etiam RELATIONI Prædicanticæ fidem abiudicat; ſed & ius Canonicum; vt planum fit ex pœnis, quas in eiuſmodi libellorum architectos ſtatuit. V. Q. I. *Qui in alterius famam publicè ſcripturam, aut verba contumelioſa confinxerit, & repertus ſcripta non probauerit, flagelletur; & qui ea prius inuenerit rumpat, ſi non vult auctoris facti cauſſam incurrere.*

Videt

Videt ergo venerabile miniſterium Auguſtanum, ſe cum ſua Relatione & Relationis Fabro, neq; Ciuilis, neque Canonici Iuris beneficio fidem mereri. Quam enim fidem mereatur ea charta, cuius Auctori, propagatori & approbatori flagellatio decernitur? Iam nunc ſuſpicor, audito flagellationis vocabulo, comam ſtare Volcio, Lutherani Miniſterij Auguſtæ Antiſtiti; & vocem faucibus interclusam hærere: cum enim vſq; adeo horreat & abominetur liberalia illa flagra, quibus nonnulli pietate ducti ſua in terga animaduertere conſueuerunt, vt in Virgidemia Volciana vidimus; multo magis execrabitur illa, quæ à lictoris valida manu proficiſcuntur; & tamen horum ſe reum fecit vnà cum ſuis collegis; hoc ipſo, quod hanc famoſam Relationem ſibi inſcribi; inſcriptamque euulgari & per Lutheranorum conuenticula diſsipari paſſus eſt: nam aliter cum ſuis ſymmyſtis euadere non poteſt; niſi vt ea, quæ Relatio illa complectitur, vera eſſe iuridicè probet. At quando hoc præſtabis Volci? Nunquam poteris. Non *ſi te ruperis.*

Dices. Quid ad me, & gregales meos illa Relatio? Taceo alios titulos, quibus te concernit. An non vel hoc vnico nomine ad te & tuos pertinet, quia inuentam, imo vobis ob-

latam,

latam,& miniſterij veſtri nomenclatura inſignitam, *non rupiſtis*, vt loquitur Canon, vel, *non corrupiſtis, neque igne conſumpſiſtis*, & vim Relationis *huius manifeſtaſtis*, vt loquitur lex ciuilis. Quo ipſo in communionem facinoris, quo ſe obſtrinxit; & pœnæ, cuius ſe Relationis Auctor reum fecit, veniſtis; niſi Volcius cum ſuis pœnam Cæſarei Iuris malit amplecti; de quo ei nullam litem mouebimus.

In eodem loco Iuris Canonici ſeu Decreti percenſetur ex S. Gregorio libelli Famoſi caſus, & quid in eius opificem conſtituerit idem ſanctus & ſummus præſul. *Quidam maligni ſpiritus conſilio repletus contra Caſtorium Notarium, ac reſponſalem noſtrum nocturno ſilentio in publico ciuitatis loco conteſtationem poſuit in eius crimine loquentem, mihíque etiam de facienda pace callidè contradicentem. Et quia, quiſquis veraciter loquitur, ſemetipſum innoteſcere non debet formidare, oportet, vt publicè exeat, & quæcunque in conteſtatione ſua loqui præſumpſit, oſtendat. Quòd ſi non exierit, neque publicè confeſſus fuerit, quiſquis ille ſit, qui hoc agere præſumpſit, vel conſenſum in tantæ iniquitatis conſilio præbuit, ex Dei, & Domini noſtri Ieſu Chriſti ſpiritu definimus, vt Sancti eius corporis, & ſanguinis participatione priuatus ſit. Si verò, quia latet, & quoniam neſcitur, teneri ad diſciplinam non valet, ſi tanti mali conſcius, etiam probibitus, corpus*

ac ſanguinem Domini percipere præſumit, anathematis vltione percuſſus ſit, vt fallax, ac peſtifer à ſanctæ Eccleſiæ corpore ſit diuiſus.

Hæc in Auctorem libelli Famoſi S. Gregorius, & ex illo Ius Canonicum. Vnde iterum eluceſcit, libellos eiuſmodi fide & approbatione indigniſsimos cenſendos eſſe; neque vllius boni prudentisque calculo corroborari poſſe, quandoquidem eorum cuſoribus tantæ pœnæ irrogantur; tanquam hominibus ciuili & Eccleſiaſticæ ſocietati pernicioſiſsimis.

Ne tamen ex ſolo Iure ciuili & Canonico Prædicãtibus aliquid de libellis famoſis deguſtandum apponam; accipiant & hæc ex Legibus Francicis fercula. *Si qui inuenti fuerint libellos famoſos in Eccleſia ponere, anathematizentur.* Non igitur amplius eſtis, ô Volci, & vos Volciani ſocij, *Prædicamenta*; ſed anathemata; quia libellum famoſiſsimum non tantùm poſuiſtis in Eccleſia; ſed & per Eccleſiam latiſsimè ſparſiſtis. Alibi eædem Leges Francicæ. *Is, qui in blaſphemiam alterius cantica compoſuerit, vel qui cantauerit ea, extra ordinem vindicetur. Nam lex exiliari iubet eos, qui libellos famoſos excogitant, aut proponunt.* Si Iuris ciuilis pœna Prædicantibus nimis videtur rigida; hanc Francicam eligant; non obſtabimus, quando-

Lib. 6. leg. Franc. cap. 243.

Lib. 7. cap. 142.

quidem cum illis non ſummo iure, ſed mitiore tranſigere cupimus. Illud Prædicantes imo pectore abdant ſuadeo. *Non tantùm is, qui maledictum, aut conuicium dixerit famoſus efficitur, ſed & is, cuius conſilio factum eſſe patuerit.* Infames ergo ſunt Volcius & ſodales, quorum nutu tot maledicentiſsima conuicia innocentibus Cambilhon dixit.

Sed hæc talia videbuntur fortaſſe Prædicantibus nimium priſca, & ipſa vetuſtate iam vacillantia, vel potius contrario vſu an abuſu? antiquata & abrogata iura; quia ea in tempora incidimus, quæ *laudant ſemper antiquitatem, & nouè de die viuunt*, vt Tertullianea phraſi vtar; Videant ergo quicunque ita ſentiunt nouam Caroli V. inuictiſsimi Imperatoris, contra libellorum famoſorum concinnatores, ſanctionem latam & promulgatam in Comitiis Auguſtanis anno Domini M. D XLVIII. Sed quia prolixior eſt, & Germanico ſermone concepta; eius Latinam Epitomen ex Carolina Nemeſi Georgij Remi adſcribere placet; vt etiam hinc planum euadat, quantum fidei *Relationi* Prædicanticæ, de qua agimus, habendum ſit. Ita ergo Carolinarum conſtitutionum Paraphraſtes Remus.

Qui conuitium alteri in ſcriptū fecerit, hoc eſt, libellum

bellum famoſum, titulum, epigramma, carmen, picturam, alicuius famam lædens, ſcripſerit, & ediderit, propoſuerit, decantarit, ſparſerit; neque nomen, quod in ſacro fonte impoſitum ſibi habet, & cognomẽ, quod à familia vſurpat, ſubſcripſerit. (Poteſt autem quiſque per leges inuentis, ac ſcriptis ſuis nomen integrum præfigere, & addere; imo verò debet.) Atque is eo libello, aut carmine iniuſtè innocentis famam ſuggillet, atq; laceret, eundemq́; oneret, reumq́; dicat eorum criminum, ob quæ, ſi probari poſſent, læſus ſanguinis pœnæ ſubiiceretur; ſi deprehendatur auctor, ea pœna, ſecundum æquiſſimum talionis ius, quam famoſo, mendacíque libello irrogari conuitium paſſo voluit, plecti ſcriptorem, ius & fas eſt. Neque obſtat, vera quem probra alteri obieciſſe, & ingeſſiſſe; quòd puniri debeat is, qui quemcunque alio, quàm debuerat modo, diffamare attentarit: capitali quandoque pœna, interdum mitius. Adire enim ad tribunal potuiſſet, vbi, cùm ſuis aſſertionibus veri fides fuiſſet opitulata, laudem maximam, & præmium conſecutus eſſet.

Hactenus Nemeſis Carolina; vbi vides, ſupplicio mactari, etiam illum, qui vera crimina de alio ſpargit modo illegitimo; qualis eſt iſte, per publicam ſcripturam; diſsimulato nomine, genere, ſtatu.

Sunt quidem nonnulli Iuriſconſulti, qui dictum Pauli in L. 18. ff. de iniuriis: *Eum, qui nocentem infamauit, non eſſe bonum & æquum ob eam* *Vide Andr. Fachin. lib. 9. controuerſ. Iuris, cap. 11.*

eam rem condemnari: peccata enim nocentium nota eſſe, & oportere & expedire; referant etiam ad libellos *Famoſos*, ſi vera crimina contineant; ſed alij, iique grauiſsimi Doctores id negant: etiam ſecũdum Ius codicis Iuſtinianei. Nam ex ſanctione Conſtantini Magni, quæ reperitur lib. 9. cod. Theod. 34. clarum eſt, etiam vera libellis Famoſis ſpargentes ſupplicio non eſſe ſubtrahendos. Vtcumque tamen ſit, nunquã iſti ea, quæ in Famoſo libello Cambilhonico diſſeminarunt, vera eſſe probabunt. Non ſi Volcius cum ſuo Miniſterio arterias omnes clamando ruperit.

Ex his igitur perſpicuum relinquitur, Relationem de abſtruſioribus Ieſuitarum ſtudiis; omni fide indignam eſſe; quia eſt libellus famoſus, & quidem teterrimus; libellis autem famoſis non debetur fides, ſed ſupplicium, iure vetere ac nouo; politico & Eccleſiaſtico: Francico & Germanico.

CAPVT

CAPVT III.

Relationem iſtam non mereri fidem, quia caret nominibus, Auctoris, Interpretis, Typographi, & venerabilis Miniſterij Auguſtani; cui ab Auctore dedicata fuit.

TERTVLLIANVS diſputans contra Euangelium Marcionis, cui nullus adſcriptus erat Auctor: *Et poſſem hîc iam gradum figere*, inquit, *non agnoſcendum contendens opus, quod non erigat frontem, quod nullam conſtantiam præferat, nullam fidem repromittat de plenitudine tituli, & profeßione debita Auctoris.* Idem & ego iure optimo hîc vſurpem. Quæſo enim cur vel ipſe vel alij omiſerunt Auctoris nomen in publica famoſi libelli editione? An non Ioannis Cambilhonis nomen priori ſcripto, quibus cauſſas nō cauſſas ſuæ peruerſionis exponit; & præſcriptum & ſubſcriptum erat in exemplaribus chirographis, quæ Auguſtæ Vindelicorum ſturnatim circumuolitabant? An non ſimiliter poſteriori ſcriptioni, quæ per typos in lucem exiit, ſubnotatum legebatur hoc nomen: *Ioannes Cambilhon?* Quæ, obſecro, cauſſa expuncti huius nominis? An puduit auctorem, tametſi pudoris profligati; tantæ impudentiæ, quantam per illam ſuam char- *Tertull. lib. 4. contra Marc. ca. 2.*

tam in vulgus & rudem plebem diffuſurus erat? An puduit Prædicantes, vaniſsimi hominis & nominis Cambilhoni, metuentes, ne ſi calumniis & conuiciis tantis tam obſcurum & ignobile nomen attexeretur, omnem protinus veriſimilitudinem amitterent?

Scio nomen interdum iuſtè ſupprimi poſſe; idque alibi copiosè probaui; ſed tunc iuſtè reticeri, cum alicui capitalia crimina intentantur; nego; quia,vt rectè dicit S. Gregorius, cuius capite ſuperiore mentionem fecimus,*quiſquis veraciter loquitur*,(præſertim in grauiſsimis proximorum ſuorum accuſationibus)*ſemetipſum innoteſcere non debet formidare.* Et intereſt noſſe, *qui genus, vnde domo*; qua ſorte, qua conditione ſit accuſator: inde enim de fide, ſinceritate & candore eius coniectura inſtitui, & iudicium formari poteſt.

Certè cum omnia accuratius perpendo, cauſſam omiſsi nominis aliam reperire nequeo,quàm quod Cambelhon & Cambilhonici patroni,Prædicãtes Auguſtani,animaduerterunt; ſe probatione deſtitutum iri, ſi quo caſu ad tantę accuſationis probationem adigerentur. Eadem proculdubio formidine perculſus Interpres Germanicus nomen ſuum celauit; vt & Typographus ſuum & officinæ,

ficinæ, & loci, in quo degit: niſi fortè in ſpecu alicuius Caci degit; vel ipſemet Cacus quiſpiam eſt, hoc eſt, *ſemihomo*; neque enim integer & perfectus homo adduci poſſe videtur, vt ſuas æneas formas tam maledicis & execrandis lœdoriis & pſeudologiis diuulgandis defœdet ac contaminet. Cur ipſi etiam Auguſtani Prædicantes noluerunt palã conſtare, quibuſnam famoſus iſte libellus ſacer atque dicatus eſſet? Cur eraſerunt honorificum illum titulum? AD VENERABILE PRESBYTERIVM EVANGELICVM AVGVSTÆ VINDELICORVM anno M. DC. VIII. quem vel vncialibus characteribus imprimendum curari debebant Quintieuangelici iſti Stentores. Quid enim illis accidere glorioſius potuit, quàm quòd ea lucubratio ad illos miſſa eſt, cuius Auctor iure ciuili capitale ſupplicium; Iure autem Canonico, flagellationem, præconis ad faſtidium, ſubire iubetur; & vnà cum illo omnes eius fautores, adiutores & promotores? Nec crebrò tam lauta vobis obuenit hæreditas, vt VENERABILE PRESBYTERIVM audiatis. Remanſit quidem in textu illa veſtri compellatio: VIRI REVERENDI. Sed quanto ſonantius eſt iſtud? AD VENERABILE PRESBYTERIVM EVANGELICVM AVGVSTAE

VINDELICORVM. Nec ex illo: *Viri Reuerendi*: ita generatim enunciato intelligi poteſt, quos Auctor famoſæ Relationis alloquatur; quandoquidem plures reperiuntur in Germania veſtri ſimiles VIRI REVERENDI.

CAPVT IV.

Mentiri Auctorem Relationis cum ſe Ieſuitam fuiſſe aſſerit.

IN vtroq; ſcripto non ſemel affirmat Cambilhon, ſe in Ieſuitarum Societatę aliquot annos vixiſſe. Et neceſſe habuit hoc mẽdacium cudere; alioqui Prædicantibus tam gratus hoſpes & aduena non veniſſet. Haud *Beneuentanus* venerabili Presbyterio Auguſtę Vindelicorum fuiſſet. Licet enim Prædicantes abominentur Ieſuitas, diriſque omnibus deuoueant; Ieſuitarum tamen retrimenta cupientiſsimè excipiunt & amplexantur; quod cum non ignorent iſta hominum mendicabula; ex Ieſuitarum conſortio ſeſe, Euangelij amore, aufugiſſe fingunt; vt eò certius & citius Prædicantium gratiam obtineant: cuius generis plures Auguſtano Miniſterio os ſubleuiſſe, indicat Cambilhon in priore ſcripto, quando negat, ſe eſſe vnum ex *illorum nebulo-*

bulonum & agyrtarum peſſimorum numero, qui figmentis ſuis Prædicantes circumuenerint, ac in fraudem induxerint.

In Relatione tamen arbitratur iſtos verè fuiſſe Ieſuitas; qui mutato ſuo habitu, & exulum ſchemate aſſumpto, *venerabili Presbyterio Euangelico* indignè illuſerint. Sed de hoc poſtea. Illud certum eſt, Apoſtatas Prædicantibus gratiores & exoptatiores aduenire; ſi ſub deſerti *Ieſuitiſmi* ſpecie, aduolitent: vt Anno ſuperiore fecit quoque Ioannes Salomon Schloſsius Patauienſis, cuius famelicam & ſitibundam ad Prædicantes VVitebergenſes Epiſtolam, Lutherani ſtatim in Germanicam linguam transferendam, & typis deſcribendam curarunt, ingenti omnium Lutheranorum gaudio & tripudio ob hunc hircum ad Lutheri hircile aggregatum. Ferebat ille, ſe quaternis in Collegiis Ieſuitarum habitaſſe, Ingolſtadij, Monachij, Viennæ, Brinnæ in Morauia: Et tamen quàm certus ſum me nunc vigeſimo tertio Anno, abſque vlla interruptione, Ingolſtadij degere, tam certus ſum huiuſmodi Salomonem nunquam nobiſcum in hoc Ingolſtadienſi Collegio vixiſſe; vt neque in Monacenſi; alióue ex illis, quæ per Bauariam, Sueuiam, Tirolim & Heluetiam incolimus: In Auſtria

itidem nemo ex noſtris hunc Salomonem agnoſcit: nam huius rei explorandæ gratia Lincium & Viennam ſcripſi: omnesque, quotquot de noſtris ex ſuperiore Germania à triginta annis in Auſtriam miſsi ſunt, de nomine & facie noui. Nullus inter illos Salomon. Nullus Schloſsius; qui, niſi viginti annos ſe apud Ieſuitas tranſegiſſe mentitus fuiſſet; forſan Hutterus VVitebergenſis & Collegæ eum ſuo aſpectu dignari recuſaſſent. Sed de hoc peripſemate plura dixi in Examine ſtrenæ Lauſerianæ.

Ad Cambilhonum remeo; qui ſe Ieſuitam, & quidem in Collegio Græcenſi, fuiſſe affirmat. Reſpondeo, illum id agere, quod in tota ſua Relatione à primo apice, vſque ad poſtremum agit; nempe mentiri. Quod probo. I. quia vt rem certò explorarem, Græcium ſcripſi ad *P. Iacobum Cruſium*, quem Cãbilhonio ſimillimus criminator, Haſenmüllerus in ſua Hiſtoria Ieſuitica conuiciis & mendaciis paſsim onerat. Reſcripſit ille, nullum huius nominis vnquam in Collegio Græcenſi habitaſſe; idque teſtari Patres, qui Collegium Græcenſe vltra annos triginta incoluerunt.

II. Scripſi Viennam ad *P. Georgium Sturnum* Philoſophiæ in Collegio Viennenſi Profeſſorem.

ſorem. Reſcripſit ille; Nullum Ioannẽ Cambilhonum Viennæ agnoſci; vt nec in aliis aliarum vrbium collegiis. Neque etiam illum Patrem; qui P. Prouinciali in Prouincia luſtranda & obeunda diu ſocius ac comes fuit; & cui omnium ſociorum totius Prouinciæ nomina cognitiſsima erant ex Catalogo, quem ratione officij ſecum perpetuò ferebat; quidquam de hoc Ioanne Cambilhono compertum habere. Quam ergo fidem meretur iſte Agyrta cum ſe in Prouincia Auſtriæ, & poſtremo in Collegio Græcenſi Ieſuitam fuiſſe memorat? An fortè, vt Lutheranorum ante Lutherum Eccleſia, inuiſibilis Ieſuita fuit?

III. Imperitiſsimè de rebus Ieſuitarum & illis ipſis, quæ ad Prouinciam Auſtriæ pertinent, blaterat. P. Martinum Delrium *Prouincialem* facit, qui, vt omnibus notum, nec Auſtriæ, neque vlli alij Societatis Prouinciæ vnquam præfuit; ſed Græcij ſacras litteras docuit; inde in Hiſpanias, Salmanticam rediit. Ex Hiſpaniis in Belgium; hinc, vt ſperamus, in cælum, mortuus Louanij Anno M. DC. VIII. in Octobri. *fol. 16.*

P. Andream (ſine dubio, Nevvpaur, celebrem illum Pragenſem Eccleſiaſten) facit *Regentem Pragenſem* in ſcripto ſuo priore. De

quo

quo P. Cruſius ſuis ad me Græcio litteris. *Mentitur etiam impoſtor Regentem Pragæ fuiſſe P. Andream; Fuit enim & eſt P. Iacobus Colenz.*

Regentem cum Rectore ſemper confundit. Quis in rebus noſtris tam hoſpes eſt, qui neſciat, aliud & alium eſſe Regentem; aliud & alium, Rectorem? hunc, qui noſtris Collegiis, eorumque indigenis præſidet; illum, qui moderatur ea domicilia, in quibus ſtudioſi adoleſcentes degunt, adque pietatem & litteras ſedulò excoluntur; cuiuſmodi domicilia pauca ſunt, neque præterquam in Academiis, & celebrioribus gymnaſiis, erigi conſueuerunt.

fol.12. Quàm item illud magnam noſtrarum rerum cognitionem ſapit. *De Diſciplina Nouitiorum, qui iam votis ſe adſtrinxerunt, nihil dicam.* Num apud nos aut vllo alio in Ordine, cen-

fol.13. ſentur *Nouitij*, qui Deo, votis nuncupatis, ſe iam obligarunt? Item: *Reliqui Nouitij cōmunibus conuictoribus ſunt immixti.* Quid à diſciplina noſtra alienius, quàm vt Nouitios inter cōuictores, hoc eſt, inter ſtudioſos ſæculares, verſari ſinamus? Quis neſcit, Nouitiis ſuas eſſe proprias ſedes, quas *Nouitiatus* ſeu *Domos probationis* appellare ſolemus? Quod ſi quando, aliqua ex cauſſa, Nouitius quiſpiam, ante exactum biennium ex tyrocinij domici-

lio

lio educitur; tantum abeſt, vt in conuictorum ædibus collocetur, vt etiam in Collegio, non niſi cum certis agendi & loquendi poteſtatem habeat.

Quale item mendacium illud: *Quouis ferè triennio Ieſuitas ab vno collegio in aliud transferri.* *fol.16.* Nam ego ipſe, qui hæc ſcribo, iam vigeſimũ tertium annum Ingolſtadij ago; idque abſque vllà interruptione; Et paſsim reperias, qui vno in loco decem, duodecim, quindecim, viginti, vigintiquinque & amplius annos conſumpſerint. Vel P. Andreas Neupaur Pragenſis concionator iſtum dehortari poterat, ne hanc pſeudologiam effutiret; qui ſupra bis denos annos ex Eccleſiaſtico ſuggeſtu Pragæ dicendi ad populum munere fungitur. Noui, qui quadraginta octo annos in Monacenſi & Ingolſtadienſi Collegiis vixit, cui vt Deus plures ſuperaddat, opto. Cætera in ſuum tempus & locum reiicio.

Ex his ſatis liquidò apparere arbitror, Cambilhonium Prædicantibus Auguſtanis, & poſtea toti Germaniæ fumos vendidiſſe, cum ſe à Ieſuitis ad Confeſsionem Auguſtanam tranſiſſe ſcribit: nam & hæc, quæ iam diximus, & quæ mox dicturi ſumus, perſpicuè eum vanitatis & falſitatis redarguunt.

Sed

Sed Ieſuitiſmi deſerti ſchemate velatus aduolare debuit; alioqui periculum erat, ne Prædicantium culinam reperiret occluſam. Nec alia de cauſſa in priore ſuo ſcripto commemorat, ſe, lectione *Protocolli* colloquij Ratisbonenſis illuminatum, veritatem Lutheranam agnouiſſe. Nimirum Prædicantium auriculis ſeruire, illisque iucundum acroama accinere oportuit; alioqui famelicum Cambilhonum nullâ offâ refocillaſſent; nec ſeminudnm veſtiuiſſent.

Nec improuidè egit, quòd Tannerum & Gretſerum conuiciis egregiè inceſsiuit; quia ad conciliandam Prædicantium beneuolentiam plurimum ponderis adfert, probra & calumnias, quaſi ex plauſtro iacere cum vniuerſim in omnes Ieſuitas, tum præſertim in illos, qui libris ſuis Prædicantium virtutes & eruditionem patefaciunt.

Superiore Anno demulcebat Salomon Schloſsius Polycarpum Leiſerum, quaſi lectis duabus, quas Pragæ habuit, concionibus ex tenebris ad Lutherani Euangelij lucem euaſiſſet. Cuius impulſu hoc fecit? Famis. Famebat miſer; Gratum melos Lauſero demodulandum erat. Cambilhon *Protocollum* Ratisbonenſe arripuit. En qualem quantumque virum Luthero & venerabili

mini-

miniſterio Auguſtano lucrifecit Ratisbonenſe *Protocollum*. Bene ſit tibi, ô *Protocollum*, ſi lectione tua, nulli alij ad Lutherana caſtra pertrahuntur, quàm Cambilhonij, hoc eſt, bipedum poſtremi.

Faciamus tamen Cambilhonium fuiſſe aliquando Ieſuitam; idque, quod palam aſſerit, à vero non deuergere; (prout reuera deuergit) an ideo Relatio eius non erit libellus famoſus? An ideo craſsiſsima, quæ effudit mendacia, in veritatem transformabuntur? An ideo maior veriſimilitudo tam ſpiſſis pſeudologiis accreſcet? Quis vnquam deſertor Ordinis, ordinem, quem deſeruit, laudauit; præſertim, ſi non à ſola profeſsione religioſa, ſed & à fide orthodoxa ad heterodoxos defecerit? Neque aliter agere poteſt apoſtata, niſi ſe & ſuam Apoſtaſiam apertè culpare ac damnare velit.

Nec mirandum talia carcinomata creſcere aliquando & adoleſcere in Religioſis ordinibus, & tandem erumpere. Vel collegium Apoſtolicum inſpice; An non in illo Iudas comparet? *Nam & Iudam inter Apoſtolos Dominus elegit*, inquit S. Cyprianus, *& tamen Dominum Iudas poſtmodum prodidit. Non tamen idcirco Apoſtolorum fides & firmitas cecidit, quia proditor Iudas ab eorum Societate defecit: Sic & hic non* S. Cypr. lib. de Vnitate Eccleſiæ.

ſtatim

ſtatim confeſſorum (Religioſorum ordinum*) ſanctitas & dignitas comminuta eſt, quia quorundam fides fracta eſt.*

Cum à Luthero varij ad alias ſectas, vt ad Anabaptiſmũ, Zvvinglianiſmũ, Schvvenckfeldianiſmum, quotidie deſciſcerent, hac apologia inter epulas apud ſuos commenſales ſe & ſuam cauſſam tutatus eſt. Luther ſagt. Wittenberg gibt dennoch zimliche Schwärer/ aber wie ſoll man jhm thun. Es heiſſet / wie S. Johannes ſpricht in ſeiner Epiſtel. Sie ſind von vns außgangen / aber von vns nicht geweſen. Die falſchen Apoſteln vnd Brüder mußten von den Apoſteln herkommen. Wo kompt der Teuffel her? von Englen. Wo kommen die Huren her? von Jungfrawen. Wo kam Cain her? von Adam vnd Eua. Lutherus dicebat: *VVitebergą ſat grauia vlcera patitur. Sed quid agas? Verum eſt illud S. Ioannis in Epiſtola: Exierunt ex nobis, ſed non erant ex nobis. Pſeudoapoſtoli & falſi fratres ex Apoſtolis prodierunt. Vnde Diabolus? ex Angelis. Vnde meretrices? Ex virginibus. Vnde Cain? Ex Adamo & Eua.* Hæc non malè Lutherus quod ad rem ipſam attinet; Etſi malè, quod commodum reſponſum ad ſectam ſuam peruerſè accommodauit. Quod nam corpus tam ſanum eſt, quod excrementis careat? Imò hinc vel maximè ſanitas eius eluceſcit; quia

Luth. colloq. Sympoſ. tit. de Antichriſto.

ſor-

ſordes non retinet,ſed egerit & excernit, ne partes ſinceras corrumpant.

Illud imis medullis recondendum eſt, quod S.Baſilius in Conſtitutionibus Monaſticis cap.22. ſapienter monet. *Si verò aliquis dicat,in Fratribus eſſe aliquos vitioſos; (neq; enim vniuerſos.opinor,culpabit. Nec enim propterea,vt vitioſi eſſent, ſocietatem illi coiërunt, vt vnanimiter cuncti improbi eſſent:) Sed,ſi quis improbos quoſdam reperiri inter fratres dicat, eiuſmodiq́; qui & temerè officia cuncta peruertant, & honeſtatem negligant, & conuenientem ordini illi contemptim imminuant diſciplinam; ac propterea huiuſcemodi hominum ſocietatem relinqui oportere, nequaquam is idoneam recedendi cauſſam commentus eſt. Siquidem,neq; Petrus,neq; Andreas,Ioanneſúe, propter Iudæ improbitatem ſe à reliquorum Apoſtolorum choro ſubmouerunt; neq; alius de Apoſtolorum numero quiſpiam, hanc ad recedendum anſam arripuit; neq; quo minus Chriſto obtemperans eſſet,vlla in re illius vitiis retardatus eſt: ſed,contra potius, relicta illius peruerſitate Dominicæ diſciplinæ ſeruientes, ac morigeri, pietatem,virtutemq; magno ipſi ſtudio ſectabantur.* Ex *quo intelligitur, qui aliorum improbitate cogi ſe dicat,vt à ſpirituali ſe ſegreget ſocietate, eum neutiquã idoneam leuitatis ſuæ cauſam inueniſſe. Quin ipſe potius terra petroſa eſt, qui præ imbecillitate conſilij, veritatis verbum alere non poteſt. Cumq́; aut propter*

vel tantillæ tentationis incurſum, aut vitioſæ affectionis intemperantiam, honeſtatis, & continentiæ ſtudio um viuendi inſtitutum non ferat, concitus flagranti vitiorum æſtu torretur, & vnà cum tenero adhuc doctrinæ germine exareſcit: nempe qui ſibi cauſas veriſimiles quidem illas, ſed ad defenſionem ante tribunal Chriſti haud ſatis idoneas, ex animi ſui ſententia confingat, ſibiq; ipſi facile imponat. Hæc ſcitè & verè magnus inter ſanctos Baſilius.

CAPVT V.

Nugæ & Pſeudologiæ Cambilhonianæ de Ieſuitarum Muſéo, Bibliotheca, & Prouincialis examine.

ETIAM hinc manifeſtum euadit, Cambilhonum nunquam inter noſtros vixiſſe; aut certè deditâ operâ omnia mendaciis & calumniis inuoluere ac implicare voluiſſe. Fol. 12. ſuæ Relationis *Muſeum* deſcribit *& bibliothecam*; non tamen noſtram, ſed illam, quam in malè feriato ſuo cerebro exædificauit: Muséum vocat locum ſeu conclaue, *in quo collegæ & ſocij ſtudiis, lectioni, & ſcriptioni pariter vacant; vnuſquiſq; pro ratione & modo muneris ac functionis ſuæ.* Hoc in Bibliotheca exſtruxit;

ſtruxit; vel potius Bibliothecam in Muséo; cum nemo noſtrarum rerum vel pauxillulum gnarus ignoret, æſtiuo tempore vnumquemque degere & verſari ſuo in cubiculo vel ſolum, ſi collegij laxitas ſinat; vel cum ſocio, ſi anguſtiæ obſtent. Menſibus hybernis, vbi frigus, vt in Germania, intenſius, fornacis calore depelli debet, plures ſimul degunt; non tamen in Bibliotheca, niſi ſumma neceſsitas compellat; ſed alio in habitaculo, ad ignis calorem recipiendum & retinendum idoneo: neque enim conſultum eſt, vt præter illos libros, qui vnicuique in ſingulas horas ſunt neceſſarij; alij in loco, pulueribus & fuligini prorſus obnoxio, proſtent.

Sed nunc Cambilhonius, nos in Muſeum abs ſe exſtructum introducere cupit. Præi, ſequimur: tantum mone, quid facto opus. Obtemperabimus ſedulò. Arrigamus aures ad myſtagogi noſtri monita. *Vbi in Muséum te contuleris, ad dextrum latus te conuerte.* Iam parui. Iam dextrorſum me verti. Quid inde? *Videbis ibi lectiſſimam & conquiſitiſſimam Bibliothecam omnis generis Auctorum.* Vtinam non mentireris. Vtinam quolibet in collegio ad dextram Muséi partem lectiſsimam & inſtructiſsimam Bibliothecam cernere liceret.

Quàm libenter oculos ad dextrã illam partem verterem. Quàm iucundum pars hæc, tanto theſauro exornata, ſpectaculum oculis meis exhiberet. Dicerem è veſtigio cùm illo: *Non mi aurum poſco, non mi pretium dederitis*; ſint ſua Regna Regibus, ἐμὶν δ' ἁ μῶσα καὶ ᾠδά, τᾶς μοι πᾶς εἴη πλοῦτος δόμος, οὔτε γὰρ ὕπνος, οὔτ' ἔαρ ἐξαπίνας γλυκερώτερον, οὐδὲ μελίσσαις ἄνθεα, ὅσσον ἐμὶν Μῶσαι (βίβλοι) φίλαι. Sed tamen, vt nonnullis in collegiis Bibliotheca elogium *lectiſſimæ* & *exquiſitiſſimæ* mereatur; non deſunt tamen, & quidem longè plures, in quas encomia *lectiſſimæ* & *exquiſitiſſimæ* Bibliothecæ à Relatore veraciter non conferri, doleo. Vt vt ſit; non video, quid criminis patretur, ſi illi, qui cum profeſsione religioſa omnes diſciplinas à ſuo inſtituto non abhorrentes amplectuntur, de libris probæ & exquiſitæ notæ comparandis & congregandis ſint ſolliciti.

Sed nimis diu moror bibliophantam noſtrum. iam pridem plura, viſu mira, monſtrare geſtit. Perge ergo. *Libri omnes in pelles aut membranas nitidiſſimas compacti auro & argento radiant.* Non video, ô bone, *has pelles*; nõ video has membranas; non video hos auri & argenti radios. Adeſto, Volci, cum venerabili Miniſterio tuo. Ingrediamur ſimul Biblio-

Bibliothecam collegij Auguſtani. Breuis eſt via. Veſtras capellas interea Tityrus cuſtodiet. Diſpiciamus, num has Cambilhonicas *pelles*, has Cambilhonicas membranas nitidiſsimas, & hos auri & argenti radios videre poſsimus. Quid moramini, Prædicantes? Intrate in Bibliothecam. Quid foris ſtatis? Quid moramini vos cæteri Caluiniani & Lutherani? Ferte pedem intro; in Bibliothecas inquam noſtras, circumferte oculos. Luſtrate, vbi ſint *illæ pelles*, vbi illæ membranę, vbi illi radij. Tam inhumani non ſumus, vt etiam veræ fidei extraneos à noſtris Bibliothecis arceamus. Multi viderunt, multi indies vident. Num viderunt aut vident, quæ Cambilhon videri fingit? Qui ſi tam proiectè & propudiosè mentitur in iis, quæ plurium oculis conſpicua ſunt; quis credet eum vera dicere, quando de ſubterraneis quibuſdam cellis, ergaſtulis & piſtrinis fabulatur?

Quid amplius, ô Hierophanta? *Quorum librorum vſus eſt quotidianus, illi pulpitis diſpoſiti in prælonga tabula catenis ſunt alligati.* Iterum moneo venerabile presbyterium Auguſtanum, (cui Ratisbonenſe iungere liceat) vt dignetur Auguſtanam & Ratisbonenſem Bibliothecam Societatis IESV adire, vel aliã quam-

cunque; ſi catenas haſce Cābilhonicas Prædicantes repererint; tum ego Cambilhonio mendacij dicam ſcribere deſiſtam. Quid cunctamini, ô Prædicantes? In rem præſentem eatur. Mox oculi veſtri vobis renunciabunt, quàm vanus & mendax ſit iſte veſter cliens; qui quæ alibi vidit, ad Bibliothecas noſtras transfert.

Nec iſta perſequor, quaſi alicui vitio vertendum ſit, ſi libris catenas iniiciat; Reddere poſſunt, qui hoc agunt, facti ſui iuſtas & probabiles rationes; ſed vt appareat; quid Relatori huic fidendum & credendum ſit, cum minus obuia narrat; quando religioni non habet iis de rebus, quę in omnium oculos quotidie incurrunt, tam ſplendidè mentiri.

Protolle nunc pedes Relator, vt & nos vna tecum gradum promoueamus. *Ad interiorem Bibliothecam ſolis ingredi licet patribus, & libros inde mutuari, quos velint.* Et tamen in ipſa Bibliotheca Muſeum tam ſacerdotibus, quàm non ſacerdotibus commune ſtatuis. *Cuius dextrū latus obſideant patres; ſiniſtrum, iuniores, qui iam ordines aliquot ſuſceperunt.* Si Iuniorum Muſeum eſt in ipſa Bibliotheca vbi proſtant libri illi nitidiſsimis *pellibus* & membrana, ſplendeſcentes, auroque & argento radiantes;

quo-

quomodo iunioribus ad interiorem Bibliothecam non patet acceſſus? Et qui nam ſunt illi iuniores, qui *iam aliquot ordines ſuſceperunt?* Apud nos, qui confecto ſtudiorum curriculo, digni ſacerdotio iudicantur; intra ſemeſtre plerunque, & ſæpe citius, prout fert temporis opportunitas, ipſam ſacerdotij dignitatem conſequuntur; neque enim ſocietas hoc in more poſitum habet, vt quis in gradu ſubdiaconatus vel diaconatus vno vel pluribus annis permaneat. Et quamuis alioqui ad Bibliothecam pateat omnibus promi- non ſcuè acceſſus, falſum tamen eſt ſolis patribus patere; nam & Magiſtri, ſacerdotio necdum initiati, liberum habent aditum: Et ſæpe contingit, vt ipſi Bibliothecarij non ſint ſacerdotes, ſed vel Magiſtri; vel litterarum ſtudioſi.

Iunioribus, inquit Relator, *proſtant illi quotidiani, nec ſine venia Regentis è reliquis vel apicem excerpere licet.* Iterum *Regentem* cum *Rectore* miſcet. Quod ſanè arguit, iſtum rerum Ieſuiticarum perquam peritum eſſe. Alludit Relator ſuis verbis ad minores illas Bibliothecas, quas nos vulgò *communes* nominamus; quia omnibus patent; eosque libros complectuntur, quorum vſus frequentior eſſe ſolet, quàm aliorum; nam quòd diſcipu-

lis,qui vel litteris humanioribus, vel Philoſophiæ, vel Theologiæ operam nauant, non permittitur indiſcriminatim quorumuis librorum vſus & lectio, id optima fit ratione; quia varietas Auctorum parit confuſionem ingeniorum ; & dum omnes euoluuntur, nullus diſcitur aut intelligitur; ſimulque veritas illorum verſiculorum, tametſi non ſine iactura,palam fit ac cognoſcitur:

Qui binos lepores vna ſectabitur hora,
Vno quandoq;,& quandoq; carebit vtroq;.

Perluſtrauimus dextrã Bibliothecæ.Nunc læuam inſpiciamus; quia monet Bibliophãta:*Ad ſiniſtram reſpice.* Iam reſpicio? Quid viſurus ſum? Num tua mendacia? *Ibi cernes miſeros hæreticorum libros in luctu & ſqualore conſtitutos,& quidem atris pellibus,atris membranis ligatos,& atro colore deſuper tinctos omnes.* Siniſtrum ergo latus tenent libri Hæreticorum. Malum omen eſt; quia ſignificari videtur horum librorum Auctores, fautores & propugnatores,ad ſiniſtram Chriſti Iudicis nouiſſimo in iudicio ſtaturos, in luctu & ſqualore; *atris pellibus* contectos, & tartareo colore tinctos, mox magis tingendos ; vbĩ audierint illud celeuſma. *Ite maledicti in ignem æternum.* Hic iterum conuenio Prædicantes,præſertim Auguſtanos,quibus Relatio iſta ſacra

eſt,

eſt,& ex voto dicata: rogoq́ue, vt ne grauentur vel omnes, vel aliqui à venerabili Miniſterio ad id deputati, Auguſtanũ Collegium Societatis Ieſu, vel quodcunque aliud adire, & oculis ſuis explorare; num vera canat iſte Confeſsionis Auguſtanę proſelytus. Hic nulla alia re opus eſt; quàm oculis; & voluntate vtendi oculis. Quid ceſſatis, Prædicantes? Inſpicite, aſpicite. Fiet copia, ampla, larga; imò ampliſsima, largiſsima; non tantum Auguſtæ; ſed & alibi locorum, quocunque explorandi gratia, tendere lubuerit. Si quiſpiam veſtrum huc venerit; ego promptuarium librorum hæreticorũ ipſemet vobis pandam; cuius, vtpote promus condus, claues ſemper penes me habeo. Ibi contemplabimur amabilem faciem comptamq́ue comam Volcij, & aliorum quinti Euangelij præconum; & ſi placuerit, oſcula feremus labiis illis, ex quibus mel, nectar & ambroſia verbi Dei fluit: libroſq́ue Hæreticos *atris pellibus*, atriſq́; membranis cinctos, & *atro colore* deſuper tinctos, amiciemus veſtibus candidis, & minio, vel potius auro óbryzo colorabimus. Quid amplius deſideratis, ô amiciſsima mihi & veritati capita?

Adiungit Relator. *Ex his* (libris Hæreticis) *ne patribus quidem eximere fas eſt, quos deſiderant,*

ſine præſcitu Regentis (iterum Rectorem tranſmutat Metamorphita noſter in Regentem) *Iunioribus autem ne petere quidem licet niſi carmine prius aut alio ſcripto, hunc ipſum Auctorem, cuius ſcripta recognoſcere cupiunt, omni genere conuiciorum proſciderint.* Eccleſia vetuit lectionem librorum Hæreticorum, non Ieſuitæ. Quapropter non mirum, ſi Ieſuitæ hoc Eccleſiæ interdictum reuerenter obſeruent, ſuoſq; à peſtilentium chartarum vſu arceant, exceptis illis, quibus boni communis cauſſa, huiuſmodi libros tractandi poteſtas conceditur; vt ferè concedi ſolet Theologiæ profeſſoribus, concionatoribus, & qui lucubrando lupos ab ouili Dominico arcent. Cæteris quo bono aut commodo vetitorum & fœtidorum voluminum lectio permitteretur? Quod nam operæ pretium inde referrent? Nullum ego video, niſi temporis & otij malè poſiti iacturam; vt taceam non omnibus eſſe tutum peſtilenti aura afflari. *Qui Pſylli vocantur,* inquit Sextus Philoſophus, *ne ſi à ſerpentibus quidem aut etiam aſpidibus mordeantur, læduntur: & Æthiopes illi, qui ex aduerſo Meroës habitant, Hydaſpis fluuij accolæ, ſcorpios & ſerpentes, & huius generis alia citra periculum comedunt.* At non cuiuis talis natura obtigit.

Quæ de carminibus in poſtulatum Auctorem

rem pangendis, Relator aſſuit, mendaciis ac-cenſe: nam Rectores, vel potius Prouinciales, nemini hæreticos libros attingendi poteſtatem faciunt, niſi illis, quos ſupra memoraui; nec niſi bono publico id efflagitante.

Simile mendacium effudit Schloſsius ſua in epiſtola, ſcriptitans, Leiſeri duas conciones Pragenſes à P. Andrea Neupaur, Pragenſi concionatore, quem ipſe *Ieſuitarcham* nominat; miſſas fuiſſe ad Ieſuitas Brinnenſes, *vt eas, quantum quiſq; valeret, omnis generis ſcabioſis rhythmis & verſibus compungeremus*, ſic enim loquitur Schloſsius. Qui dum Leiſerianas conciones lectitat, & ſtercora illa Polycarpica rimatur & ruſpatur, margaritam Euangelij Lutherani reperit; & derepente ex denſa caligine in admirabile verbi Lutherani lumen emerſit. Sed hęc & id genus alia de lectione librorum vetitorum quàm à more & conſuetudine Societatis abhorreant; norunt omnes, qui norunt, quàm ſanctè detur opera, vt Eccleſiaſticæ ſanctioni, quæ lectionem damnatorum librorum prohibet, ſatisfiat. Quapropter prouinciales, non niſi cautè & circumſpectè, etiam cum Theologis & concionatoribus ſuper hac re diſpenſant: tantum abeſt, vt ineptiſsimos Schloſsios & Cambilhonios hac poteſtate donare ſoleant: Quanquam qui

donaſ-

donaſſent, cum vterque noſtri ordinis inſigne eam ob cauſſam ſolummodo aſſumpſerit, vt Prędicantium gregi mendacia ſua vendibiliora efficeret?

In Muſæo attribuit Relator dextrum locum Patribus; ſiniſtrum iunioribus: variasq́; cellulas cæruleo velo diſcriminatas architectatur. Sed rarò contingit, vt hypocauſtum quodpiam adeo ſit latum, vt duos ſedētium ordines capiat; & ſi quando tanta eſt conclauis amplitudo; ſedetur, vt cuiq; commodum eſt, vel, vt is, qui præeſt, commodum iudicat; abſque vllo ſacerdotij ad dextram locandi reſpectu.

Reliqui Nouitij communibus conuictoribus ſunt immixti, inquit Relator, *vt ipſos obſeruent, eiſq́ue Ieſuitici ordinis ſuauitatem & excellentiam continuis vicibus deprædicent.* Hanc vaniloquentiam iam ſuprà redarguimus. Nimirum, quàm verum eſt Nouitios noſtros inter conuictores degere, tam verum eſt illos eo fine, quē iſte comminiſcitur, degere. Neque neceſſe eſt manifeſtas ineptias pluribus refellere; neque iſtas attigiſſem, niſi mihi viam aperirent ad refutandas grauiores criminationes; ſi enim tam mendax eſt in iis referendis & deſcribendis; quæ ſecus ſeſe habere ipſi oculi, Prædicantibus, ſi velint, monſtrabunt; nemo certè ex

pru-

prudentium numero ſibi perſuaderi patietur, Relatorem in narrandis abſtruſioribus fideliorem & veraciorem eſſe.

Aequè ſtulta & fungina ſunt illa, quę Cambilhon nugatur de examine Prouincialis, quando quotannis Collegia viſitat: Vt cum dicit, eum quærere, *num crebriores habeant Theologi diſputationes, & contra quos maximè, quos libros, & de qua materia in lucem ediderint nuperrimè*. Et tamen, inſcio & inconſulto prouinciali nullus poteſt librum ſcribere; tantum abeſt, vt ipſo ignorante euulgare queat, cum à Prouinciali poteſtatem & ſcribendi & publicandi accipere debeat; vti & cenſores ac recognitores operis, antequam in vulgus exeat. Quo igitur pacto Prouincialis demum in Viſitatione inquirit, *qui & quales libri, & contra quos*, à Theologis foras dati fuerint?

Eiuſdem farinæ eſt illud: *Tandem quærit de Diſcipulis, Conuictoribus, Nouitiis, & reliquis, quot eorum ſint numero.* Scilicet prouincialis ignorat, quot ſua in prouincia Nouitios habeat; cum ipſe omnes in Societatem cooptet, omniumque nomina & cognomina in Catalogo deſcripta, ſecum perpetim circumferat. De numero diſcipulorum & conuictorum generatim quærit, nec immerito: at non, *quantus cuiuſque ſit profectus: ad quod quiſq; ſtudium*

incli-

inclinet. Num quis inter eos ſpinoſior & ſcrupuloſior? Nimium profectò multum otij à ſuo officio haberet Prouincialis, ſi de ſingulorum diſcipulorum profectu, moribus, indole & inclinationibus examen inſtitueret. Et quando tandem huic ſuæ examinationi & inquiſitioni finem imponeret, vbi Collegiorum ſcholæ tam ſunt numeroſæ, vt diſcipuli ad ſexcentos, octingentos, millenos, & quod excurrit, aſcendant? Cura hæc Magiſtris & illis, qui ſtudiis præfecti ſunt, demandatur.

Porro, vt pleraſque alias, ſic maximè iſtas de Principibus Lutheranæ & Caluinianæ Confeſsionis quæſtiones Cambilhonius ex ſuo cerebro exſculpſit. *Quinam ſint vicinorum hæreticorum principes. Crebrius ſint domi, an alibi? Ad quoſnam proficiſcantur frequentius? Quali quiſque ſit ingenio? Quibus rebus vt plurimum delectetur? An curam aliquam ſuſcipiat Reipublicæ? An amore & ſtudio teneatur religionis? An potius vino, Veneri & venatui indulgeat? An & quos habeat in aula Catholicos? Qui nam ſint populares rumores de ſuis principibus? Num Eccleſiæ aduerſariorum faueant? Num Paſtores Eccleſiarum ſint viri docti & diligentes, an verò ſomnolenti & illiterati?* An Volcius, Rühelius, & alij Miniſterij Prædicantici contribules, non ſint calumniatores, qui talis ac tanti calumniatoris criminationes ſibi dicatas non

non tantum obuiis vlnis exceperunt, ſed etiam Latinè & Germanicè per varias orbis partes diſſeminarunt, vt earum non fructus, ſed virus ad plures redundaret? Quid quæſtiones illæ de principibus ad prouincialem? quas, vt Prædicantes non modò Lyncei, ſed & Lynces forent, in Formula Viſitandi, quæ Prouinciali præſcribitur; nunquam reperient: quia extra fanaticā Prædicantium phantaſiam non exſtant. Neque vita & actiones principum tam obſcuræ eſſe ſolent, vt ſi prouincialis earum cognoſcendarum deſiderio teneretur, eas ex publica fama diſcere nequiret. Et tamen impoſtor ſubiicit. *Omnia iſthæc conſignata, Generali tranſmittit Romam, per quem immediatè ſignificantur Pontifici.* Quæ ſunt iſta *omnia*, quæ ad Generalem miſſa Pontifici immediatè ſignificantur? Iſta videlicet. Quotnam ſint Monachij in Ieſuitarum ſcholis diſcipuli. Quot Ingolſtadij, quot Auguſtę, quot Dilingæ; quot alibi. Quæ ſingulorū nomina. Quæ patria: quod genus. quis genius, quod ingenium. quis in litteris profectus. Quæ affectiones & propēſiones. Quis ex eorum numero ſpinoſior & ſcrupuloſior. Quis à Theologicis ſtudiis propter capitis ſpinoſitatem & ſcrupuloſitatem amoueri debeat. Quoties hic vel ille princeps venatum ſe conferat:

quot

quot ceruos, quot vrſos, quot apros, quot lupos, quot lepores, quot vulpes capiat. Vinumne Rhenanum an Neccaricum libentius bibat. Et num magis Padenbornenſi, an Einbeckenſi cereuiſia delectetur. Quis ſit ſenior ad S. Annam Auguſtæ. Num ſit prolixè capillatus & prolixius adhuc barbatus. Quot habeat filias virgines. Quis ſit proximus à ſeniore Annæo. Num Rühelius, & ſi iſte; num Iacobus an Mollithoræus. Hæc & ſexcenta talia ad ſe perſcripta denarrat Generalis Pontifici. Hinc Pontifex tam bene nouit Prædicanticum Miniſterium Auguſtanum, quam Clerum ſuum Romanũ. O logos ſupra omnes Mileſias fabulas; & tamen in regno Diaboli finguntur, leguntur, teruntur, oggeruntur & occinuntur, in regno, inquam, hæreſeos & improbitatis, *quod munitur vitiis, ambitur flagitiis, turres eius ſunt crimina, arma quarumcunque turpitudinum molimina. In hoc regno ſunt, quicunque veritatem Dei commutant in mendacium; quicunque quaſi in taberna vitiorum præcones; venales animas impuriſſimis Dæmonibus corrumpendas exponunt: Hîc genu flexo concupiſcentiæ ſuæ quiſque idolum colit, & propriæ libidinis adorat ſimulacrum.*

Serm. de ieiun. & tent. inter op. S. Cypriani.

CAPVT

CAPVT VI.

Quæ crimina in ſpecie Relator Ieſuitis obiiciat? depulſio primi, quod eſt de Scortatione.

NVNC maiores tibias Relator inflat. Trium immanium criminum nos poſtulat; *Scortationis, Magiæ, machinationum ſeditioſarum*; Templa item noſtra, *ſupernè omni genere bellicorum inſtrumentorum, & militarium baliſtarum repleta dicit: Infernè collocat ingentium theſaurorum receptacula*; & prӕterea *carnificinas vel ſolo aſpectu formidabiles.*

Principiò ſubit in mentem, quod præclariſsimè à S. Auguſtino ſcriptum eſt, cum tam ipſe, quàm alij Catholicę veritatis propugnatores, à Donatiſtis, peruicaciſsimis ſectariis, multiplicium calumniarum maledicentia lacerarentur: *Nos quidem, chariſsimi*, inquit ſanctus Auguſtinus, *cum falſa crimina audimus ab eis, quos offendimus, prædicando eloquia veritatis, & erroris vaniloquia conuincendo, habemus, ſicut noſtis, abundantiſsimam conſolationem. Nam ſi in eis, quibus me criminantur, teſtimonium conſcientiæ meæ non ſtat contra me in conſpectu Dei, quò nullus oculus mortalis intenditur, non ſolum contriſtari non debeo, verum etiam gaudere & exultare, quia merces mea*

S. Aug. li. 3. contra Petil. cap. 6.

magna eſt in cœlis: neque enim intuendum eſt, quàm ſit amarum, ſed quàm falſum, quod audio: & quàm verax pro cuius nomine hæc audio; & cui dicitur: Vnguentum effuſum eſt nomen tuum. Cant. 1. *Et meritò fragrat in omnibus gentibus, cuius odorem iſti, qui nobis maledicunt, in vna Africæ* (Germaniæ, vel ſummùm Europæ) *particula conantur includere. Cur itaque feramus indignè, quod nos infamant, qui gloriæ Chriſti ſic detrahunt, &c.*

Dicant quod volunt, dum ille nos exhortetur, dicens; beati qui perſecutionem patiuntur propter iuſtitiam, quia ipſorum eſt regnum cœlorum. Matth. 5. *Beati eritis, cum vos perſecuti fuerint homines, & maledixerint vobis, & dixerint omne malū aduerſum vos, mentientes propter me. Quod ait ſuperius*, propter iuſtitiam, *hoc repetiuit, quod ait poſtea*; propter me, *quia factus eſt nobis ſapientia, & iuſtitia, & ſanctificatio & redemptio; vt quemadmodum ſcriptum eſt;* Qui gloriatur, in Domino glorietur. *Qui cum dicat: Gaudete & exultate; merces enim veſtra multa eſt in cœlis: Si quod dictum eſt*; propter iuſtitiam, & propter me, *in mea conſcientia teneo: quiſquis volens detrahit famæ meæ, nolens addit mercedi meæ: neque enim me ille ſuo verbo tantummodo docuit; non etiam ſuo firmauit exemplo. Sequere ſanctarum ſcripturarum fidem, inuenies Chriſtum reſurrexiſſe à mortuis, aſcendiſſe in cœlum; ſedere ad dexteram patris. Sequere criminationes inimicorum; iam putabis eum de ſe-*

pulchro furatum eſſe à diſcipulis. Quid ergo nos, quantum ipſe donat, defendentes donum eius, ab inimicis eius, aliud ſperare debemus? Si patremfamilias Beelzebub vocauerunt; quanto magis domeſticos eius? Si ergo toleramus, & conregnabimus. Hæc contra calumniatores pro ſe, & pro aliis calumnias perpeſsis piè & ſanctè diuus Auguſtinus; quæ προθεωρίας & προπαρασκευῆς loco præmittere volui.

Deinde meminerit, lector, quis ſit iſte noſter accuſator & infamator. Homo nimirum ex mendaciis conſutus, vt iam antea euidenter demonſtratum eſt. Quid à mendaciſsimo aliud exſpectes, quàm mendacia, præſertim ſi loquatur de rebus occultioribus, quæ tam facilè in ſenſus non incurrunt? *Dicimur ſceleratiſsimi,* inquit Tertullianus loquens de Ethnicorũ criminationibus contra Chriſtianos, *de Sacramento infanticidij, & pabulo inde; & poſt conuiuium, inceſto, quod euerſores luminum canes, lenones ſcilicet tenebrarum & libidinum impiarum inuerecundia procurent.* Ad quæ Tertullianus. *Dicimur tamen ſemper, nec vos, quod tamdiu dicimur, eruere curatis. Ergo aut eruite, ſi creditis; aut nolite credere, qui non eruiſtis: de veſtra vobis diſsimulatione præſcribitur, non eſſe, quod nec ipſi audetis eruere.* Eadem defenſione vtar & ego.

Fabulam grandem aduerſum nos Dæmonum con- *Minut. in Oct.*

cio mentita eſt; vt gloriã pudicitiæ, deformis infamiæ auerſione macularet, vt ante exploratam veritatem homines à nobis terrore infandæ opinionis auerteret. ſicqúe iſti occupant animos & obſtruunt pectora, vt ante nos incipiant homines odiſſe, quàm noſſe, ne cognitos aut imitari poßint, aut damnare non poßint.

Publicè ſcribit famoſi libelli faber nos nocturnis orgiis operã dare tam fœdis, obſcænis & laſciuis, vt & Dionyſiaca, & Samothracia & Eleuſinia in certamen vocare poſsint. Cur non eruunt, qui poſſunt, num vera an falſa Relator referat? Dicent. *iam arcana iſta eſſe eruta*, ab ipſo nimirum Relatore; qui eorum quæ ſcribit, maximam partem ſe vidiſſe, partem à Ieſuitis audiſſe narrat, *quos nominare* poſsit; minaturque ſe nominaturum, ſi quis *contra hæc vel hiſcere auſit*. Ergóne iam ſatis erutum probatumq́; cenſeri debebit, quod quiuis impoſtor, ſacrique ordinis vel verus vel fictus deſertor in ordinem effundit; idq́; per libellum famoſum, Auctoris, Typographi, Interpretis, loci, & eorum, quibus dedicatus eſt, nominibus carentem? Imò adeo talia non præſumuntur vera; vt licet vera eſſent; eorum tamen diſſeminator, enunciator & propagator grauibus ſuppliciis addiceretur, quandoquidem nec vera quidem crimina euulgare fas eſt, niſi modo legitimo.

Nega-

Negauit Tertullianus etiam publicæ famæ de Chriſtianorum infanticidiis, conuiuio Thyeſteo & inceſto fidem habendam eſſe; quia, vt ait, *omnium eſt æſtimare, quantacunque fama ambitione diffuſa ſit; quantacunque aſſeueratione conſtructa, quod ab vno aliquando principio exorta ſit; neceſſe eſt exinde in traduces linguarum & aurium ſerpat; & ita modici ſeminis vitium cetera rumoris obſcurat, vt nemo recogitet, num primum illud os mendacium ſeminauerit; quod ſæpe fit aut ingenio æmulationis, aut arbitrio ſuſpicionis, aut non noua, ſed ingenita quibuſdam mentiendi voluptate:* Si hoc in fama accidit; eò quòd ab vno principio naſcitur; cur hic itidem, inque hoc famoſo libello, viri prudentes ſibi non perſuadeant, *primum illud os*, & primam manum, qua Relatio iſta exarata eſt, mendacium ſeminaſſe, idque inſtinctu Diaboli, omnium Hæreticorum & Apoſtatarum Magiſtri: *Sic enim eſt negotium Dæmonum*, inquit Minucius in Octauio, *ab ipſis rumor falſus & ſeritur & fouetur.*

Mendacium autem Cambilhonium ſeminaſſe, cum hæc de Ieſuitis ſparſit, argumento ſunt cum alia eius, quæ hactenus redarguimus mendacia, tum quæ hic de integro ſuperadiicit.

I. *Se vidiſſe quæ de Ieſuitarum orgiis & ſcortationibus*, & id genus aliis percenſet. Quomodo

 vidit,

vidit, quî Ieſuita nunquam fuit, vt ſupra oſtenſum?

II. Quomodo vidit, qui ab his nocturnis conuenticulis *iuniores* ſedulò excludi, ſeque inter *iuniores* fuiſſe diſertè aſſerit?

III. Partem criminum ex ipſis Ieſuitis ſe audiſſe ait nec vllum nominat. Hinc certa mendacij non ſuſpicio, quia hæc incerta eſt & incerti; ſed agnitio: nominaſſet enim, ſi pótuiſſet. cum enim de Ieſuitarum ſanguinariis conſiliis & machinamentis mentiens *Delrium* falsò nominare non horruerit; quando ea ſe ex *Delrio Prouinciali* audiſſe ſcripſit; quomodo eorum nominibus pepercisset; ſi ex vllius ore vnquam ea crimina, quæ nobis affingit, accepiſſet? At minatur ſe *nominaturum, ſi quis Ieſuitarum vel paululum contrà mutiat.* At minacias iſtas nihil aliud eſſe interpretor, quàm velum effuſi mendacij: ne enim primo ſtatim intuitu mendaciloquentia eius deprehendatur, gloriosè Ieſuitis inſultat, quaſi ex ipſorum numero teſtes tantorum ſcelerum excitare queat. Ede, obſecro, nomina eorum, quos te, ô Relator, nominaturum comminaris: Ede, inquam; & quot nomina dabis, tot mendacia dabis, aut fortè plura. Caue tamen, ne, quod iam ſæpe ab aduerſariis factum, eos nomines, qui in rerum natura, aut ſaltem in

noſtra

noſtra Societate nunquam exſtiterunt. Illos nomina, qui nobis & aliis noti ſint, qui adiri, audirique poſsint; qui clarè & perſpicuè nobis exponant, qua fide & fronte tu talia iactes & ſpargas. Si Haſenmüllerum, & id genus alios humanæ diuinæq; fidei & fidelitatis expertes produxeris, oleum & operam perdes; quia gemelli eſtis; neque vnus alio melior vel veracior vllo pilo. Eos producas oportet, qui in Societate manent & degunt, hos enim Ieſuitarum nomine omnes intelligunt.

IV. Quale mendacium illud, *Ianitores Collegiorum noſtrorum plerunque conſtitui iam ſenio confectos.* Certè nulli ad hoc officium minus habiles ſunt, quàm ſenio confecti, præſertim amplioribus in Collegiis, vbi frequentior accurrentium, exeuntium & ineuntium multitudo, ita vt Ianitor neceſſe habeat ſurſum deorſumque currere: domusq; ſpatia, quanta quanta; non ſemel quotidie emetiri, & quidem haud lento greſſu, aliis ad fores præſtolantibus, vt vel emittantur, vel immittantur; nec præſtolantibus tantum, ſed & campanulam pulſantibus, vt Ianitorem properato opus eſſe admoneant. Quod certè præſtare nequit, niſi is, cui adhuc genua vigent, & ſanguis melior dat meliores vires, non ille, cui

iam genua labant, & ob ætatem grandæuam frigidus humor per oſſa currit.

V. Quantum mendacium, *à Ianitore aſſeruari omnis generis veſtimenta, tam quæ viris, quàm quæ fœminis quadrant: ab hoc ſœminas, libidinis mancipia, in collegium induci & educi, & ad patres, pretioſis veſtibus indutas, adduci: non interdiu, ſed ſerum ſub crepuſculum; inde totam noctem belluationibus & tripudiis exigi, iunioribus hæc non animaduertentibus.* Vnde ergo hæc tibi nota, ſi non animaduertiſti; cum *Iunioribus,* imo *Nouitiis,* te ipſum annumeres? Forſan ex aliquo Ianitore hoc intellexiſti. Qui verò, cùm, vt dicis, ex Iunioribus nullus deſignetur Ianitor, *niſi exploratiſſimæ fidei & taciturnitatis*; & hoc non, niſi cum ſenioris alicuius nulla ſuppetit copia, à quibus profectò non minor fides & taciturnitas exigetur, quàm à Iunioribus. Num ergo quiſpiam exploratiſsimam ſuam fidem & taciturnitatem prodidit ac perdidit, tibiq; hæc ſecreta reuelauit? Quis ille? Pande nomen. Quo in loco Ianitoris munere functus eſt? Cedo locum, tempus, & alia adiuncta, vt vlterius inquirere liceat. Si ex Sacerdote quopiam, qui his orgiis initiatus fuit; quid hominis ille ſacerdos? Vbi degit? vbi tibi cum illo vſus? Vbi de his myſteriis colloquium? Omnia hæc expedire debebis, ſi dictis tuis fidem conciliare velis.

Cum

Cum Tertullianus ſimilia libidinis Orgia, quibus Chriſtiani infamabantur, apologeticè ab iiſdem depelleret; fidenter quærit; à quibus prodi potuerint. *Ab ipſis enim reis non vtique, cum vel ex forma omnibus myſteriis ſilentij fides debeatur. Samothracia & Eleuſinia reticentur; quanto magis talia, quæ prodita, interim etiam humanam animaduerſionem prouocabant, dum diuina ſeruantur. Si ergo non ipſi proditores ſui, ſequitur, vt extranei; & vnde extraneis notitia, cum ſemper etiam impiæ initiationes arceant profanos & arbitros caueant?* Hac eadem Tertullianéa defenſione ſi in præſentia vterer, nihil abs re perpetrarem. Vel aufugerunt, vel miſsione impetrata abierunt non pauci ex Societate; tam coadiutores etiam Ianitores, quàm ſtudioſi & ſacerdotes. Quis vnquam ante iſtum exſtitit, qui talia Bacchanalia in Collegiis noſtris inſtitui, *iisq; loca reducta & concamerata, aut etiam ſubterranea & laquearia*, (ita loquitur Impoſtor) deſtinata dixerit? Nec Haſenmüllerus quidem, nec alij Apoſtatæ, licet ad mentiendum proiectiſsimi tale quid comminiſci auſi fuerunt. Nec fit vllo modo veriſimile, eos tantum flagitium ſilentio tranſmiſſuros, quandoquidem non minori odio in Ieſuitas flagrabant ac Relator iſte. Ea quidem de *caſtis finxerunt, quæ fieri non crederemus,*

niſi hæretici *de ſe probarent*; ad hoc tamen impudentiæ culmen non aſcenderunt, quo famoſi huius libelli ſcriptor prouectus eſt.

Et vt Apoſtatæ ſcelus hoc non detexiſſent; quî fieri potuiſſet, vt nec deprehenderetur & propalaretur à tam multis, qui bona cum gratia, & vtraque parte volente, vinculis, quibus Societati adſtricti erant, exſoluti ſunt? Quis credat inter tot omni genere literarum excultos in tota Germania, Polonia, Italia, Hiſpania, Gallia, aliiſque prouinciis neminem repertum iri, qui ad tanta flagitia & immania facinora inuitatus, in medium non proſiliret, & cubilia tantæ nequitiæ patefaceret; legitimoque magiſtratui viam ac rationem ad veritatem cognoſcendã indicaret? Quis credat tot florentes ætate, doctrina & fortuna iuuenes, ætatisque prouectioris grauiſsimos & doctiſsimos homines, nulla alia de cauſſa in hoc ordine perſtare, quàm vt in Venereis rebus & Magicis ſtudiis omnem vitam conſumant? Proficiſcuntur Ieſuitæ ad extremos Indos, Sinas, Iappones, per infinita maris diſcrimina. Scilicet, vt ſcortationibus & Magiæ vacent. In Angliam & Hiberniam, aliaque ab Hæreſi infeſſa loca noſtri abeunt, vbi quotidiana crudeliſsimæ necis impendent pericula; vbi nil exſpectã-

dum.

dum, niſi carcer, vincula, tormenta, & tandem dirißimum ſupplicium. Tanti ſcilicet emunt & redimunt iſti fornicationem & magiam; quaſi alibi terrarum, ſine iſtis periculis Diabolo ſeruire nequirent, ſed eius rei gratia tot caſus adeundi & ſubeundi eſſent.

Cum Ethnici calumniarentur infantes à Chriſtianis ſuis in cœtibus perimi, eorumque guſtato ſanguine initiari, quotquot Chriſto initiarentur; Reſpondit Tertullianus. *Quis vnquam taliter vagienti infanti ſuperuenit? Quis cruenta, vt inuenerat, Cyclopum & Sirenum ora, iudici reſerauit?* Dicam & ego: Si ſuis in Collegiis Ieſuitæ totas noctes helluando & pergræcando, cumque mulieribus ſcortando & ſaltando tranſigunt; ſcortis per ianitorem admißis & emißis; quî fit, quod tam flagitioſa coitio à nullo domeſtico aut extraneo vnquam depræhenſa eſt; nec ab vllo ſcorto patefacta, tot in locis, vrbibus, prouinciis, & diſiunctißimis regionibus? Orgia illa & Bacchanalia olim Romæ celebrari clãculum conſueta, in lucẽ extracta ſunt, quamuis ſummo ſtudio celarentur, & in abditißimis latibulis obirentur; Humana tamen vigilantia & induſtria ex ſpeluncis in apertum producta ſunt. Videmus etiam nocturnos & occultißimos veneficarum cœtus quotidie pro-

prodi & ex tenebris in lucem erui. Quî fit, quòd hîc nil ſimile fit aut factum eſt? Quî fit, quod ingredientes & egredientes fœminas nemo deprehendit, cum Collegia, & collegiorum aditus non ſoleant eſſe in angulis & ſolitudinibus, ſed in publicis viis ac compitis?

Omnia tempus reuelat, teſtibus etiam veſtris prouerbiis atque ſententiis, inquit Tertullianus, *ex diſpoſitione naturæ, quæ ita ordinauit, vt nihil diu lateat, etiam quod fama non diſtulit.* Nihil huiuſmodi de vllo collegio reuelauit vnquã tempus; quæ cauſſa, niſi quia nil tale vllo in collegio patratur aut patratum eſt. Et qui patrari credit, ille de ſuo ingenio Ieſuitas æſtimat. *Qui iſta credis de homine, potes & facere*, inquit Tertullianus, *qui non potes facere, non debes credere.* *Nemo hoc poteſt credere*, ait Minucius Tertullianum imitatus, *niſi qui poßit audere.* Et cur qui Lutheri & Caluini ſectam ſequuntur non audeant, *apud quos tota impudicitia vocatur vrbanitas*, quibus Venus tam neceſſaria, quã Ceres, & communis hæc, qua omnes veſcimur, aura. *Quos prius tædeſcit impudicitiæ ſuæ, quàm pudeſcit.*

Luth. in ſerm. de Matrimonio.

Inceſtus ſum, inquit Tertullianus. *Cur non requirunt? Infanticida. Cur non extorquent? In Deos, in Cæſares aliquid committo, cur non audior,*

qui

qui habeo, quo purger? Nulla lex vetat diſcuti, quod prohibet admitti. Idem & ego criminatoribus iſtis occino. Scortatores, magos, homicidas, ſeditioſos ſanguinarios nominant. *Cur non requirunt?* Cur à legitimo magiſtratu inquirendum non curant? Cur nomina ſua reticent; vt Magiſtratus ne poſsit quidem inquirere & examinare, quibus fundamentis nixi hæc talia de nobis ſpargant? Nec credibile eſt, Magiſtratum tam officij ſui negligentem & incurioſum futurum, vt, ſi talia in Ieſuitarum domiciliis deſignari crederet, qualia iſti per famoſos libellos de nobis diſsipant; ab inueſtigatione deſiſteret.

Pulſa eſt aliquando Societas ex variis in Gallia & Belgio collegiis, item ex illis ædibus, quas in ditione Veneta, in Tranſyluania & Hungaria poſsidebat. Vbi vnquam vlla veſtigia huiuſmodi ſcelerum reperta ſunt? *Vbi illa reducta & concamerata & ſubterranea loca,* nefariorum facinorum officinæ? Vbi cauernæ illæ Magicis artibus deſtinatæ? Vbi *funes, fidiculæ, gladij, ſecures, forcipes, cippi, numellæ, ſcalæ, quibus illigati miſeri in manus noſtras delati artuatim diſtrahuntur? Vbi veſtes carnificum, pileus pyramidalis, atris plumis ornatus, thorax fimbriatus & diſſectus, caligæ hydropicæ & follicantes, ad talos vſq; demiſſæ, vt vel intuenti horrores incutiant?* Vbi

ingens

ingens ille armorum apparatus ſupra templi fornicem? Mirum hæc non inuenta ab iis, qui omnia anxiè prorſus rimabantur & diligentiſsimè perſcrutabantur, eo conſilio, vt aliquid veræ accuſationis contra Ieſuitas extunderent. Et aliquando tam breue diſcedendi tempus præſtitutum eſt; vt noſtri vix pauculos libellos conuaſare, & ſecum aſportare valerent; neque enim vllus exiſtimabit, opinor, fieri potuiſſe; vt Ieſuitæ loco pulſi omnia ſupra dicta in ſinum condita, ſecum auferrent; & veſtium illam copiam, quibus & ſe, & ſuas in nocturnis helluationibus amicas amicire finguntur, ita abſtruderent, vt in nullius conſpectum atque notitiam peruenirent.

Aſſeruantur quidem nonnullis in collegiis, ſed paucißimis, veſtes, pro comœdiis & tragœdiis; ſed eæ in Ianitoris arbitrio & poteſtate non ſunt; vt iſte mentitur, ſed occluſæ cuſtodiuntur; neque vnquam, niſi ad ſcenæ vſum, depromuntur. neque eiuſmodi ſunt, vt quis iis indutus in publico comparere poſsit; niſi ludibrium omnibus debere velit; quia plerunque à trito vſitatoque ſchemate deflectunt; Et tamen Relator iſte audacißimè clamitat, his indumentis Ieſuitas exornatos *vagari interdiu quoq; per vrbes, etiam*

illas,

illas, quas incolunt, modò militis, modò doctoris, modò nobilium; modò peregrinorum & exulum habitu, vt eo certius & ſecurius explorent, quid rerum paßim agatur; cum ne iter quidem facientes, etiam per hæreticorum prouincias & vrbes aliis, quàm conſuetis veſtibus vtamur. Imus & redimus ex Bauaria ad extimos Heluetios per tot Lutheranos, Zvvinglianos, Caluinianos, quis aliam veſtem induit? Et ſi quando neceſsitas vſitatum habitum ponere cogit, vel ob prædonum violentiam, vel ob hæreticorum truculentiam; quid in hoc facto criminis? Scilicet Chriſto indulgente, imò & iubente, de ciuitate in ciuitatem fugere licebit, vt perſecutorum inſidias declinemus; & nefas erit veſtibus inuſitatis vti, vt prædonum & carnificum manus euadamus. Quod dictum volo, propter illos, qui in Anglia, Hibernia, & alibi inter Caluiniſtas; & in Indiis inter Ethnicos, & Mahometanos verſantur. An nullus vnquam Prædicans Lutheranus vel Caluinianus Prædicanticas veſtes exuit, vt eò tutius quinto Euangelio propagando operam nauare poſſet? Legatur vita Franciſci Iunij, Caluiniani Miniſtri; & clarè intelligetur, quàm nullum habitum, etiam vilem, abiectum & ruſticanum iſti defugiant, tum vt incolumitati ſuæ conſulant, tum

vt

vt Euangelium Saxonicum aut Lemannicum longè lateque propagent. Sed iam hoc caput concludo; & conuiciatori Cambilhono, & omnibus Cambilhonicis patronis, Volciis, Rüheliis, & quocunque demum nomine nominentur, illud D. Cypriani non in aurem inſuſurro, ſed palam acclamo: *Non qui audit, ſed qui facit conuicium, miſer eſt. nec qui à fratre vapulat, ſed qui fratrem cædit, in lege peccator eſt. Et cum nocentes innocentibus iniuriam faciunt, illi patiuntur iniuriam, qui ſe facere credunt.*

S. Cyprian. li.1. Epiſt. 1.

CAPVT VII.

Refellitur criminatio de Magia.

CVM olim S. Auguſtinus Donatiſtis fortiſsimè reſiſteret, & quoſcunque poterat, à nefaria illa factione auerteret, & ad Catholicam pacem ac vnitatem reduceret, idque partim libris partim publicis & priuatis exhortationibus, omnium illorum in ſe odia, & ex odiis maledicta & conuicia, concitauit; præſertim Petiliani, Donatiſtarum Epiſcopi, quod ſancto Auguſtino nec mirum, nec inſolens viſum eſt. *Quid mirum*, inquit, *ſi cum grana de area Dominica excuſſa, ſimul cum terra & palea introrſum traho, iniuriam reſilientis pulue-*

S. Aug. lib. 3. contra Petil. ca. 11.

pulueris ſuffero? Vel cum Domini mei oues perditas diligenter inquiro, ſpinoſarum linguarum vepribus laceror? Non iniuriâ, niſi fallor, idem Societas IESV, tot tantiſque hæreticorum criminationibus & lœdoriis expoſita, profiteatur. Quæ enim alia cauſſa tanti & tam immortalis odij, totque fabularum & fabulationum, quibus Societas IESV impetitur, traducitur, proſcinditur, quam quia cum aliis religioſæ vitæ profeſſoribus operam & operas ſuas iungit, vt ij, qui à Luthero, Caluino, aliiſque erronibus in præceps abrepti ſunt; in rectam ſemitam reducantur, & vt Catholici à lapſu & ruina præſeruentur?

Sed quod olim S. Auguſtinus à Donatiſtis petiit; hoc & Societas à Nouatoribus noſtris poſtulat. *Obſecro vos deponite paululum ſtudia partium, atq; inter me & Petilianum* (Cambilhonum, & ſimiles famoſarum chartarum architectos) *cum aliqua æquitate iudicate. Ego Eccleſiæ cauſſam volo vt noueritis; ille, vt meam. Ad quid aliud, niſi quia teſtibus meis, quos in cauſſa Eccleſiæ conſtanter adhibeo, non audet dicere, ne credatis, &c. de me autem, quidquid dicere libuerit, homini aduerſus hominem* (hæretico aduerſus religioſum Ordinem) *& veſtro* (hæretico) *aduerſus alienum* (ab hæreſi) *facilè creditis, & ſi quos vitæ meæ teſtes adhibuero, quid magnum eſt, vt dicat,* (hæ-

 reti-

reticus) *non eis eſſe credendum? Et hoc vobis citò perſuadeat, præſertim, quando, quiſquis pro me vllum verbum fecerit, inimicus parti Donati* (Lutheri, Caluini) *ac per hoc veſter* (quoque inimicus) *continuò deputabitur. Regnat itaq; Petilianus* (Cābilhonus) *quando in me qualibet conuicia iaculatur; ei omnes acclamatis & plauditis. Hanc igitur ſibi inuenit vincibilem cauſſam, ſed iudicibus vobis, nec teſtem, nec argumentum requiret, cui hoc ſolùm probare eſt, quod dicit, quia ei* (ordini) *quem maximè odiſtis, copioſiſſimè maledicit.* Hæc pulchrè & eleganter de ſe & pro ſe, deque Ordine & pro Ordine noſtro S. Auguſtinus.

Nec aliter ſe res habet, ac dicit; quia experientia conſtat, iſtis famoſorum libellorum ſcriptoribus nulla alia re, ad fidē apud ſuos inueniendam opus eſſe, quàm, vt Ieſuitis *anhelis pulmonibus, & turgidis faucibus* conuicia ingerant, & in eos *fragoſiſſimo ſtrepitu* inſtar *aduocati forenſis ora diſtendant.* Hoc vbi fecerint, probatione nulla ad fidem faciendā egent. Sat probationis eſt, maledixiſſe.

Criminatur Cambilhonus, *nos eſſe Magos.* Num probat? Nequaquam. Sufficit dixiſſe, & maledixiſſe; Iam adſtat plebs credula Lutherana & Caluiniana; pronis auribus, prono aſſenſu. Ita eſt. Quis abnuat? αὐτὸς ἔφα. Cambilhon Ieſuitas Magiæ poſtulat. Ergo ve-

verum eſt. Nemo dubitet. Iam probauit. Quo argumento? Non alio, quàm illi, à quibus Redemptor noſter palam audiebat: *Dæmonium habes. In principe Dæmoniorum eiicit Dæmonia.* Si patremfamilias Beelzebub vocarunt, quanto magis domeſticos eius? Si Ethnici olim, vt eſt apud S. Auguſtinum lib. 18. de ciuitate Dei cap. 54. non erubuerunt dicere, *Petrum Apoſtolum fuiſſe Magum, eiusq; Magicis artibus & incantamentis factum eſſe, vt tot populi in Chriſtum crederent, fidemq; ſimel ſuſceptam, ſanguinis etiam profuſione obſignarent*; Ethnicis profectò melior & religioſior cenſeri potuiſſet, idque prorſus immeritò; Cambilhon, niſi & ipſe ex impoſturarum fœcundiſsimo pectore horrifica illa mendacia, quæ mox percenſebo, eructaſſet.

I. *Patrem Petrum Cotonum Magicarum artium peritia, inter omnes Ieſuitas eminere.*

II. De hoc Cotono *Ieſuitas iactare, quod ſpeculum habeat conſtellatum, quo quidquid ſcire Rex aueat, perſpicuè ipſi repræſentet: nec eſſe quid tam abſtruſum, aut geri & conſultari in reliquorum Monarcharum intimis conclauibus, quod illius conſtellati ſpeculi beneficio in lucem proferre non poſſit.* Et ſine dubio huius tam eximiæ in Catoptromantia peritiæ beneficio vidit Cotonus Cambilhonum Auguſtæ Vindelicorum compita

oberrantem, & Prædicantium, præſertim Volcij, opem & offam quæritantem; cumque iiſdem ſeria de quinto Euangelio colloquia miſcentem; Et omnia de ſe ſuaque credendi facilitate promittentem, dummodo ſeminudus ipſe veſtiretur, & famelicus, paſceretur. Hæc omnia Cotonum vidiſſe, vidit proculdubio Relator in ſuo ſpeculo: nam niſi *ſpecularius* eſſet, quomodo quæ Pariſiis Cotonus cum ſpeculo agit; tam probè noſſet? Debebat tamen ſpeculator iſte paulò diſtinctius explicare, quomodo Cotonus vtatur ſuo ſpeculo. An vt Didius Iulianus apud Spartianum? An vt Pythagoras? An vt Achæi apud Pauſaniam in Achaicis? Operæpretium itidem fuiſſet ſcire, num hoc ſpeculum perpetuò ſecum ferat Cotonus; ſicut illi, qui debili ſunt viſu, conſpicilia ſeu ocularia. Et an nunquam illi acciderit, quod Hildebrando ſeu Gregorio VII. accidiſſe refert, omnium Sectariorum corculum, amor & deliciæ Benno? Cum enim oblitus eſſet *ſecum ferre familiarem ſibi librum artis necromanticæ, ſine quo nuſquam aut rarò incedebat*, inquit Cambilhono ſimillimus fabulator, duoſq; ablegaſſet, qui librum *de Albano* Romam reportarent, ijque curioſitate ducti illum aperuiſſent, & inſpexiſſent; adeo irritati ſunt Cacodæ-

codæmones vt propemodum totam Romã ex imis fundamentis ſubuerterent. Certè *muros quoſdam altos, Romæ vicinos*, qui nunquam fuerunt in rerum natura, tam horrifico fragore proſtrauerint, vt pontus & æther tremefactus fuerit: Et duo illi curioſuli ad hodiernum vſque diem ex trepidatione illa animum non receperint. Dic, oro, an nunquam ſimile quid Cotono contigit? Tam enim ſpeculi ſui obliuiſci poteſt; quàm Hildebrandus ſui libri. Et quàm verum eſt Gregorium VII. habuiſſe talem librum, tam verum eſt hoc tuum de ſpeculo Cotoniano figmentum; quod tibi alius non dictauit; quàm is, qui totius Manganiæ architectus eſt; cuius afflatu incitatus, non tantum Ieſuitas, & in his celeberrimum illum & regium Eccleſiaſten P. Cotonum tam nefarij criminis inſimulare, ſed & ipſum Chriſtianiſsimum Galliarum Regem in communionem tanti ſceleris abripere non horruiſti; parum ſollicitus quid tibi diſcriminis ex hac tua præcipiti temeritate enaſci queat.

Mentiebatur ante aliquot annos Haſenmüllerus in Hiſtoria ſua Ieſuitica P. Theodorum Peltanum habuiſſe imagunculam, ex qua quidquid ſcire aueret, cognoſcere potuerit. Iſte criminator imaginem *in ſpeculum* *fol.198.199.*

conſtellatum, vt vocat, vertit; quia criminatoribus iſtis perinde eſt ſiue hoc, ſiue illud dicant; quia nil aliud, præter mentiri, propoſitum habent. Quod ſi Cambilhono in mentem veniſſet; aut ſi vnquam legiſſet id, quod de Magicis præſtigiis, illuſionibus & deceptionibus Marci Gnoſtici à B. Irenæo Martyre proditum eſt; vel in mente ac memoria habuiſſet, quæ mendaciſsimus Pſeudobenno de incantamentis Pontificum quorundam perditis chartis commendauit; religioni ſibi haud duxiſſet, quo minus omnia vel pleraque illorum P. Cotono, aliiſque Ieſuitis affingeret; vt vel hac ratione ſi poſſet, Cotono ægrè faceret; quem in tanta tanti Regis gratia eſſe, hæreticorum ſtomachus concoquere nequit; vt nec illud; Regem Chriſtianiſsimum tam paterna beneuolentia vniuerſam Societatem noſtram complecti. Hinc inuidiæ & odij fomes; & ex odio Diabolicæ iſtæ in inuictiſsimum & Chriſtianiſsimum Regem contumeliæ & iniuriæ.

Iren. lib. 1. cap. 9.

III. *Cotoni Magi opera confiſos eſſe Ieſuitas potentiſsimum quendam Imperij principem, eumq; Euangelicum, in partes ſuas pertrahere, quandoquidem in Magiæ ſtudio mirificè delectatus ferebatur.* Quis iſte potentiſsimus Imperij princeps Magices tam ſtudioſus, vt Ieſuitæ ſperarint eum

hiſce

hiſce faſcinationibus ad ſuas partes traduci poſſe? Cur non expreſsiſti nomen? Qui nam illi Ieſuitę, quibus cum Cotonus de hoc principe per Magiam ad Pontificia caſtra traducendo egit, vel qui de Cotono hoc ſibi polliciti ſunt, fore, vt quod cupiebant, tranſactum daret? Certè in huiuſmodi accuſationibus longè grauiſsimis perſonas nominatim deſignare oportet, ne accuſator non lucem & veritatem, ſed tenebras & vaniſsimæ ſuæ mendaciloquentiæ operculum quæſiuiſſe videatur. Si ego dicerem, Volcium eſſe egregium Magum, & in conciliandis animis, præcipuè mulierum, Marco Gnoſtico non inferiorem; Et huius Prædicantis Magi operâ, cæteros Prædicantes ſperaſſe, potentiſsimum quendam Imperij Principē, eumque Pontificium, ad Auguſtanam confeſsionem traduci poſſe; an nihil amplius à me deſideraretur? An Lutherani è veſtigio non clamitarent? Quis iſte Princeps? Qui nam iſti Prædicantes, quibus hæc ſpes animo inſedit? Et vt omnes nominatim exprimerentur; vbi tamen facti totius probatio? Obiicerent enim: dicere, non eſſe probare; multoque minus maledicere, probationis loco acceptari poſſe.

Hæc ſi à me poſtularent Sectarij, & qui-

dem iuſtè ac meritò; nec prius, quàm poſtulato eorum ſatisfacerem, fidem dictis meis commodarent; par eſt, vt cogitent; nos idē à Cambilhono iuſtiſsimè flagitare; neque decere, vt donec hoc præſtiterit, quiſquam commentis eius omni probationum firmamento deſtitutis, aſſentiatur. Cuius enim fama & exiſtimatio à telis calumniatorum tuta erit, ſi dicere, & non probare, ad infringendam bonam exiſtimationem ſatis erit?

IV. *Nouitiis, arti Magicæ addiſcendæ deputatis explicari nongentas illas propoſitiones, quas Mirandulanus ille Comes Romæ affixit.* Tu dic, hiſce pauculis verbis totidem ferè mendacia contineri, quot doctiſsimus ille Princeps propoſitiones Romæ diſceptandas publicè propoſuit. Quis vnquam vidit vel audiuit has Theſes Nouitiis noſtris explicari? Vbi iſte Agyrta iterum dat inſigne ſpecimen ſuæ in rebus noſtris peritiæ, dum ſtudioſos literarum, qui in collegiis degunt, abſoluto iam tyrocinij biennio, *Nouitios* appellitat. Et quid in aſſertionibus illis Mirandulani Magicum? Nam ille, quas ex Iudæorum Cabala, & quædam quás ex Magia naturali mutuatus eſt, nugamentis potius, quàm vetitis incantamentis annumerari merentur. Nam quis

quis Mirandulani ſenſus fuerit de Goëtia ſeu Magia illa Dæmoniaca, exponit ipſemet his verbis in Aſſertionibus. *Tota Magia, quæ in vſu eſt apud Modernos, & quam meritò exterminat Eccleſia, nullam habet firmitatem, nullum fundamentum, nullam veritatẽ, quia pendet ex manu hoſtium, primæ veritatis, poteſtatum harum tenebrarum, quæ tenebras falſitatis, malè depoſitis intellectibus obfundunt.*

V. Iiſdem Nouitiis explicari *Ioannis Trithemij librum de Secundis; item Cornelij Agrippæ Tractatum de occulta Philoſophia. Item Theophraſtum de conſtellatione & ſigillis Planetarum. Item neſcio cuius Abbatis Steganographiam. Item artem Pauli ad conciliandas reuelationes. Eandem calluiſſe dicunt Ioannem.* Hęc omnia tam vera ſunt, quàm ſanctum Athanaſium Arſenio cuidam manum amputaſſę, vt ea ad magicas operationes abuteretur. Hæc omnia tam vera ſunt, vt arbitrer paucisſimos eſſe ex noſtro cœtu, qui vel nomina prędictorum librorum nouerint vel vnquam audiuerint. Certè, quis ſit Trithemij liber de ſecundis ego neſcio. Eiuſdemq; Steganographia paucisſimis antehac cognita fuit: cum manuſcripta duntaxat exemplaria, ſed rarisſima, hinc inde circumferrentur: donec tandem anno M. D C. V I. Francofurti excuſa eſt, *Typis Matthiæ Beckeri, & ſumptibus*

Ioannis Berneri. Et ipſe Cambilhon nomē quidem libri nouit; Auctorem non nouit. Quomodo fieri potuiſſet, vt auctorem non noſſet; ſi in Collegiis explicatur, vt ait, *Nouitiis, Magiæ deſtinatis?* An non & ipſe inter *Nouitios* fuit? Sed fortè inter Magicis ſtudiis deputatos non fuit; Malè factum, ſi præteritus eſt; quia omnes Hoſtanes & Zoroaſtros in hac arte longo poſt ſe interuallo reliquiſſet. *Phātaſmata Caſtorum, & aqua cribro geſtata, & nauis cingulo promota, & barba tactu irrufata*, & alia, quæ canit antiquitas, tenuia fuiſſent præ illis, quæ Cambilhon præſtiturus erat, ſi ad hanc artem animum appuliſſet.

Tertull. in Apologet. cap. 22.

At dic, impoſtor, & tu Volci, tuque venerandum Miniſterium Lutheranum Auguſtæ Vindelicorum; qui nam iure præſumuntur Magi & Steganographię Diabolicę interpretes ac diſcipuli; illíne, qui Steganographiam nunquam viderunt, demptis paucisſimis, & in his Martino Delrio; qui viderunt & legerunt, non vt artes illas execrabiles exercerent, vel aliis diſcendas proponerent; ſed vt libri pesſimi fallacias & impoſturas detegerent; prout etiam fecit Delrius lib. 2. quæſt. 3. Diſquiſit. Magicarum; quia in toto Steganographiæ opere nihil bonum probumq́; erat, præter illud; quod typis expreſſum non erat;

ſed

ſed calamo duntaxat exaratum in angulis, iisq́ue pauciſsimis, deliteſcebat: an verò illi, qui Steganographiam elegantibus typis euulgarunt, & merci ſuæ hanc hederam, vt vendibilior efficeretur, appenderunt: STEGANOGRAPHIA, *hoc eſt, ars per occultam ſcripturam animi ſui voluntatem abſentibus aperiendi certa: hactenus quidem à multis multùm deſiderata, ſed à pauciſsimis viſa: Nunc verò in gratiam ſecretioris Philoſophiæ ſtudioſorum publici iuris facta.* Quinam iſti, qui Steganographiam excuderunt; & hoc elogio præfixo exornarunt? An nòn Lutherani? An non in Lutherana ciuitate? Quinam ſunt illi *multi* à quibus hæc ars *multum* deſiderata fuit? Certè Catholici eſſe non potuerunt: multoq́ue minus Ieſuitæ: quia omnibus illis, quibus aliquid de hoc libro certius innotuerat; planum perſpectumq́; erat; librum & fidei Catholicæ, & bonis moribus aduerſum, imò prorſus perniciosum eſſe; nec vllo modo bona conſcientia, ea quæ facienda prȩſcribit; fieri poſſe; cum non niſi Dȩmonum opera perfici queant: Neque aliam reperire potuit Delrius cauſſam, cur Steganographia in Catalogum librorum vetitorum non fuiſſet relata; quàm quòd typis deſcripta non prodiiſſet. Neque vlla me tenet dubitatio, eius lȩctionem vel iam Auctoritatȩ

Apoſto-

Apoſtolica prohibitam eſſe, vel propediem prohibitum iri.

Præterea qui nam ſunt iſti ſecretioris Philoſophiæ ſtudioſi, in quorum gratiam Lutherani Typographi Steganographiam dicunt abs ſe typis euulgatam & publici iuris factam? Sit Volcius, ſit Rühelius; ſit quiuis alius de Prædicantium & Nouatorum numero; Nullus certè Ieſuita erit. Nullus vnquam typographis hiſce ob editam Steganographiam gratias aget aut referet: licet addant; ſe hunc librum publicare; *cum priuilegio & conſenſu ſuperiorum*. Superiores iſtos *Lutheranos* fuiſſe, nullus dubito. Quòd non addunt, cuius priuilegio freti editionem hanc ſuſceperint; ſuſpectum eſt. Nec plura. Lutherani, non Catholici, multoque minus Ieſuitę fuerunt, qui in vulgus eum librum extrusêre, qui, vt ipſe Auctor in præfatione teſtatur, *ſi ad prauorum notitiam perueniret, totus Reipublicæ ordo per ſucceſſum temporis non modicè poſſet turbari, fidesq́ periclitari publica, literæ omnes, inſtrumenta, conſcriptiones, ipſi denique hominum ſermones in grauiſſimam ſuſpicionem verti: nemo iam literis, quantumlibet ſanctis & honeſtis, abſque pauore crederet, ſed fidem epiſtolis rarus adhiberet: quoniam quantumcunque pudica & honeſta verba fuerint: ſemper dolus, fraus, deceptio ſubeſſe putaretur, fierentq́ homines ad omnia*

nia pauidi, & non minus in amicos, quàm in aduerſarios vt plurimum ſuſpicioſi.

Similia ſcribit Auctor præfatione in Clauem Steganographiæ, quæ Darmſtadij eſt excuſa. Ex quibus conſtat, qualem iſti Lutherani librum publicarint; quàm humanæ ſocietati perincioſum. Nam ſi dicant, hanc artem improbis nō eſſe peruiam, nugas agent. An non ab ipſo Auctore clauem habent, qua aperiant? An non Magiſtrum, qui aditum patefaciat, reperire poſſunt? Neque vllus vnquam probæ mentis huic ſcientiæ vel potius Diabolicæ vanitati diſcendæ, multoque minus exercēdæ vllam operam ſciens prudenſque impendet; & ſi quis per ignorantiam deceptus ſeſe huic arti traderet, ſtatim, animaduerſa fraude, reſiliret, ſi probus eſſet.

Neque ego vnquam vllum Ieſuitam vidi vel audiui, qui ſe *Artem* Pauli ad conciliandas reuelationes legiſſe diceret; tantum abeſt, vt noſtris explanetur; quia tales libri à perditis nebulonibus confícti, rariſsimi ſunt; & mirari quis poſſet, cur Cambilhon non adiunxerit, explicari etiam noſtris Tractatus alios, qui à ſceleratiſsimis ſycophātis nominibus Adę, Abelis, Henoch, Abrahæ, Cypriani, Honorij, & Alberti Magni prænotati cir-

cum-

cumferuntur. Eadem profecto fide affirmaſſet, quo prius illud.

Illud extremæ inuerecundiæ eſt, aſſeri à noſtris Ioannem Apoſtolum calluiſſe *artem Magicam*;& Chriſtum,*omnibus numeris abſolutiſſimum fuiſſe Magum.Vt egomet ab ipſis non ſemel audiui, & nominare poſſum à quibus,* inquit deploratæ mentis & faciei calumniator. Nomina, ſi potes, nomina; qui tantam blaſphemiam in Chriſtum & dilectum Chriſti diſcipulum Ioannem exſpuerit. Ni nominaueris,& inſuper vbi eum, quem nominabis, hoc dixiſſe, legitimis teſtibus non comprobaueris; in te & in tuo Lutherano Miniſterio hęc tam atrox blaſphemia, & flammis vltricibus expianda impietas hærebit;& ſi hac in vita Vulcanus id non faciet,faciet in altera Orcus,niſi à tantis & blaſphemiis & criminationibus iſti tandem,ſaniore animo recepto, reſipuerint, atque adeo ſalutariter reſilierint, qui veterum Ethnicorum ſycophantias nunc denuò in ſcenam mittunt:nam & illi olim Chriſtianos in Magorum tribum referebant,& miracula ab illis patrata, Magicis præſtigiis adſcribebant: Iſte criminatorius Alaſtor Prædicantium pectora nunc occupauit; ex quibus, velut ex ſibi perquam optatis gurguſtiis,Ieſuitas nunc Magiæ infamia adſpergere nititur;

forſan

forſan ex indignatione, quod experiatur quotidie, Magicis ſuis conatibus per Ieſuitas clam & palam occurri.

Diſputant noſtri priuatim & publicè contra Magicas, & alias cuiuſcunque generis ſuperſtitiones, eaſque, quibuſcunque poſſunt, machinis euertunt ac peſſundant; vt teſtantur accuratiſsimæ Diſquiſitiones Magicæ Martini Delrij, & tres libri Pererij de illicitis artibus; & eorum Diſputationes, qui in ſecundam ſecundę S. Thomæ commentantur, vbi de ſuperſtitione, eiuſque ſpeciebus diſſerunt; inter quos Gregorius de Valentia. Quis vnquam vidit à Magiæ ſtudioſis Magiam, & quidquid vel obiter Magicum quiddam redolet, validiſsimis telis indeſinenter oppugnari, omniq́ue ſermonis contentione homines ab hac pernicie abſterreri & auocari? Quæſo, cur Prædicantes ſeriò exiſtimant, nos nec Lutheranos, nec Caluinianos eſſe; niſi quia vident, nos contra Lutheranos & Caluinianos ſcribere, concionari, diſputare, & totis viribus eniti, vt à caſtris Caluinianis & Lutheranis quoſcunque poſſumus, reuocemus? An non exſtant hominum de Societate opera, dicta & facta contra Magiam & vniuerſas ſuperſtitiones æquè luculenta ac contra Lutheri & Caluini hæreſin? Quanta

mor-

mortalium cœcitas, ne dicam peruerſitas, qui his impoſtoribus aures tam faciles, ſecundasque præbent.

Si quis Catholicus ſcriberet; Volcium, Rühelium, alios eſſe Magos, ſuisque filiis explicare *Steganographiam* Trithemij; librosq; Magicos Adami, Abelis, Henochi, Abrahæ, Salomonis & Pauli nominibus fucatos; eoſdem præterea in Magorum ſodalitium pertrahere Ioannem Apoſtolum, imò ipſum Redemptorem noſtrum; an vllam fidem apud Lutheranos reperiret? An non auribus & mentibus auerſarentur & deteſtarentur hanc ſuorum accuſationem, tanquam ab omni veri ſpecie alieniſsimam? At cum, etiam per libellum Famoſum, tale quid de Ieſuitis ſpargitur; animis linguisque fauetis, nec vlterius inquirendum exiſtimatis. Quæ cauſſa huius rei? An non immane in Ieſuitas odium? At hoc nunquam candidè & ſincerè vlla de re iudicium fieri permittit; quia mentem excœcat & præcipitat; nec ſinit, vt rationis trutina, quæ obiiciuntur, intellectus expendat. Sed gratiæ Deo; hactenus diuina benignitas euidenter nos experiri voluit illud, quod olim

Pſal. 43. B. Dauid canebat. *Odientes nos confudiſti:* Et certa ſpes nos tenet; eandem experientiam in poſterum nobis non defuturam. An non

omnes

omnes noſtri criminatores, ſicut *diploide* operti ſunt *confuſione* poſt tot inſultationes & inſectationes, quando in Gallias à Chriſtianiſsimo Regè reducti ac reuocati ſumus; hæreticis obſtupeſcentibus, & præ confuſione, quod hiſcerent, non habentibus; aperteq́ue cernentibus in irritum cecidiſſe omnes fabulas, quibus, Dæmonum inſtinctu, *ad execrationis horrorem imperitorum aures aduerſus nos referſerant.*

CAPVT VIII.

Refutantur mendacia & calumniæ de ſanguinariis Ieſuitarum conſiliis.

MVLTA hîc mentitur & calumniatur Cambilhon de Ieſuitarum, vt vocant, *diſcurſibus*, quomodo Lutheraniſmus & Lutherani Principes exſtirpari; & ante exſtirpationem inter ſe committi queant, vbi facilis mihi naſcitur defenſio, non ſolum propter tot mendacia, quæ Cambilhon hucuſque effudit, ſed & propter illud, à quo Relationem hanc ſuam *de ſanguinariis Ieſuitarum machinationibus*, auſpicatur; Ait enim, *ſe de his ipſum Prouincialem Del-Rio verba facientem audiſſe.* Et mox quid ſomnians audiuerit, percenſet. Vel ex

hoc exordio quiuis prudens ſtatue, quid de tota narratione ſentiendum ſit. Martinus enim DELRIVS nunquam Auſtriæ aut alterius cuiuſcunque Prouinciæ, Societatis Ieſu Prouincialis fuit. Qua igitur ratione ex *Delrio Prouinciali*, hæc, quæ ſpurco ſuo de corde prompſit, audire potuit?

Nec eſt, quod quis dicat, Relatorem iſtum deceptum eſſe; cum *Delrium* Prouincialem eſſe cenſuit: Quis enim ex Societate neſcit, quis Prouinciæ illius, in qua verſatur, ſit Prouincialis? Si ergo Cambilhon in Collegio Græcenſi vixit; vt quidem ſycophanticè præ ſe fert: an non ſciuit, quo munere Delrius eo in loco fungeretur? An nō videbat eum quotidie itantem ad Academiam, ſacraſque litteras explanantem? An vllus Prouincialis ſolet profeſſoris munus in Academia obire? An non totum fermè annum in itineribus faciendis, collegiiſq; ſuæ Prouinciæ viſitandis & inſpiciendis conſumit? Num hoc faciebat Delrius?

At quid in his immorari neceſſe eſt; quorum falſitas luce meridiana clarior euincit, Relatorem hunc vel in Societate Ieſu nunquā vixiſſe; vel non niſi deploratiſsima mente & fronte Delrium Prouincialem creaſſe; vt eò plus ponderis narratio de ſeditioſis

conſiliis

conſiliis habere videretur, quo à grauiore & maioris dignitàtis Ieſuita profecta eſſet; quaſi non inferioris gradus & ſubſellij Ieſuitæ, ſed primores hæc talia conſilia, publicæ paci turbandæ, coquant; deque illis ſermones inter ſe ſerant. Quare ſub finem quoque mendaciſsimæ ſuæ delirationis, ait; ſe quæ ſcripſerit, à *primariis Ieſuitis* accepiſſe, ſed tam primarij, quàm non primarij manibus etiam tangere poſſunt, huic nihil aliud propoſitum eſſe, quàm ſycophantari, licet polliceatur ſe ſuo tempore, omnia, quæ nunc conciſius mentitus fuerat, fuſius executurum, *omnibus coloribus & circumſtantiis loci, temporis & perſonarum expreſsis*. Non moramur has promiſsiones; quia exploratum habemus, iſtum, quo plura chartis illeuerit, eò euidentius veſaniam & impudentiam ſuam patefacturum.

Quis etiam non ex hoc vno vanitatem huius Relatoris odoretur; Ieſuitas velle, *vt affinis Cæſaris Rex Poloniæ, cum patruo ſuo Rege Sueciæ ſit paciſcatur, vt Pruſsiam communi ſectioni ſubiiciant, & in capita diuidant. Contra quod ſe Brandeburgicus totis viribus oppoſiturus ſit*. Quis non videt hoc votum & deſiderium non ſani, qui rerum ſtatum nouerit, ſed inſani eſſe, qui vigilãs ſomniet, & cum pueris caſas ex luto ædificet, & ploſtellis mures adiungat? Scilicet potentiſ-

ſimus Poloniæ Rex cum hoſte ſuo capitali,& regni paterni inuaſore ac inſeſſore, cumque illo, qui Liuoniam armis infeſtare non deſiſtit, ita tranſiget, vt partem Pruſsiæ Brandeburgicis ereptam ei in poſſeſsionem tradat, & hoſtem Polonici nominis iuratum in vicina ditione collocabit, vt inde eò certius & expeditius Polonis negotium faceſſere poſsit. Eiuſdem ſortis & claſsis ſunt cętera huius Relatoris commenta; quæ finxit, vt à Prædicantibus offam impetret; non impetraturus, niſi tantum, quantum fauces capiunt, pſeudologiarum, in Ieſuitas eructet.

Atrociſsimè olim perſequebantur Monothelitæ hæretici S. Maximum eiusque diſcipulos, quòd pro orthodoxa fide indeſinenter dimicarent, & hæreticos clam, palam, quoquo modo fieri poterat, oppugnarent, Ideo Diabolus, ſectariorum Magiſter, eos metuebat, & ex timore, omni genere conuiciorum, &, data occaſione, ſuppliciorum quoque diuexabat; nam vt rectè dicit Minucius in Octauio, *natura eſt & odiſſe, quem times; & quem metueris, infeſtare ſi poſsis.*

Inter cætera obiiciebant calumniatores S. Maximo, quòd Imperatorem eiusque Imperium odiſſet; quodque Aegyptum & Alexandriam, & Pentapolim & Tripolim & Africam

Bar. Tom. 8. anno 657.

cam Saracenis prodidiſſet. Huic criminationi vt fucum aliquem allinerent; ſubornarunt ſycophantam quendam Sacellarium Petri, qui olim fuerat Prætor Numidiæ; qui Conſtantinopoli in Senatu Imperiali hanc accuſationem aduerſus S. Maximum depoſuit. *Ante viginti duos annos au' Domini imperauit B. Petro, vt exercitu in Ægyptum duceret aduerſus Saracenos. Qui cùm tibi confideret, vt ſeruo Dei, te ſciſcitatus eſt per literas, num ei auctor eſſes, vt duceret. Ne id faceret, reſcripſiſti; nec enim Deo placere, Heraclij imperio ſoboliſq; ipſius, Imperium Romanorum iuuare. Dixit autem ſeruus Dei; ſi vera dicis, habeſq; Petri ad me, meaſq; ad eum literas, proferantur, & ſuſcipiam pœnas placitas legi. Ego (inquit ille) non habeo literas, ſed neque ſcio, an ad te ſcripſerit; ſed in caſtris hæc omnes illo tempore loquebantur. Et ſanctus: ſi tota caſtra id loquebantur, quomodo tu ſolus de hoc me calumniaris? An, vnquam me vidiſti, aut ego te? Reſpondet: nunquam. Et ad ſenatum ſanctus conuerſus, dixit; ſi ius eſt huiuſmodi proferre accuſatores teſtes iudicate: In quo enim iudicio iudicatis, iudicabimini; & in qua menſura menſi fueritis, remetietur vobis vniuerſorum Deus.* Ita B. Maximus à primo ſycophanta ſeſe expediuit. *Matth. 7.*

Puto, nec indubiis ductus argumentis; ſi Delrius adhuc ſuperſtes eſſet; & ex præſenti Cambilhone coram iudicum conſeſſu quæ-

 rereet:

reret: *An vnquam me vidiſti, aut ego te? vt diceré poſſis, te ex me audiſſe, quæ me dixiſſe ſcribis*; verè non reſponſurum aliud, quàm quod criminator S. Maximi reſpondit. NVNQVAM. Aut ſi tam perfricti oris & vultus foret; vt diceret; ſe Delrium vidiſſe, & hæc quæ literis mandauit, ex ore eius accepiſſe; mēdacij facile conuinceretur, ſciſcitando vlterius de loco, tempore, & id genus aliis circumſtantiis, quæ cum facto aliquo coniungi ſolent. Tam ſecum conſentiret, quàm conſensêre duo illi veteratores, caſtę illius Suſannę calumniatores, *Schinum & prinum* æquè ac illi in vnum conflaret. Qui ſemel malus, ſemper præſumitur malus, ex Regula Iuris; intellige, in eodem malitię genere; vt in mendacio; nam qui mentiri auſus eſt Delrium fuiſſe prouincialem, & ſe vixiſſe in Collegio Græcenſi, & centena talia; is iure optimo exiſtimatur etiam mentiri in reliquis, quæ ſe ex Delrij narratione audiſſe refert.

Poſtquam S. Maximus primum calumniatorem apertæ criminationis conuicit, introductus eſt ſycophanta alius, nomine Sergius, qui dixit: *Abhinc nouem annis dixit mihi beatus Abbas Thomas, qui Roma venerat; Papa Theodorus me miſit ad patricium Gregorium, qui ab Imperio deſciuerat, vt ei dicerem, ne quenquam extimeſceret.*

Nam

Nam ſeruus Dei Abbas Maximus ſomnium vidit; fuiſſe in cœlis ad Orientem & Occidentem multitudinem Angelorum, quorum alteri ad Orientem clamabant: Conſtantine Auguſte tu vincas; alteri, ad Occidentem: Gregori Auguſte, tu vincas. clarior autem ea fuit vox, quæ ad Occidentem. Tum exclamat Sacellarius: Te ad hanc vrbem miſit Deus comburendum. At ſanctus: Gratias ago Deo purganti voluntaria mala mea inuoluntario ſupplicio. Veruntamen væ mundo à ſcandalis, neceſſe eſt enim, vt veniant ſcandala; væ autem ei, per quem ſcandalum venit. Matth. 18. *Non ſic oportuit talia dici, præſentibus Chriſtianis, nec impunitos eſſe, qui hæc faciunt, vt hominibus placeant, qui hodie ſunt, cras non ſunt. Hæc viuo Gregorio hunc dicere oportuit, ac ſuam erga Imperatorem beneuolentiam oſtendere. Ius fuit, (ſi & vobis ita videtur) tum illum, qui ante hunc ſycophanta fuit, impelli, vt iret, & adduceret Patricium Petrum; tum hunc producere Abbatem Thomam, & à Thoma ſiſti beatum Papam Theodorum. Tunc, præſentibus omnibus, dixiſſem Patricio Petro; Dic nobis, domne Patrici; ſcripſiſti ad me vnquam, de quibus dixit pro teſtimonio tuus Sacellarius? aut, ego ad te? Similiter beato Papæ: Dic, domine, ego ne tibi vnquam ſomnium narraui? ſi me arguiſſet, illius fuerat crimen, non meum, qui vidiſſem: res enim inuoluntaria ſomnium. Ea autem ſola, quæ proficiſcuntur à voluntate, punit lex. Tum dicit ei Troilus: Ludis Abba; non noſti; vbi ſis? Et ſanctus: Non ludo, inquit, ſed*

lugeo vitam meam adhuc conſeruatam, vt talia ſpe-ctra experiar, &c.

Poſt quem Sacellarius rurſus cum iracundia dixit: Planè omnes mentiuntur, ac tu ſolus vera loqueris. Sanctus verò ei verbo illacrymans, dixit: Poteſtatem habetis, permittente Deo, & viuificare & mortificare. Verùm, tantum abeſt, vt hi vera loquantur, quantum vt Satanas natura Deus eſſe poſsit, quod eſt omnino impoſsibile. Nam, non merear cum Chriſtianis videre faciem Dei, qui ſuper omnia eſt, qui factor eſt, & opifex, & conditor, & prouiſor, & iudex, & conſeruator vniuerſorum, ſi vnquam tale ſomnium vidi, aut alium narrantem audiui, niſi hac hora ex domno Sergio, qui beneuolus eſt in Imperium.

Non dubito doctiſsimum Delrium, ſi ſuperſtes eſſet, aſsimili ratione à ſe depulſurum fuiſſe vaniſsimam huius Relatoris pſeudologiam, & amentem prorſus inuerecundiam. Et quomodo, quæſo, Delrius quidquam Græcij de Donavverdenſi negocio diſſerere poterat; cum, quo tempore Sereniſsimus Bauariæ Princeps *Maximilianus, &c.* vrbem illam, iuſſu Imperatoris, occupauit, Delrius Salmanticæ in Hiſpaniis fuerit; eò aliquot annis antè Græcio reuerſus, quàm quidquã Donavverdenſis ciuitas in Imperatoris Maieſtatem deliquiſſet. Cum autem Donavverda anno Domini M. DC. VII. adulto iam

De-

Decembri in poteſtatem ſereniſsimi Bauariæ Ducis venerit; neceſſe eſt, vt iſte Cambilhon adhuc menſe Decēbri in collegio Grȩcenſi vixerit; imò & poſtea, cum loquatur de Donavverda iam occupata; qui rumor Græcium tam citò perferri non potuit, cum ad nos, qui vicini ſumus, non niſi ſub exitum Decembris venerit. Erat ergo Cambilhon adhuc in Collegio Græcenſi ineunte Anno M. DC. VIII. Quî fit ergo, quod nullus illo in collegio reperiatur, qui tam recentem incolam & apoſtatam nouerit? Cur ipſe Cambilhon in primo ſuo ſcripto, Auguſtanis Prædicantibus inſcripto; dicit, *ſe iam pro veritate plura paſſum eſſe*, quàm vllum Cynicum. (hoc autem ſcripſit Anno M. DC. VIII. X. die Martij.) Qua ratione fieri potuit, vt intra tam paucas ſeptimanas vſque ad X. diem Martij, plura pateretur, quàm vllus Cynicus multis annis, imo totius vitæ ſuæ decurſu?

Præterea cum nugiuendus iſte dicat, ſibi ex lectione Colloquij Ratisbonenſis lumen Lutherani Euangelij alluxiſſe; idque ſtatim ab edito Protocollo; incredibile profectò ſit, cum ab Anno M. DC. II. vſque ad Annum M. DC. VIII. in Societate IESV perſeuerare potuiſſe; quia genius Lutheranus

fræнari ſe non ſinit; ſed erumpit, & vel aliquem è veſtigio ad fugam arripiendam impellit, vel ea deſignat; vt eum ex cœtu aliorum eiicere oporteat, ne pars ſincera trahatur. Omnino, non tantum quidquid Cambilhon lallat, ſed & quidquid halat, mendacium olet; ex quibus & hoc; Ieſuitas *poſt Ratisbonenſe colloquium obmutuiſſe, & ſilentio ſuo victoriam Prædicantibus ceßiſſe*; Et tamen omnibus notum eſt, ſimul cum ipſo Protocollo prodiiſſe Adami Tanneri, vnius ex collocutorum numero, Relationem de Colloquio Ratisbonenſi; & Gretſeri reſponſum ad Theſes Hunnianas de Colloquio cum Pontificiis ineundo; vt taceam alia ſcripta, quæ de eodem argumento paulò pòſt ſubſecuta ſunt. Quomodo igitur Ieſuitæ poſt Colloquium penitus conticuerunt, vt iſte mentitur?

Regredior ad S. Maximum, qui cum ſupradictos teſtes falſos, gladio veritatis repuliſſet, haud tamen improbi Hæretici à criminationibus texendis deſtiterunt, vt innocentiſsimum virum, ſi quo pacto poſſent, nocentem efficerent; Ex quorum grege vnus, ſic ſanctum affatus eſt. *Vide Abba, dic veritatem, & dominus tui miſerebitur: quandoquidem ſi in legitimam quæſtionem veniamus, & vel vnum eorum*

eorum criminum, quæ tibi obiecta ſunt, verum inueniatur, lex te interficit.

Reſpondit S. Maximus conſcientiæ ſuæ teſtimonio, & bonitate cauſſæ fretus. *Iam dixi, ac rurſum dico, tantum poßibile eſſe, vt ex iis, vel vnum verum ſit, quantum, vt qui eſt Satanas, Deus ſit; ſed, cum Deus non ſit, nec eſſe poßit, qui eſt apoſtata; crimina quoq; hæc falſa ſunt, nec ſubſiſtunt. Attamen, ſi quid iubetis facere, facite. Deum colens, non afficior iniuria.* Hæc intrepidè S. Maximus.

Quid ni & nos cum illo, repellendis accuſationibus vel potius Sycophantiis Cambilhonicis, tam illis, quæ ſunt de ſeditioſis conſiliis, quàm illis, quæ ſunt de ſcortatione, Magia, bellicis inſtrumentis, ſpecubus ſubterraneis, in quibus *verbera, carnifices, robur, lamina, tedæ.* Talia dum de nobis ſpargunt, ſua nobis conantur affricare, prę ſertim, cum nos ſeditioſæ mentis inſimulant. Quàm enim ſpiritus hæreticus ſit Martius & militaris, paciſque ac quietis impatiens, docent duo huius ætatis hæreſiarchæ Lutherus & Caluinus, quorum doctrina ſimul ac in orbem introiuit, aurea pax fugit, & Bellona principes in principes, ciuitates in ciuitates, & ſubditos in ſuos magiſtratus armauit. An non & hoc ipſo tēpore ſubditi cō-

tra

tra naturales,datoſque ſibi à Deo principes, arma ſumpſerunt; milites conſcripſerunt, & omni genere apparatus bellici ſeſe inſtruxerunt,eo duntaxat fine, vt Euangelio ſuo liberum curſum vel ab inuitis & reluctantibus extorquerent. Num quidquam ſimile olim à Chriſtianis aduerſus Ethnicos Imperatores & Reges tentatum, à quibus tamen diriſsimè & truculentiſsimè excarnificabantur & mactabantur. Et tamen potuiſſent, ſi voluiſſent. *Si enim & hoſtes exertos*, inquit Tertullianus, *non tantum vindices occultos agere vellemus,deeſſet nobis vis numerorum & copiarum? Plures nimirum Mauri, & Marcomanni, ipſiq; Parthi,vel quantacunq; vnius tamen loci & ſuorum finium gentes,quàm totius Orbis? Externi ſumus, & veſtra omnia impleuimus,Vrbes,inſulas,caſtella,municipia,conciliabula,caſtra ipſa,tribus, decurias, palatium, ſenatum, forum. Sola vobis relinquimus templa. Cui bello non idonei,non prompti fuiſſemus, etiam impares copiis, qui tam libenter trucidamur? ſi non apud iſtam diſciplinam magis occidi liceret, quàm occidere?*

Tertull. Apolog. cap. 37.

Non ergo primis Chriſtianis,iudicio Tertulliani, facultas defuit grauiſsimas illas perſecutiones à ceruicibus ſuis amoliendi; ſed *voluntas*. Noſtris iſtis, etiã tunc,cum humaniſsimè habentur, non deeſt voluntas. Si

deſit

deſit facultas, ſtudioſiſsimè allaborant, vt eam vndecunque poſſunt, extundant. *Flectere ſi nequeant ſuperos, Acheronta mouebunt.* Euſebius lib. 1. de præparatione Euangelica cap. 3. inde probat, Chriſtianæ religionis veritatem, & Chriſti diuinitatem, quòd nato Chriſtò, & in mundum, humana ſub imagine, ingreſſo, altiſsima & vniuerſalis pax exſtitit; & gladios, contos, haſtasque in vomeres, aratra, falces, & id genus alia pacis inſtrumenta, commutauit. At Lutheri Euangelio nato, quid natum eſt, niſi bella, & quidem horrida bella? Arma, arma fremunt; & paſsim *rauco ſtrepuerunt cornua cantu.*

Quocirca non iniuriâ concludimus, Lutheri Euangelium ab alio ſpiritu proceſsiſſe, quàm quod annunciatum & propagatum eſt à Chriſto, Virginis matris filio. Illud nobis non improbaretur, ſi ſectarij facerent; quod Tertullianus à Chriſtianis, vltionis gratia, fieri potuiſſe, nec tamen factum eſſe, ſcribit. *Potuimus,* inquit Tertullianus, *& inermes, nec rebelles, ſed tantummodo diſcordes ſolius diuortij inuidia aduerſus vos dimicaſſe. Si enim tanta vis hominum in aliquem orbis remoti ſinum abrupiſſemus à vobis, ſuffudiſſet vtiq; dominationem veſtram tot qualiumcunq; amiſſio ciuium; imò etiam & ipſa deſtitutione puniſſet. proculdubio expauiſſetis ad ſolitu-*

litudinem veſtram, ad ſilentium rerum, & ſtuporem quendam quaſi mortuæ Vrbis; quæſiſſetis quibus in ea imperaſſetis.

Tale, quæſo, vindictæ genus ſectarij contra Papiſtas excogitent. Abeant in loca ſola, fugiantque de medio Babylonis. Papiſtarum labor erit, curare, vt vacuæ poſſeſsiones nouis incolis impleantur. Nec periculum eſt, veſtro abitu, plures nobis hoſtes, quàm ciues remanſuros: quod Tertullianus Romanis euenturũ dicebat, ſi Chriſtiani ſe ab eorum ſocietate abrupiſſent. Neque etiã nullus erit, qui Dæmones ab obſeſsis expellat; licet Nouatores nouum & inhabitatum orbem quærant; quia Nouatorum non eſt Dæmones ex cordibus exigere, ſed in corda adigere & impellere. Romani tamen diſceſſu Chriſtianorum hoc tanto beneficio carituri erant. *Quis vos,* inquit Tertullianus, *ab illis occultis & vſquequaque vaſtantibus mentes & valetudines veſtras, hoſtibus raperet? à Dæmoniorum incurſibus dico, quæ de vobis ſine præmio, ſine mercede depellimus.*

CAPVT

CAPVT IX.

De apparatu bellico ſupra templi, deque ingentibus theſauris infra templi fornicem, & de ſubterraneis carnificum officinis.

TEMPLVM *vbi ingreſſus es*, inquit calumniator, *ne dubita, quin ſub ferreo cælo ambules. Mars tibi imminet cruentus, non princeps ille pacis.* Vtrum Cambilhon mentiatur an verum dicat; inſpectione & in rem præſentem itione opus eſt. Adhibeant iſtam Volcius, Rüphelius, & cæteri de Auguſtano Miniſterio confratres, & compatres, Cambilhonis patroni & Mecænates, libellique famoſi, quem ſcripſit, propagatores, forſan & in Germanicam linguam tranſlatores. Promitto, fore, vt tota armatura, quæ ſupra Auguſtani Templi laquearia aſſeruatur, candidè & beneuolenter illis monſtretur; Idem & de aliis collegiis eidem Miniſterio, & reliquis omnibus Prædicantibus polliceor.

Si quis Ingolſtadium viſendi & explorandi cauſſa venire velit, me & ductorem & comitem aſcenſus in ſupera templi offero. Quæremus ſimul & ex latebris in apertum

extrahemus tormenta illa *bellica,* & *Muſquettas* (ſic vocat Relator) *quàm plurimas, & lanceas & bipennes, & prægrandium miſſilium lapidum aggeres ampliſſimos*; & omnia cominus luſtrabimus, & ad ſatietatem vſque contemplabimur, videbimuſque nugas eſſe, quæ de *Arſenali* ſeu Armamentario Veneto; vel de Norimbergenſi, vel de Dreſdenſi, vel etiam de eo, quod nuper Auguſtæ conditum, & fortè intus itidem à Prædicantibus Auguſtanis inſpectum eſt, prædicantur, præ illo apparatu, qui ſupra fornices & laquearia templorum Ieſuiticorum exſtat. Rogo Prædicantes, pręſertim Volcium, & in eadem vinea Auguſtana Synergos eius, per quidquid illis charum & gratum eſt; vt facinus ſuo Miniſterio dignum facere, & templi omnes partes tam inferiores, quàm ſuperiores, tam quæ infra, quàm quæ ſupra terram luſtrare velint; fiet ampla & larga copia, ne dubitent. Et tum demum, ſi quid ſimile eius, quod à Cambilhone ſcribitur, repererit; arctiſsimè clientem ſuum, tanquam veritatis pullum, & albæ gallinæ filium, complecti & ſuauiſsimè exoſculari poterunt.

Et quamuis Cambilhon duo duntaxat loca nominet, in quibus talis bellicus apparatus inueniatur, collegium ſcilicet Pragenſe,

ſe,& Domum Cracouienſem; attamẽ ipſum de reliquis quoque collegiis nulla dubitatio tenet. Vt igitur perſpicuè intelligatis; num iure de reliquis collegiis ita ſentiat; illud, quod Auguſtæ quotidie in oculos veſtros incurrit, petite, & Sclopos iſtos Cambilhonicos ſupra templum quærite, & vbi inueneritis renunciate mihi, vt & ego animo in Relatorem benigniore efficiar; Auguſtamq; quamprimum proficiſcar, vt mira illa mirifica coram intueri queam. Nam in Collegio, in quo dego, nihil huius vel ſupra vel infra templum reperio. Felix Cambilhon, qui talem apparatum Cracouiæ & Pragæ ſpectauit, licet forſan Cracouiam nũquam viderit, nec Pragenſe collegium; quia etiam abſentia, & ea quæ non ſunt, tanquam ea quæ ſunt, videre poteſt, tanta eſt oculorum acie, & tam lyncea perſpicacitate: Ego quidem nihil penitus ambigo, eum Pragæ tantum apparatum bellicum iiſdem oculis vidiſſe, quibus Græcij vidit Delrium Prouincialem. Delrium quidem Græcij multi viderunt; ſed nullus, excepto ſolo Cambilhone, vidit Græcij Delrium Prouincialem. Non diſsimilibus oculis vidit olim Benno grandiſsimos lapides, ſupra laquearia Templi S. Mariæ, *quod eſt in monte Auentino*, ab Hil-

debrando poſitos, vt in caput Regis Henrici IV. infra precantis demitterentur, aut deiicerentur: Et factum fuiſſet, certa cum Principis pernicie, niſi interea Benno profundè obdormiuiſſet; Et in ſomno, eum, cui lapides demittendi prouincia mandata fuerat, in ipſum Templi pauimentum decidiſſe vidiſſet; non ſine lumbifragio & crurifragio, ita vt in ipſum Templi ſolum purpuream animam exſpuerit.

Succenſeo propemodum Relatori, quod ex tot collegiis duo tantum nominauit. Cur non addidit nominatim tertium? Cur non quartum? Cur non vnum in India orientali? vnum in Iapponia? vnum in Braſilia? vnum in Peruana prouincia: Vnum in Mexico? Malè ſit tantæ oſcitantiæ. Cur vel Græcium oblitus eſt, in quo *Delrium Prouincialem* vidit, & in quo vixit triennio antequam ædificaretur.

Sed en, etiam cauſſam aſsignat; *quia Ieſuitæ ſciunt ſe plerùq; eſſe inuiſos & exoſos; Hinc armis ſeſe muniunt, vt ſi neceßitas poſtulet, vim vi propulſare poßint.* Iam tandem rem ipſam elocutus es, mi Relator: Eadem nimirum inſania, quæ te impulit, vt arma fingeres; impulit itidem, vt fingeres cauſſam. *Qui habitat in adiutorio altißimi, in protectione Dei cæli commorabitur. Dominus illu-*

illuminatio mea, & ſalus mea, quem timebo? Licuit Lyrico canere; *Integer vitæ ſceleriſq; purus, non eget Mauri iaculis nec arcu, nec venenatis grauida ſagittis pharetra:* Et nos cum pſalte non diceremus? *Si conſiſtant aduerſum me caſtra, non timebit cor meum. Si exſurgat aduerſum me prælium: in hoc ego ſperabo.* Miſeros nos, ſi ab armis & bombardis tutelam petere deberemus. Scilicet pauculi homines vno in collegio ſimul degentes, contra furentis multitudinis impetum ſeſe defendere poſſent, quorum pleriq; nullum penitus armorũ vſum habent, quippe inter Muſas & libros educati, neque vnquam tota vita ſua bombardam vel onerarunt, vel deonerarunt; Et ſi lorica ſeu thorace aheneo induerentur, idem illis eueniret, quod Dauidi contra Goliath Philiſtæũ proceſſuro: *non poſſum ſic incedere*, aiebat, *non enim habeo vſum.*

Tutatus eſt nos hucuſque clementer Deus; & ex præſentiſsimis vitæ periculis non ſemel noſtros eripuit ſola protectione & cuſtodia cœleſti nixos. Idem in poſterum nobis de diuina benignitate pollicemur. Cui ſi ſecus videbitur; quis tam pauida mente fuerit, qui hæretico gladio ceruicem non ſit libenter ſubiecturus, cum talis mors *habeat & gloriam placendi Deo, & prædam viuendi in æternũ;* vt loquitur Tertullianus; qui & fidenter cla-

mat: *Cruciate, torquete, damnate, atterite nos; probatio eſt enim innocentiæ noſtræ iniquitas veſtra.*

Dixi ſupra, & iam repeto. Mirum videri poſſe, talem apparatum bellicum, nunquã, etiam ab hoſtibus, repertum eſſe iis in collegiis, ex quibus aliquando Hæreticorum & aliorum aduerſariorũ violentia, noſtri fuêre eiecti. An Ieſuitæ tam properè interdum cedere coacti, vt vix paucula ſcripta ſecum auferre poſſent, tot bombardas, haſtas, loricas ita tenebris ſepire valuerunt, vt inaſpectabiles efficerentur? Vt taceam, conſtitutionibus noſtris diſertè prohiberi, ne arma domi habeantur. *Arma nulla, nec inſtrumenta rerũ vanarum domi habere conuenit.* p. 3. Conſt. c. 1. §. 14.

Poſtquam impoſtor ſupera templi ſuis mendaciis & lœdoriis ſatis onerauit, ad infera deſcendit; Et ibi quidquid lubet, exſtruit, *Subter Pauimentum templi Græcij & alibi,* inquit, *ſunt cauernæ, & carceres ſubterranei, ad quos supernè deſcenditur per cochleas. Huc conferunt, vt Virgilianus ille Cacus, rapinas & theſauros ſuos, ſtipantque theſauris ingens argentum.* Longè ſcilicet ingentius, quàm ſit illud, quod in ſingulos annos ex Peruana & Mexicana Prouincia, & ex pluribus auri argentiq; feracibus inſulis, in Hiſpanias aduehitur. Nec claſsis Salomonis tãtum auri ex Ophir attulit; quantum in cauernis templi Auguſtani conditur. Si mihi Mini-

3. Reg. 9.

Miniſterium Auguſtanum fidem nō habet; habeat ſuis oculis. Ingrediantur Prædicantes collegiū. Theſauros iſtos ſibi in illis ſpecubus monſtrari poſtulent. Voti compotes haud grauatè fient. Illic itidem contemplari licebit vellus illud aureum, cuius deſiderio Iaſon cum ſuis Argonautis, nouâ & inſolitâ eo vſque viâ Colchos petiit. Res viſu ſanè digna tum propter vetuſtatem, tum ob immenſum pretium.

Rogo autem & quidem etiam atque etiam, alios itidem Lutherani verbi *ſeruos & conſeruos*, vt ſi fortè Ingolſtadium venerint, Theſauros itidem noſtros ſub templi fornice repoſitos ſpectare dignentur. Me parario omnia patebunt. Omnia clauſa recludentur. Eandemque beneuolentiam & facilitatem iiſdem de aliis collegiis ſpondeo.

Vna & eadem opera contemplabuntur quoque carcere illos ſubterraneos ſub Templi pauimento à Cambilhone effoſſos, non ſine *funibus, fidiculis, gladiis, ſecuribus, forcipibus, cippis, numellis, ſcalis*; mirum, omiſſos equuleos, cataſtas, ſcorpiones, plumbata, & ſimilia torquendi inſtrumenta. Aſpicient quoque, & ſi libuerit, induent veſtes illas tragicas *carnificum*, quas Cambilhon optimus harum veſtium ſartor & conſarcinator, ſarciit; *Thoracem*, inquam, *illum fimbriatum & diſſectum, & cali-*

gas hydropicas & ſollicantes ad talos vſq; demiſſas. Capiti inſuper imponere licebit *pileum* Cambilhonicum *pyramidalem, atris plumis ornatum.* Quàm, bone Deus, iucundum erit ſpectaculum videre Prædicantem, præſertim Volcium, hoc ſchemate conſpicuum. Et quamuis multa, imò pleraque templa noſtra careant aliis fornicibus ſubterraneis, exceptis iis, in quibus noſtrorum, qui in Domino obdormiunt, corpora ſepeliuntur; tametſi multis locis, more nationis communi, terræ infodiuntur, & humo operiuntur; id tamen non refert; quia cum Cambilhon tales cauernas ſub templis noſtris exſtare aſſeuerauerit; facilè eas inueniemus, dummodo cum AEnea aureum ramũ adferamus, cuius virtute etiam operta terræ dehiſcent, & in ſpeluncas efformabuntur.

At quid Ieſuitæ in his ſubterraneis ſpecubus agunt? *Huc immorigeros, & quos fugam arrepturos ſuſpicantur, compingunt, cippoq; incluſos & fame ſitique maceratos, tandem exquiſitiſſimis tormentis enecant.* Ego hîc Tertullianéum illud recino: *Qui potes hæc credere, potes & facere. Si non potes facere, non debes credere*, rem tam ab omni humanitatis ſenſu alienam; & Buſiride quopiam, non Chriſtiano dignam. Societas toto terrarum orbe diſperſa eſt; Domicilia fixit inter fideles & infideles in ampliſ-

ſimis

ſimis prouinciis & ciuitatibus. Quis vnquã homicidij vel tenuiſsimum veſtigiũ deprehendit? Et quî fieri potuiſſet, vt tantum & tam immane ſcelus poſt tot annos non detegeretur, cum etiam occultiſsima latrocinia tandem in lucem extrahantur? Quot ex Societate diſceſſerunt, & interdum quoque transfugæ facti, ad aduerſariorũ caſtra tranſierunt? Quis vnquam Societatem hoc crimine vel leuiter infamauit? ne ipſe quidem Haſenmüllerus, licet ad omnem impudentiam & criminandi impotentiam faberrimè exaſciatus, tales officinas & carnificinas cõminiſci auſus fuit; tametſi aliam de coadiutoribus prẹfractis & religioſæ diſciplinæ impatientibus Sycophantiam texuit, eos nimirum *præſentaneo veneno à nobis tolli*; quam ex Tartaro petitam criminationem ſatis ſuperque in Ieſuiticæ Hiſtoriæ correctione ſeu refutatione profligaui.

Nunc illud dico, ſi Haſenmüllerus apud nos huiuſmodi officinas, & officinarum inſtrumenta vidiſſet, vel eſſe inaudiſſet; num ſiluiſſet? Et quî ſiluiſſet; cum tanta cupidine nos & noſtra inſectandi arſerit; vt vltra Chiliadem apertiſsimorum mendaciorum ſua in Hiſtoria effuderit, prout numerata & lectori appenſa ſunt à R. D. Cleopha Diſtelmair, qui Refutationẽ meam in Germanicũ

ſermonē tranſtulit. Nec ꝙ tale quid de nobis non diſſeminauit, beneuolentiæ eius in nos, vel odio mentiendi; ſed vel obliuioni id adſcribi debet, vel quia Diabolus ei id ſuggerere noluit, craſsiora hæc mendacia per Cambilhonicū os aliquando euomere deſtinans; Pedetentim namq; calumniatorum ille dux ac ſignifer progreditur, & cum minoribus calūniis ſe nihil effeciſſe cernit; effrenatiores Sycophantas in mediū protrudit; vt nūc cum Cambilhono fecit; quem ſuam in ſcenā emiſit, vt horribiles ſcortationes, Magias abominandas; & homicidia truculentiſsima tam hominum noſtri ordinis, quàm fæminarum & infantium intonet, & magno boatu diffundat, quo ipſa atrocitate tam immanium criminum omnes attonitos reddat; & ad Ieſuitarum excidium exſtimulet.

Cæterū vt Relator teterrimæ ſuæ veſaniæ, aliquē veriſimilitudinis fucū allinat, duos, Diaboli inſtinctu, quaſi à noſtris occiſos, nominat; Alterū, Iacobum Cluſſæū indigitat; interfectū Græcij. Alterum, Martinū, peremptū Fuldæ. Tam miſer fuit iſte Cacodæmō, & eius Amanuenſis Cābilhon, vt huic Martino aliquod cognomentū aſſuere nequiuerint. Atqui quo iure eū appellarunt *Martinū*, eodē illū appellare poterant Martinū Daſypodiū, vel Cratandrū, vel ſimili quopiā cognomine.

Quod

Quod ad fictitium illum Cluſſæum attinet, ſcripſi Græcium, vt cognoſcerem, num talis aliquando eo in Collegio habitaſſet. Reſponſum hoc tuli à P. Iacobo Cruſio, ad quem ſcripſeram: *Non fuit Græcij talis adoleſcens. Quomodo ergo ibi necatus?* Nec à moribus ſuis alienum quid fecit, cum talem adoleſcentem ſuo ex cerebro exſculpſit, & in Collegio Gręcenſi neci datum finxit: quando impudentiſsimè mentiri non erubuit: ſe Collegij Gręcenſis indigenam fuiſſe, cum qui à triginta annis in Græcenſi Collegio degunt, nullum talem collegam vnquam aut viderint aut nouerint. Et quomodo non nouiſſent illum, qui ſe fingit ex Collegio Græcenſi, exeunte demum anno Redemptoris M. D C. V I I. abiiſſe & ad Lutheranos tranſitionem feciſſe?

Non diſpar ratio eſt *Martini* illius, cuius nece Fuldenſes noſtros infamat. Quis fidem habeat tot mendaciorum iam comperto ac conuicto? Quis nō deteſtetur os iſtud, quod aliud non eſt, quàm tantarum lœdoriarum & pſeudologiarum fœtidiſsima cloaca? Pollicetur ſe, ſuo tempore, Clauſſæi & Martini interitum euulgaturum, *conſignatis omnibus circumſtantiis*. Mendacia ſua conſignabit; non abominandi facinoris, (quod nunquam pa-

tratum eſt, niſi in mendaciſsimo Cambilhoni cerebro) circum ſtantias.

Cum hæc iam ſcripſiſſem, atque adeo totum hoc Apologeticum finiuiſſem, vltimo die Maij, anno Redemgtoris M. D C. IX. venerunt ad me eodem die ſub veſperam, Colonia litteræ à R. P. *Ioanne Rutgero*, è Societate noſtra, ſummi Templi Colonienſis Eccleſiaſte, quæ de Martino, quem à Fuldenſibus Cambilhon peremptum mentitur, ſequentia nunciabant. *Martinus ille Miltenburgenſis, quem Fuldæ à noſtris occiſum mentitur hic nebulo, fuit meus proximus cognatus, frater P. Matthæi Rimæi, qui nunc concionatur Padelbornæ, & P. Nicolai Rimæi, qui concionator noſtri templi Moguntini ante menſem obiit, filius Martini Rimæi ſenatoris Miltenburgenſis, ante annum demortui. Is ante paucos annos à quodam diſcolo abductus eſt è ſeminario Fuldenſi, vt fugerent Tubingã ad hæreticos. In pago iuxta Heilbrunam lethali corripitur febri, identidem inclamat patris offenſionem, & præſentiam: aduocatus Pater adhuc ſpirantem reperit. Veniam precatur filius, moritur abſque confeſſione, & extremo viatico, vtpote in loco hæretico, ſed non abſque dolore peccatorum. Hic fuit verus exitus Martini illius per nos occiſi. O frontem. Magnum hic conuiciator vulnus Colonienſibus Caluiniſtis inflixit, dum mẽdacia ſua tam craſſa ſenſerunt legi, & deprehendi à Catholicis.* Hæc P. Rutgerus

gerus, qui & addit Caluiniano Bibliopolæ, exemplaria quæ Coloniam aduexerat, iuſſu ampliſsimi Senatus ablata eſſe, ſimulque iniunctum, vt vel Typographum & Auctorem libelli Famoſi prodat, vel vrbe excedat. Ex quo manifeſtè elucet, quid tantæ vrbis clariſsimus Senatus de Cambilhonico libello ſentiat.

Eiuſdē porrò cum ſuperioribus fecis ſunt ſequentia, quæ *de occiſis feminis, infantulis & opulentis adoleſcentibus, deq́; noctu auditis ſuſpiriis, eiulatibus, vagitibus & lamentis longè miſerrimis* miſer iſte calumniatur. *Crediderunt*, inquit, *ſimpliciores eſſe animas recens defunctorum*. Hîc duo obſerua, ſi in cauernis ſubterraneis templi hæc talia peraguntur; quomodo in Collegio audiri poterant; cum Templum à Collegio ſoleat eſſe ſeiunctum; & quæ in huiuſmodi ſpecubus geruntur; ne ab illis quidem, qui ſpecubus ſupernè inſiſtunt, percipi queant? Si quis eò ſceleris prorumpat, vt infanticidium perpetrare velit, cauere ſcilicet eiulatus & vagitus nulla arte valebit; vt & lamenta aliorum, ſi quos mactare inſtituiſſet.

Cum olim Ethnici Chriſtianis infanticidia opprobrarēt ea veritate, qua nobis Cambilhon; negauit Tertullianus in Apologetico, fieri poſſe, vt quis tale facinus deſignet,

etiamſi

etiamſi pro præmio vita æterna ei promitteretur: idq́ue probat ex ipſius naturę ſenſu, &, vt ſic loquar, penetralibus: *Vt fidem naturæ ipſius appellem*, inquit Tertullianus, *aduerſus eos, qui talia credenda eſſe præſumunt: ecce proponimus horum facinorum mercedem, vitam æternam repromittunt, credite interim: de hoc enim quæro, an, & qui credideris, tanti habeas ad eam tali conſcientia peruenire? Veni, demerge ferrum in infantem nullius inimicum, nullius reum, omnium filium; vel, ſi alterius officium eſt, tu modò aſsiſte morienti homini, antequam vixit: fugientem animam nouam exſpecta, excipe rudem ſanguinem, eo panem tuum ſatia, veſcere libenter. Interea diſcumbens dinumera loca, vbi mater, vbi ſoror, nota diligenter, vt cum tenebræ ceciderint caninæ, non erres, piaculum enim admiſeris, niſi inceſtum feceris. Talia initiatus, & conſignatus, viuis in æuum. Cupio reſpondeas; ſit tanti æternitas, aut ſi non, ideo nec credenda; etiam ſi credideris, nego te velle: etiam ſi volueris, nego te poſſe. Cur ergo alij poſſunt, ſi vos non poteſtis? cur non poſsitis, ſi alij poſſunt? Alia nos, opinor, natura, cynophanes, aut ſciapodes; alij ordines dentium; alij ad inceſtam libidem nerui. Qui iſta credis de homine, potes & facere, &c.* Hæc pulcherrimè Tertullianus: quæ valent etiam ad confutationem ſcelerum & flagitiorum, quę nobis vaniſsimus iſte Relator obiectat.

Copiosè oſtendit Maximus Tyrius ſerm.

39. So-

39. Socratem rectè ac ſapienter egiſſe, quòd accuſatus à ſycophantis, capitisq́; etiam poſtulatus, nulla Apologia vti voluerit. *Quæ fiducia*, inquit, *Socratem ad defenſionem hortaretur? Num confideret ſe iudices æquos habiturum? Atqui, iniquiſsimi erant. Num ſapientes? atqui dementes erant. Num bonos? at improbi erant. Num manſuetos? at iracundia æſtuabant. Num ſimilitudine aliqua ſecum obſtrictos? at diſsimillimi erant. Num meliores? at peſsimi erant. Num deteriores? at, quis ſe meliorem agnoſcens, deteriori committere ſe velit?*

Ego licet non ignorem, quàm Ieſuitis iniqui ſint, qui Lutherum & Caluinum ſequuntur; ea tamen non paucos æquitate & humanitate fore confido, vt calumniatorem iſtum ſtigmate dignum iudicent, eò quod in calumniando omnes prorſus limites tranſcenderit, & talia de noſtris Collegiis diſſeminauerit, qualia vix de Caci aut Polyphemi antro crederētur: & quidquid ſit de Religione, quæ nos ab illis diſparat, in animum tamen non inducent credere, viros literatos & literarum ſtudioſos (neq; enim prudentiores & doctiores ex Lutheranis & Caluinianis hanc laudem Ieſuitis adimunt) talia & tam execrabilia, & ab omni humanitatis ſenſu vſque adeo remota; & Cyclopicæ ferocitati, non erudito ingenio conuenientia ſcelera perpetrare.

Nec

Nec illud ſibi perſuadebunt, fieri potuiſſe, vt hæc tam immania facta tanto tempore celarentur; aut à magiſtratu legitimo, ſi vlla probabilis ſuſpicio ſubeſſet, omni ſtudio nõ inueſtigarentur; vt tam nefariis auſis finis imponeretur.

Illud etiam riſu potius quàm aſſenſu excipient, *Ieſuitas nonnunquam terrificis laruis velatos, in huiuſmodi ſubterraneis locis, Nouitiis ad hanc Tragœdiam euocatis, magno cum boatu occurrere, vt explorent eorum conſtantiam & præſentiam animi. Et Pragæ anno M. DC. II. Menſe Septembri* (nempe trigeſimo quinto die eiuſdem ſub ſerum crepuſculum) *quinque Ieſuitis primariis, ſub diabolitis laruis iuuentuti obludentibus, immiſcuiſſe ſe ſextum, haud dubiè verum diabolum, qui vnum ex quinque diabolis medium complexus ſic preſſerit, vt triduò poſt moreretur, factumq́; hoc lippis & tonſoribus Pragæ notum eſſe.*

Hîc multa deſidero. I. Quæ fuerint nomina quinq; illorum Ieſuitarum ex primariis. Cur reticuiſti? II. Quod nomen illius, qui ex tam arcto complexu & compreſſu animã paulò poſt efflauit? III. Cum hæc contigerint in ſubterraneis ſpeluncis; quis enunciauit, vt lippis & tonſoribus nota fierẽt? Quod nomen huius, qui hoc arcanum in vulgus extulit? Quî factum eſt, vt quod Pragæ, in vr-

be

be celeberrima-*lippis & tonſoribus* notum erat; ad alia itidem loca non manarit? nam quod tali in theatro notum eſt, vbique notum eſſe ſolet, ob concurſum omnis generis hominum, qui ad vrbium Reginas confluere ſolent. Mihi nec fando, nec ſomniando quidquam vnquam de hac fabula auditum eſt. Nec ſinunt Prædicantes, vt hæc talia figmenta lateant; quandoquidem non tantùm typis, ſed & picturis, ſculpturisque ea multiplicare, & quoquo verſus diſpergere, vetere iam inſtituto, conſueuerunt.

Libenter autem intelligerem, an talis laruatus & perſonatus Ieſuita, *horrendo cum boatu*, ipſi etiam Cambilhonio in ſpecus illos ſubterraneos admiſſo occurrerit; & an irruentis occurſum non expauerit, ſed firmus in gradu conſtiterit; & num poſtea ad Magices ſecreta perdiſcenda habilis ac idoneus iudicatus fuerit, Item an in Magia aliquos proceſſus fecerit; & ſi fecit; rogo illum per *Steganographiam*, & *occultam Philoſophiam Agrippæ*, per libros *Adami, Abelis, Henochi, Abrahæ, Salomonis, Pauli.* Et per librum Bennonianum, quem Hiltebrandus perpetim ſecum circumferebat, perque omnes Medeas & Canidias, vt artis ſuæ ſpecimen ſuis in Mecænatibus, Auguſtanis Prædicantibus, præſertim in Volcio,

cio,nobis exhibeat, ſingulorumque capitibus vel ceruina, vel taurina, vel hircina cornua affigat, ſic enim reipſa experientur, te vera ſcripſiſſe, quando Ieſuitas Magiæ accuſaſti, teq; oleum & operam in hac arte apud Ieſuitas diſcenda non perdidiſſe; ſed docilem diſcipulum fuiſſe.

Mirificè autem mihi probatur,quòd Cambilhon ad calcem ſuæ Relationis adiunxit, *deliberatum ſcilicet à Ieſuitis fuiſſe, vt emiſsis aliquot audaciſsimis ſicariis, præcipuos Euangelicæ & Caluinianæ Eccleſiæ Doctores veneno tollant,tanta intoxicandi peritia inſtructis,vt patinas, mallubia, lebetes, & quæ reliqua ad vſum quotidianum deſtinata ſunt, ſic inficere valeant,vt licet decies expurgentur, tamen atrociſsimi & præſentiſsimi veneni vim retineant.* Meretur hæc monitio & pia Cambilhoni de Prædicantium incolumitate cura,menſtruales dapes, pernas, ſumen, laridum, & quidquid huius rei in *carnario* recondi ſolet.

Suadeo Prædicantibus,vt nullam poſthac patinam attingant;nullum mallubium, nullum lebetem. Sub qualibet herba anguem latere ſuſpicentur, ſi ſalui eſſe velint. Nec quidquam eſculentorum vel poculentorum ſumant,niſi quod à fidiſsimis profectum norunt:neque vlla amplius conuiuia & ſymposia obeant & ineant; & cùm iter faciendum,

&

& inter ignotos verſandũ erit; faciant, quod Iudæi ſolent, oua cocta carnesque fumo duratas in ſacciperiis ſuis circumferant, nec quidquam potionis capiant, niſi quod limpido de fonte ipſimet, propriis manib⁹, hauſerint; alioqui in præſentaneum vitæ periculum ſe coniicient ob occultos iſtos venenarios, qui omnia inficiunt. Nec abeſt ſuſpicio, eos etiam forcipes tonſorum, quibus barbas & pilos Prædicantium tondent, potentibus herbis tingere; itaque conſultum erit; vt Prædicantes candentibus carbonibus, ad exemplum Dionyſij Syracuſani, capillũ & barbas adurant: nam carbones igniti ab infectione veneni immunes ſunt: ſtatim namq; toxicum allitum & illitum vi ignea abſumunt.

Illud tamen mihi perquàm mirabile accidit, quod ait Cambilhon, *tam efficaci pharmaco vaſa infici, vt veneni efficacitas elui nequeat, licet decies abluantur.* Quî fit, quòd his, qui hæc vaſa mundant, nihil mali contingit; ſolis autem Prædicantibus ex talium tactu, peſtis & exitium creatur? An illi alij præmuniunt ſe aduerſus vim veneni? Quomodo prophylacticum medicamentum ſument, ſi neſciant, lebetem veneno eſſe tinctũ? Cur item ſoli Prædicantes moriuntur, ſi pulmentum tali in lebete coctum vorent? Cur illis ſolis eſt mors

in olla, nõ item aliis, vxori, filiis, filiabus, ſeruis & ancillis Prædicanticis, qui ſimul ex tali olla & patina epulantur; & ex eodem malluuio manus abluunt? An venenario venenum ad arbitrium obtemperat; vt interficiat, quos interfici iubet; quos non iubet, viuere ſinat? ô fabulas pluſquam metamorphoſiacas.

Quas cum finxit Cambilhon, non prorſus ſtultiſsimè fecit, quia offam & veſtes à Prædicantibus impetrare voluit: Qua ratione citius voti compos euaſiſſet, quàm talia canendo, quæ Prædicantium aures titillant; inde enim de ſe coniecturam faciunt, quanta ſint in exiſtimatione apud Ieſuitas, cum iis tollendis proprios emiſſarios emittant. Fieri nequit, vt hæc audiens Prædicans, criſtas non erigat, & cornua in altum tollens, cum Polyphemo palam canat: *δῆλον ὅτ' ἐν τᾶ γᾶ κἠγών τις φαίνομαι ἦμες. Manifeſtum eſt, etiam me alicuius pretij in terris eſſe.* Vetus eſt hæc adulatorum Prædicanticorum aſſentatio, & ipſi etiam Prædicantes, qui cęteris auctoritate & fama doctrinæ antiſtant, libenter ſeſe hoc palpo oblectant. Quoties monitus eſt Lutherus, vel certè monitum ſe eſſe mentitus eſt, ſibi vt caueret à percuſſoribus Papiſtarum opera conductis, & incauto immittendis? Modò Iudæus ex Polonia; modò quidam ex Gallia; modò

modò aliunde venturus nunciabatur, vel à Luthero fingebatur, qui Lutherum vel veneno vel gladio tolleret. Et nuper, cum Hunnius, & paulò pòſt Rungius, valentes ſanè & robuſti præcones; nec longo temporis ſpatio interpoſito, Geſnerus, *vitai lumina*, vt Carus loquitur, *reliquiſſent*; ſtatim Lutheranis in triuiis murmur oriri cœpit, hos tantos viros à Papiſtis ſublatos; vix enim credibile videri, tam vegetos Stentoras, florente adhuc æuo, morituros fuiſſe. Quid cum his agas vel incipias, qui ſuos tanti æſtimant, vt arbitrentur, ipſis, à Pontificiis, inſidias ſtrui, etiam in media Saxonia, hoc eſt, in medio Lutheraniſmo; VVitebergæ; vbi quidem nomen *Papiſtæ* crebrò auditur, nullus autem *Papiſta* videtur; & ſi videretur, forſan tam hoſpitaliter acciperetur, quàm ſi in Læſtrigonum regionem deueniſſet.

Et hæc amoliendis profligandisque Cambilhonicis mendaciis, criminationibus & ſycophantiis dicta ſunto. Fremant, frendeant, fulminent, fulgurent, cœlum terramq; contra nos miſceant hæretici; & nunc hos, nunc illos ſycophantas; nominis & exiſtimationis noſtræ clamoſiſsimos detractores in vulgus extrudant; quilibet Ieſuita memor ſuæ vocationis, cum S. Auguſtino dicet: *Homo ſum de*

S. Aug. li. 3. contra lit. Petil. cap. 12. & 13. [a] *rea Chriſti, palea, ſi malus; granum, ſi bonus.* Non eſt *huius areæ ventilabrum lingua Petiliani,* (Lutherani, Caluiniani) *ac per hoc quidquid in eius paleam mali etiam verè dixerit, nullo modo frumentis eius præiudicat. Quidquid autem in ipſa frumenta maledictorum, calumniarumq́; iactauerit, fides eorum exercetur in terris, merces augetur in cœlis. Sanctis enim Dei ſeruis, ſanctéq́; Deo militantibus, non aduerſus Petilianum, atque huiuſmodi carnem, & ſanguinem, ſed* Epheſ. 6. *aduerſus principatus, & poteſtates, rectores talium te-* Epheſ. 5. *nebrarum, quales ſunt omnes aduerſarij veritatis; quibus vtinam dicamus, fuiſtis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino: hanc ergo militiam militantibus ſeruis Dei, quæcunque ab inimicis conuicia criminoſa dicuntur, quæ apud maleuolos, & temerè credulos famam malam faciant, arma ſiniſtra ſunt. Etiam diabolus his expugnatur. Cùm enim per bonam famam probamur, vtrum nos in ſuperbiam non extollamus, & per malam famam probamur, vtrum inimicos eos ipſos, à quibus nobis confingitur, diligamus, per arma iuſtitiæ à dextera, & à ſiniſtra diabolum* 2. Cor. 6. *vincimus. Quæ, cùm Apoſtolus commemoraſſet dicens, per arma iuſtitiæ à dextera, & à ſiniſtra: continuò* Ibid. *tanquam exponẽs quid dixerit: Per gloriam,* inquit, *& ignobilitatem, per infamiam, & bonam famam, & cetera talia; gloriam ſcilicet, & bonam famam, numerans in armis dextris, in ſiniſtris autem ignobilitatem, & infamiam.*

*Si ergo ſum Dei ſeruus, & miles non reprobus,
quamlibet diſertus conuiciator in me Petilianus exi-
ſtat, nunquid moleſtè ferre debeo, quòd mihi armo-
rum ſiniſtrorum faber ſolertiſſimus paratus eſt? Opus
eſt, vt his in adiutorio Domini mei peritiſſimè dimi-
cem, & eis illum feriam, contra quem inuiſibiliter pu-
gno, qui peruerſiſſima, & antiquiſſima aſtutia calli-
dè intendit & agit, vt propter hæc Petilianum ode-
rim, ac ſic præceptum Chriſti, quod ait; Diligite ini-* Luc. 6.
*micos veſtros; implere non poſſim, quod à me auertat
eius miſericordia, qui me dilexit, & tradidit ſemeti-
pſum pro me, vt pendens in cruce diceret: Pater ignoſce* Galat. 2.
*illis, quia neſciunt, quid faciunt; meq́ʒ de Petiliano, &
talibus inimicis meis dicere doceret; Domine ignoſce il-* Luc. 23.
lis, quia neſciunt, quid loquuntur. Hæc ſcitiſsimè,
& veriſsimè S. Auguſtinus, quę multum ſola-
tij & ſpei adferre poſſunt omnibus illis, qui
ob veritatis defenſionem, Hæreticarum lin-
guarum flagellis dilacerantur, & indi-
gnè conſcinduntur.

APPENDIX CONTRA VOLCIVM, PRÆDICANTEM AVGVSTANVM, VNA CVM LEGIBVS

Imperatorum contra libellos famoſos, eorumq́ue Auctores ac fautores.

EST Volcius vnus de venerabili Miniſterio Pſeudoeuangelico, cui Cambilhon duo ſua ſcripta inſcripſit: tametſi, vt ſupra dictum, Prædicantibus hæc inſcriptio parum honorifica viſa eſt, cum eam in publica alterius ſcripti editione expunxerint, neque ſui *Miniſterij* nomen huic chartæ appendi permiſerint.

Vt tamē Volcius alia ratione planum reddat, quanti Cambilhonicum famoſum libellum ęſtimet;& quam calumnię, etiamſi atrociſsimæ & mendaciſsimæ, palato ſuo gratæ acceptæq́ue accidant; diabolicam illam lœdoriam *de carnificinis Ieſuiticis ſubterraneis, totoq́;*

appa-

apparatu cruciario, quem Cambilhon ſuo ex ſincipite exſculpſit; in Germanicum quoddam ſcriptum ſuum de vocatione Miniſtrorum verbi Dei contra Reuerendum & eruditum virum D. Georgium Pomerium tranſtulit. Dixerat Pomerius Volcium & ſymmyſtas ſuos nõ aliter à Magiſtratu vocari, quàm alios Reipublicæ miniſtros; *lictores, canicidas, carnifices*: quorum vocatio in hoc conſiſtit; vt cum Magiſtratu de certo ſtipendio paciſcantur, & vbi de diurno denario conuenerint, id, cuius gratia conducti ſunt, diligenter exequantur. Certè non alio modo vocantur à magiſtratu Prædicantes. Quid enim ad magiſtratum, præſertim tuum, ô Volci, vtrum vocato abs ſe Prædicanti manus imponantur, vel olim impoſitæ fuerint, an non? Item vtrum axungia, an alio vnguine ſibi competẽte inunctus ac delibutus fuerit. Nam quod examen ſubire oportet, vt exploretur doctrina, certè nulla Reſpublica etiam infimę & abiectiſsimę ſortis miniſtrum conducit, niſi officij ſui gnarum, & quantum fieri poteſt, probè peritum; vt patet experientia; & hæc peritia conſtare debet vel publico eorum, qui talia norunt, teſtimonio; vel ſpeciminibus palam exhibitis. Itaque, ne in hac quidem doctrinæ veſtræ periclitatione diſsimiles eſtis illis, quos nominauit Pomerius.

Exſtat libellus, quem ampliſsimus Inclytæ Reipublicæ Auguſtanæ ſenatus euulgauit, anno Redemptoris M. D. LXXXV. hoc titulo: Warhaffter kurtzer Bericht/ wie es mit Beruffung/ vnd Beſtellung der Kirchendiener Augſpurgiſcher Confeſſion/ in der Statt Augſpurg jeder Zeit gehalten worden. In eo libello reperiuntur aliquot Epiſtolæ, ſeu Vocationes ampliſsimi Senatus ad varios Prędicantes, quos noui Euangelij euangelizandi gratia Auguſtam euocabant. In iis profectò nihil apparet ſingulare & peculiare, quod *mutatis mutandis*, præſertim titulis; (quiuis enim ſuo ſtatui cõuenienter vocatur) non in quemlibet alium competat, qui vocatur, vt Reipublicæ operam ſuam nauet; vt lector fatebitur, ſi epiſtolas illas euoluere velit. An non ſolent Prædicantes huiuſmodi epiſtolas vocare *vocationes*? An non dicit Lauſerus in Apologia contra hæredes Crellianos, ſe, acceptis litteris à ſenatu Brunſvvicenſi, *vocationem Brunſvvigam* accepiſſe? An non illas litteras vocat *vocationem* ſuam? An non eadem locutio aliorum Prædicantium ore teritur? Quid ni igitur lictor, & carnifex acceptis litteris, quibus rogatur, vt huic vel illi Reipublicæ ſeruiat; tales litteras *vocationem* ſuam vocet, & ſe in hanc vel illam ciuitatem *vocatum* affirmet?

Nec

Nec propterea Pomerius aliorum miniſtrorum honeſtæ conditionis & functionis vocationem comparat cum vocatione lictorum & carnificum, vt calumniatur Volcius; quia illi duntaxat in vocatione copulari & cõiugari debent, quorum in munere aliqua cognatio viſitur; vt quidem inter Prædicantes & lictores carnificesque viſitur; nam iſti corpora ligant, vinciunt, carceribus attinẽt, catenis & cippis conſtringunt, & tandem perimunt; Prædicantes, animas & veritatem ipſam captiuas tenent, in vincula trudunt; & ad extremum interficiunt; neque enim minus verè quilibet Prædicans ac olim Marcion à Tertulliano, vocari poteſt *interfector veritatis*. imò & animarum, quia animas interficit, quiſquis Orco demittit. Et hoc animaduertere debebat Volcius, antequam ſe aliorum honeſti ſtatus & muneris miniſtrorum velo cooperire tentaret.

Nec adeo mirum videri debet, ſi vir doctus Pomerius, te & tuos Symmyſtas in tam laudabili Prædicamento poſuit, & cum tam claris ſpectatisque contribulibus copulauit. Auſus fuit tuus Lutherus in Colloquiis conuiualibus & alibi, cum canicidis & carnificibus ſociare Iuriſtas, aduocatos, cauſidicos, notarios, ſcribas & quidquid in foro iuſti-

tiæ adminiſtrandæ ſeruit; Et Pomerius gladio vindicandum ſcelus commiſerit, cum te & tuos gregales ſimilem in tribum coniecit; & quidem merentiſsimos; vt Lutherus Iuriſtas, immerentiſsimos.

Nec hoc redundat in Magiſtratus ignominiam, vt tu, tui comendi & ornandi gratia, criminaris. Quæ enim infamia magiſtratus fuerit; ſi vocet & conducat ſibi neceſſarios miniſtros; lictores, & carnifices? Dann die muß man auch haben/als tu ipſe Volci; Volcium vnnd ſeines gleichen offentliche verleumbder vnd hochſträffliche Paßquillanten vnd Diffamanten abzuſtraffen: damit ſich andere dergleichen vnerbaren Stucken vnnd Schandſcartecken/ſo auch vor der Welt / inn euſerlichem gemeinem burgerlichem Weſen vbel ſtehn/vñ nicht zugedulden ſeind / müſſigen. Quid enim infamius, quid maledicentius, quid peſtilétius, quid communi hominum Societati perniciosius, quàm ſi tales libelli impunè excudantur & in imperitam multitudinem extrudantur, qualem tu, Volci, cum tuorum Synergorum Synedrio extruſiſti ſine Auctoris; & typographi, vrbis & typographiæ nomine. Si Pomerius ſcripſiſſet te eſſe *ſcortatorem, adulterum, magum, homicidam, infanticidam, tubam & cymbalum belli*; lictoris forſan & carnifi-

nificis opẽ implorare potuiſſes. Nunc quando tu cum tuis omnia iſthæc de Ieſuitis ſparſiſti; vide an nõ iure verba tua, quæ modò recitaui; ad te tuoſq; in vinea Lutheri adiutores, remittere queant. Et vt paucis meã mentem ac ſententiã tibi exponã, vos Prædicantes longè minus Reipublicæ neceſſarii eſtis, quã lictores & carnifices. Nam pax, quies, iuſtitia, vno verbo, tota ſalus publica optimè, vobis ad Garamantas ablegatis ſubſiſteret.

Sed ad lineam reuertor. Valde momordit tenerũ Volcium, ꝙ D. Pomerius dixit, Prædicantes nõ aliter *vocari* ac lictores & carnifices. Quapropter ſe contineri nequiit, quin ex libro Cambilhonico, poſt multã & variã ſolutæ linguæ petulantiã, hanc calumniã repeteret. So weiß man/ das inn etlichen Jeſuitiſchen Collegiis, gemeinlich vnder der Erden / ſondere carnificinæ, vnd Schergen Werckſtatt zu findẽ/ dariñ ſie mit allerhand henckeriſchen Jnſtrumenten / von Reckleitern / Schwerdten / Stöcken / henckeriſchen Kleidern/vnd was mehr zu ſolcher Stockmeiſters Arbeit gehört/ verſehen/ damit ſie jhre Leuth ſchrecken/ ſtecken / vnd blöcken/ das ſie keines andern Schergen bedörffen / alßdann im Fall der Noht mit mehr Vmbſtänden der Perſonen / ſo es geſehen / zu erweiſen. Hæc tu, Volci, ex tuo Cambilhono. Et quandoquidem ais, hæc, *quæ dicis*, *pluribus circum-*

ſtantiis

ſtantiis perſonarum, quæ talia viderint, probari poſſe; Etiam atque etiam te obſecro & hortor, vt cum his tuis perſonis, quæ noſtris in Collegiis tam execrandas officinas oculis vſurparunt, prodeas in medium, atque adeo, iuris viâ & formâ obſeruatâ, crimen tantum vel ad ampliſsimum Auguſtanæ vrbis Senatum, vel ad Illuſtriſsimum & Reuerendiſsimum Epiſcopum abs te legitimè probandum deferas; nî feceris, ne vnam quidem ingenui ſanguinis guttam toto in corpore tibi ſupereſſe dicam. Et quas nam tu produces perſonas, præter Cambilhonium, qui tam honeſtus eſt, vt mendaciis & calumniis ſuis nomen ſuum apponere non fuerit auſus. Qui tam honeſtus eſt, vt te & tuos Synergiſtas puduerit, turpiſsimæ & mendaciſsimæ ructationis potius, & vociferationis, quam lucubrationis Cambilhonicæ vobis dedicatæ.

Nec tu tua in inuectiua aduerſus D. Pomerium Cambilhonici nominis mentionē facere ſuſtinuiſti. Cur? niſi quia te, licet vultu ferreo ornatum, tanti Sycophantæ nominatione fidem omnem ſcriptioni tuæ detrahere horruiſti. Nec ſua in charta dicit, ſe officinas illas ſubterraneas vidiſſe; Nec alios ſuperſtites nominat, qui viderint; nam Cluſſæum & illum quendam Martinum, quos Cam-

Cambilhon ſuo in cerebro occidit, nunquã, vt opinor, coram iudicibus ſiſtes; vt tales apud nos carnificinas exſtare probes. Qui ſunt ergo illi, qui ſe hęc lapidicinis omnibus ſæuiora ergaſtula ſpectaſſe teſtabuntur, & quorum teſtimonio tu hoc ipſum confirmabis?

Prodi, prodi, Volci, iterum moneo, fac, quod potes. Aude, aude; quia quiduis audes; cur non & hoc? Siſte Magiſtratui perſonas ſpeluncarum illarum ſpectatrices. Eia rumpe moras. Aſſume in conſilium Collegas tuos; quia cauſſa illis eſt communis; nec de caſſa nuce vitilitigatio erit; ſed de fama, exiſtimatione & ſalute eorũ, quos vos maximè perditos cupitis. Hanc victoriam ſi obtineatis, pax vobis ſempiterna à Ieſuitis erit. Eia rumpe moras Volci; Interea dum tu cũctaris, ex Codice Theodoſiano recitabo tibi *Li.9.tit.33.* veterum Imperatorum leges; vt in iis, velut in ſpeculo, te contempleris; Et qua pœna Chriſtianiſsimi illi Principes, te & tuos comprœcones affeciſſent, ſi in eorum ætatem incidiſſes, intelligas, ob libellum famoſum à vobis acceptatum, approbatum, veſtroque ſtudio, auxilio & fauore editum. Tu Volci arrige aures, & caue, ne læua læuum quid tibi tinniat.

IMP.

IMP. CONSTANTINVS A. AD VERINVM VIC. AFRICÆ.

Si quando famoſi libelli reperiantur, nullas exinde calumnias patiantur hi, quorum de factis, vel nominibus aliquid continebunt: ſed ſcriptionis auctor potius requiratur, & repertus cum omni vigore cogatur his de rebus, quas proponendas credidit, comprobare. nec tamen ſupplicio, etiamſi aliquid oſtenderit, ſubtrahatur. PP. IV. Kal. April. Carthagine Conſtantino A.V. & Licinio C. CONS.

Interpretatio Aniani. Qui famoſam chartulam ad cuiuſcunque iniuriam, & maculam conſcripſerit, in ſecreto, aut in publico adfixerit, inueniendam proiecerit, illi contra quem propoſita eſt chartula non nocebit, nec famæ eius aliquid derogabit. Sed, ſi inueniri potuerit, qui huiuſmodi chartulam fecit, cõſtringatur, vt probet quæ conſcripſit,

qui

qui ſi etiam, quæ ſcripſit, probare potuerit, fuſtigetur, qui infamare maluit, quàm accuſare.

II. Idem A. ad Helianum Proc. Afric.

Licet ſeruentur in officio ſuo, & vicariis exemplaria libellorum, qui in Africa oblati ſunt: tamen eos, quorum nomina continent, metu abſolutos ſecuritate perfrui ſinas, ſolumq́; moneas, vt ab omni non ſolum crimine, ſed etiam ſuſpicione veriſimili alieni eſſe feſtinent. nam, qui accuſandi fiduciam gerit, oportet comprobare, nec occultare, quæ ſcierit, quoniam prædicabilis erit ad dicationem publicam merito peruenturus. P P. V. Kal. Mart. Carthagine, Conſtantin. A. VI. & Conſtantio. C. CONS.

III. Idem ad Ianuarium agentem Vicariam præfecturam.

Vt accuſatoribus patientia præbenda eſt, ſi quem perſequi in iudicio volunt; ita famoſis libellis fides habenda non eſt; nec ſuper his ad noſtram ſcientiam referendum, cum eoſdem libellos flammis protinus conducat abo-

aboleri, quorum auctor nullus exiſtit. PP. pridie non. Decemb. Rom. Conſtantino A. VI. & Conſtantio Caſ. CONSS.

III. Idem A. ad Dionyſium.

Famoſa ſcriptio libellorum, quæ nomine accuſatoris caret, minimè examinanda eſt, ſed penitus abolenda: nam, qui accuſationis promotione confidat, libera potius intentione, quàm captioſa, atque occulta conſcriptione alterius debet vitam in iudicium deuocare. PP. Tyro. XII. Kal. Nouemb. Ianuarino, & Iuſto CONSS.

V. Imp. Conſtantius A. ad Afros.

Libellis, quos famoſos vocant, ſi fieri poſſit, abolendis, inclytus Pater noſter prouidit; & huiuſmodi libellos, ne in cognitionem quidem ſuam, vel publicam iuſsit admitti. Non igitur vita cuiuſquam, non dignitas concuſſa his machinis vacillabit. Nam omnes huiuſmodi libellos concremari decernimus. Dat. XIV. Kal. Iulij, Vrſo, & Polemio CONSS.

VI. Idem A. ad Populum.

Nemo prorſus de famoſis libellis, qui neq; apud me, neq; in iudiciis vllum obtinent locum, calumniam patiatur. Nam & innocens creditur, cui defuit accuſator, cum non defuerit inimicus. Dat. prid. Kal. Nou. Med. Arbitione, & Lolliano CONSS.

VII. Impp. Valentinianus, & Valens A A. ad Edictum.

Famoſorum infame nomen eſt libellorum. Ac ſi quis vel colligendos, vel legendos putauerit, ac non ſtatim chartas igni conſumpſerit; ſciat ſe capitali ſententia ſubiugandum. Sanè ſi quis deuotionis ſuæ, ac ſalutis publicæ cuſtodiam gerit, nomen ſuum profiteatur, & ea, quæ per famoſum proſequenda putauit, ore proprio edicat: ita, vt abſque vlla trepidatione accedat, ſciens, quod ſi adſertionibus veri fides fuerit opitulata, laudem maximam, ac præmium à noſtra clementia conſequetur. Dat. XIV. Kal. Mar. Conſtantinop. Valentiniano, & Valente AA. CONSS.

VIII. Iidem AA. ad Florianum Comitem.

Iampridem aduerſus calumnias firmiſsima ſunt præſidia comparata. Nullus igitur calumniam metuat. Conteſtatio verò, quæ caput alterius contra iuris ordinem pulſat, depreſſa noſtris legibus iaceat, intercidat furor famoſorum, ſæpe vt conſtituimus, libellorum, &c. Dat. V. Id. Nou. Martianop. Valentiniano, & Valente AA. CONSS.

IX. Impp. Valentinianus, Theod. & Arcad. AAA. Cynegio PP.

Si quis famoſum libellum ſiue domi, ſiue in publico, vel quocunque loco ignarus offenderit; aut diſcerpat prius, quàm alter inueniat, aut nulli confiteatur inuentum. Nemini denique, ſi tam curioſus eſt, referat, quid legendo cognouerit. Nam quicunque obtulerit inuentum, certum eſt, ipſum reum ex lege retinendum, niſi prodiderit auctorem, nec euaſurum pœnam huiuſmodi criminibus conſtitutam, ſi proditus fuerit cuiquam retuliſſe.

ſe, quod legerit. Dat. XIV. Kalend. Febr. Conſtantinop. Honor. Nob. P. & Euodio CONSS.

Interpretatio Aniani. Si quis chartulam famoſam in cuiuſcunque iniuriam, vel infamiam in publico propoſitam, viderit, & legerit, & non ſtatim diſcerpſerit, ſed cuicunque, quæ in ea legerit, fortaſſe retulerit, ipſe velut autor huius criminis teneatur.

X. Impp. Honor. & Theod. A A. Anthemio P. P. & Patricio.

Vniuerſi, qui famoſis libellis inimicis ſuis velut venenatum quoddam telum iniecerint; hi etiam, qui famoſam ſeriem ſcriptionis impudenti agnita lectione non illico diſcerpſerint, vel flammis exuſſerint, vel lectorem cognitum prodiderint: vltorem ſuis ceruicibus gladium reformident. Dat. IV. Kal. Maÿ. Conſtantinop. Arcad. A. VI. & Probo CONSS.

Has Imperatorum leges tibi, tuiſque ſymmyſtis, Volci, proponere libuit, vt videatis, quæ vobis ob libellum Cambilhonicum editum merces ab Imperatoribus legum prædictarum conditoribus reddita fuiſſet. Eſt cur vobis gratulemini, quòd in aliud ſæculum reſeruati eſtis. Nam ſi legibus, etiam Iuſtinianéi codicis, ſuus vigor & priſca auctoritas conſtaret, peſſimè profectò vobiſcum ageretur ob centonem, quem immanibus lœdoriis & pſeudologiis fartum, in publicum proferre non erubuiſtis.

Finis Caſtigatæ Relationis.

BREVE EXAMEN LIBRI, QVI SPECVLVM DOCTRINÆ IESVITICAE INSCRIBITVR.

SVPERIORE Anno M. DC. VIII. editus eſt ſine Auctoris, Typographi & vrbis nomine liber hoc titulo. *Speculum, ſiue Theoria doctrinæ Ieſuiticæ. Nec non Theatrum, ſiue praxis Ieſuitarum: Ad Europæ proceres & ſtatus.* Quis non, lecta hac tam grandiſona & magniloqua inſcriptione, rarum quiddã, eximium, & quouis pretio dignum opus animo concipiat? Quis librorum amans ad librarias officinas & tabernas, omni mora abrupta, non adcurrat, vt tantum theſaurum ſibi comparet? Neque enim titulus tam vaſtus & ampulloſus caſſas nuces, & puerilia crepundia pollicetur; ſed diuinum quiddam, καὶ θαῦμα ἰδέσθαι, cuiuſmodi munera par eſt offerre ſummatibus, præſertim quando non vni, ſed omnibus vnuiuerſim offeruntur, vt factum ab

iſto, qui ſuum *ſpeculum*, *ſuam Theoriam*, *ſuum Theatrum*, *ſuam praxin* donat omnibus Europæ proceribus & ſtatibus; inter quos Pontifex Romanus, Imperator Romanus, tot Reges, tot principes Eccleſiaſtici & politici, tot Reſpublicæ, tot vrbes viris viribuſq; florentes; quorum omnium maieſtati, amplitudini & granditati par munus non tribuas licet *Theatrum vitæ humanæ* Zvvingerianum; aut *Theatrum Orbis* Orthelianum; aut *Oceanum Iuris*; aut *Biblia Regia* in tot Tomos diſtincta, eorum nomini dicata euulges. Quocirca neceſſe eſt, vt apud omnes tituli huius lectores vel auditores ingens exſpectatio concitetur.

At quid tanto hiatui; & tantæ logodædaliæ ſubeſt? Quid ſub veſtibulo tam ſpecioſo & ſplendido latet? Nunquam verius vſurpatum credas vſitatiſsimum illud: *Parturiunt montes*. Quid ex hac parturitione naſcitur? *Ridiculus mus*. Libellus exilis & tenuis, vix ſex quaterniorum; qui nil aliud complectitur, quam Indicem librorum, quos Latinè, Germanicè & Gallicè ſectarij partim cõtra doctrinam; partim contra Ordinem & inſtitutum Ieſuitarum publicarunt: in quibus apparet etiam *Relatio* Cambilhonica, cui, tanquam poſtremæ contumeliæ; po-

ſtre-

ſtremam ſtationem Auctor in Indice dedit. Præit Indicem præfatio, in qua Anonymus rationem dat, cur huic tanto oneri humeros ſuppoſuerit; ſubit geminum carmen, iam olim lacerando Societatis noſtræ nomini ſcriptum.

Rationes ſunt iſtæ. I. *Quòd pleroſq; teneat deſiderium agnoſcendi, quid aduerſus Ieſuitarum doctrinam & Ordinem hucuſq; elucubratum, & in lucem emiſſum fuerit; Ieſuitas enim hæc talia vigiliarum monumenta ſtudioſè celatum, imò oppreſſum ire: ſe ergo boni publici promouendi cupidine ductum, Catalogum texuiſſe, ex quo auidus Lector, quidquid in Ieſuitas ſcriptum eſt, cognoſcere queat, idq; eo etiam faciendum fuiſſe, quòd Ieſuitæ nuper Catalogum illuſtrium Societatis ſuæ ſcriptorum Antuerpiæ euulgarint, Auctore P. Petro Ribadeneira.*

Verùm, quàm hæc prima ratio vera ſit, norunt illi, quibus notum eſt, in Ieſuitarum poteſtate non eſſe, vt chartas contra Orthodoxam religionem, vel Societatem ſuã ſparſas impediant, quo minus curſu libero Germaniam & finitimas regiones peruolitent, ita, vt omnes propemodũ anguli oppleãtur, præſertim ſi ſit libellus famoſus in nomen & exiſtimationem Ieſuitarũ debacchans. Teſtis eſt vel ipſa Relatio *de ſtudiis abſtruſioribus Ieſui-*

tarum: quæ breui tempore Latinè & Germanicè totum fermè Septentrionem peragrauit; nam ita nunc ſunt Nouatorum mores, vt quo quid maledicentius & mendaciloquentius in lucem exit; eò cupidius arripiatur, & latius diffundatur. Nec ſatis diſpicio, cur hæc huius Sectarij opera adeo neceſſaria fuerit, etiam Nouatoribus, cũ omnes ex Catalogis Francoford. cognoſcere queãt, quid contra Ieſuitas in lucem edatur; quandoquidem tales libri non facilè ab iis qui Catalogos illos conficiunt, prætermittuntur. Piaculum fuerit omiſiſſe.

Quòd Ribadeneira Catalogum ſcriptorũ Societatis euulgauit, id non tantum fecit exemplo S. Hieronymi, Gennadij, Sigeberti, Honorij, Henrici Gandauenſis & Trithemij, qui generales Auctorũ Catalogos contexuerunt; ſed & imitatione plurium aliorum, qui certorum ordinum indices cõfecerunt, eorumque, qui in iis doctrina & ingenio floruerunt, nomina & monumenta ad poſteritatis memoriam tranſmiſerunt.

II. Ieſuitas *gloriari, ſe omnium hoſtium ſuorũ ora ita obturaſſe, vt nemo amplius contra ipſos hiſcere auſit: hanc Pſeudologiam clarius redargui non potuiſſe quàm hoc confecto Indice; hinc enim liquere, quàm Ieſuitarum aduerſarij nondum obmutuerint.*

Reſpon-

Reſpondeo, hoc nihil aliud eſſe, quàm friuolum ſectarij commentum. Quis enim Ieſuita rerum omnium tam imperitus eſt, qui neſciat; Hæreticos, non niſi mortuos, ſilere poſſe: eorumque notam ac ſymbolum eſſe, vt (quod de Petiliano ſcitè ſcripſit S. Auguſtinus lib. 3. cap. 26.) *multa dicendo, nil dicant: & nil dicendo, multa dicant*. Et cum reſpōdere nequeant, tacere tamen non queant.

III, Ieſuitas dicere; *ſe & ſocietatem ſuam tantummodo ab Hæreticis, Romanæ fidei apertis hoſtibus, lacerari & proſcindi; hoc mendacium confutari debuiſſe: Nam & Catholicos in Ieſuitas pugnare; id teſtari Gallorum & Venetorum ſcripta, quorum titulos hîc Index repræſentet.*

Reſpondeo; Nouatorem iſtum, magnum, extra omnem dubitationem, operæ pretium feciſſe, & præclariſsimè de Republica meruiſſe, cum oſtendit, Arnaldum, cauſidicum Pariſienſem, & quoſdam alios ex Gallicano Regno, ſiue ſincerè Catholicos, ſiue Catholico nomine velatos in Ieſuitas declamaſſe, & nuper itidem nonnullos ex Venetis ſcriptoribus aculeos ſatis acres contra Societatem Ieſu exprompſiſſe. Quis iſta nouit, antequam hic Anonymus indice ſuo indicium faceret? Quis nouit, quid Ieſuitæ & his & illis iam pridem pro ſui defenſio-

ne reſponderint: Dolendum certè, nobis in perpetua ignorantia manendum eſſe; quandoquidem Nouator iſte titulos Apologiarum Ieſuiticarum in ſuum Indicem non retulit. Quid autem mirum, ſi aliquādo, etiam Catholici de Societate noſtra ſeciùs ſentiant, loquantur, ſcribant? Catholici erant, talesq́; videri volebant illi, qui olim integris libris ſanctiſsimos Ordines D. Dominici & D. Frāciſci oppugnarunt, quibus itidem integris commentariis duo Chriſtianę Religionis lumina S. Thomas & S. Bonauentura reſponderunt. Nimirum dum viuimus homines ſumus, ignorantiæ tenebris inuoluti; & affectionibus odij, liuoris, indignationis & inuidiæ expoſiti. Vtique non Ethnici, ſed Iudæi erant; qui beato Regi Dauidi, hanc flebilem vocem expreſſerunt Pſal. 68. *Multiplicati ſunt ſuper capillos capitis mei, qui oderunt me gratis.*

Mendacium porrò eſt, quod ait Sectarius, *nos oblitos præceptorum fundatoris noſtri, Regulas & ſecretam diſciplinam, quam ille occultatam cupiebat, ſtatim poſt eius obitum in vulgus propalaſſe.* nam nō noſtro ſtudio, ſed hæreticorum, (qui neſcio vnde exemplar nacti fuerant) ſuperflua ſedulitate typis excuſæ ſunt Regulæ noſtræ, non ſtatim ab exceſſu B. P. Ignatij; ſed nuper, nempe tribus demum vel quatuor ab hinc annis.

Men-

Mendaciis annumeretur & illud: *Fundatorem noſtrum vetuiſſe, ne in publicum ſcriptionis certamen deſcenderemus cum iis, qui ex Catholicorum numero, Inſtitutum hoc, vt nouum & multa ſingularia habens, inſectarentur.* Vbi, quæſo, hoc interdictum B. P. N. Ignatij? Videtur Hæreticus huius ſuæ pſeudologiæ occaſionem ſumpſiſſe ex cap. 11. lib. 4. Vitæ B. P. Ignatij, vbi Ribadeneira ſcribit, noluiſſe Ignatium, vt quiſquam è noſtris Sorbonenſis Collegij in Societatem Decretũ refelleret. Num ideo quia hoc, certas ob cauſſas, noluit; vniuerſim edixit, ne noſtri vnquam innocentiam ſuam ſcriptis publicis aſſerant, ſi vel ex ignorantia vel ex liuore & æmulatione in periculum vocetur?

IV. *Se voluiſſe lectori parare antidotum contra Ieſuitarũ ſophiſmata, præſertim illa, quæ ex æquiuocatione conſuuntur; & hinc potiſsimum à ſe ſelectos eſſe illos, qui aduerſus Bellarminum ſcripſerint; quandoquidem iſte ſupra reliquum ſcriptorum Ieſuiticorum vulgus caput tantum extulit,*

Quantum lenta ſolent inter viburna cupreſſi.

Etiam à Bellarmini illuſtriſsima luce vult lucifuga iſte tenebris ſuis lumen accendere; & cum ipſemet tanto cum duce congredi nõ audeat, ſaltem illud allaborat, vt qui cum Bellarmino manus conſeruerint, indicet: quos

quos præcipuè à *ſe delectos* ait; cum ſint triplo vel quadruplo plures, quos enumerat, quibus cum Bellarmino ſpeciatim nihil eſt certaminis. Vtrum verò illi, qui Bellarmini controuerſias allatrarunt; vel contra alios noſtræ Societatis Theologos aliquid euulgarunt, ſophiſmata Ieſuitarum; an ſuam inſcitiam & fraudulentiam patefecerint ac retexerint, arbitrari lector poterit cum ex aliorum Ieſuitarum lucubrationibus, tum ex Bellarminianæ Defenſionis duobus Tomis.

Optat Nouator, vt quis oriatur, qui ex indicatis abs ſe contra Ieſuitas Auctoribus *nucleum* excerpat, *collectis & in vnum corpus redactis eorum ſcriptis, quorum in hoc argumenti genere, eruditio, fidesq́; & ingenium præ cæteris elucent*. Difficile erit ex ſolis meriſque putaminibus nucleum excerpere. Longæ itidem deliberationis erit, quis ex omnibus Ieſuitarum vel Bellarmini aduerſariis, præ aliis *eruditione, fide* & *ingenio* excellat: nam qui nunc ſcriptitant, illi ſe antegreſsis poſtponi haud ſinent. Itaque vereor, ne Lutherani & Caluiniani fame pereant, ſi ſpe & exſpectatione huius tam opimi nuclei, nihil interea eſſe velint.

Si dicas; iam ſimile quid à Rupellanis in Gallia præſtitum, coniectis in ſex Tomos non paucis libris contra Ieſuitas euulgatis.

Re-

Reſpondet Anonymus: *Opus illud multis minus ſufficiens videri.* Ita profectò eſt. Rectè dicis. Laudo iudicium tuum. Sufficiens non eſt; quia nihil habet *nuclei*, quo lector ſe paſcat; affatim autem furfuris & quiſquiliarum: immò ex his totum, quantum, quantum, conſtat.

Deſiderat quoq; noſter iſte in Tomis Rupellanis *maiorem delectum*: Quid ni & iudicium, cum negligentia & præteritio delectus, non niſi ex iudicij penuria proueniat? Cuius enim iudicij eſt verboſiſsimas nugas VVitackeri, & Humfredi, contra Campianum & Dureum, itẽ Gratianum Antiieſuitam, Colloquium Ieſuiticum, Expoſtulationem Academiæ Nemauſenſis, & ſimiles chartas rogo quàm prælo digniores, voluminibus Rupellenſibus infercire, & bonam papyrum collutulare & malè perdere?

Cæterum, quod tu in opere Rupellenſi deſideras, hoc deſiderabunt alij ex tuo grege in eo, quod tu in phantaſia tua delineas; à quo excludi cupis, quidquid contra *Papam* & *Papiſtas* generatim ſcriptum eſt; & tantum includi ea, quæ Ieſuitas nominatim tangant. cui tamen legi ipſemet Legiſlator ſuo in Indice non obtemperat. Vt poſtea videbimus.

Rogat

Rogat proceres & ſtatus Europæ, *vt ad hoc tam ſalutare opus expenſas & ſumptus contribuant; nullum enim priuatum tantis ſumptibus parem reperiri.* Patienter exſpecta, & deſtinatum negotium viriliter vrge, paulò pòſt Pontifex Romanus, (qui & ipſe inter *proceres Europæ* à te compellatos) vel nummos copioſos, vel ipſos typos Vaticanos huic tam neceſſario operi liberaliter largietur. Neque Rex Hiſpaniæ cœptis tuis deerit;ne dubita, ſimul atque noua claſsis,auro onuſta,propitio Aeolo, ex Indiis aduenerit. Neque alij Monarchæ,Principes & Ordines Europę cogitationibus tuis fauere abnuent;Tu tantum ne cede morę,ſat cito, ſi ſat bene. Interea opus,quod reipſa inſtituere, perficere & excudere nequis, ſedulò inſtituas, perficias & excudas in cerebri tui officina. Crede mihi,non ſine iucunda animi oblectatione id facies.

Et quia rogas, vt alij eruditi viri, apertis Theſauris & Bibliothecis ſuis, Catalogum tuum augeant; prudentius, meo iudicio, egiſſes; ſi non auctionem, ſed correctionem petiiſſes: Multis enim ſcatet erroribus,& promiſsis tuis contrarius eſt; nec caret mendaciis & fraudibus: Non vis in hunc Indicem referri illa opera, quæ, vt ais, *extra Ieſuitiſmi reſpectum, contra doctrinam pontificiam magno nume-*

ro

ro ſunt directa, nec illa eorum, qui ex profeſſo vel de Antichriſto, vel de vitiis actiſq; Pontificum ſcripſerunt: Et tamen huius tui inſtituti oblitus in ipſo veſtibulo ponis *ſacra Biblia*; neque ſemel; ſed bis, vt non tantum propoſiti ſui immemorem, ſed & Battum agnoſcere cogamur. Quæſo, num Biblia ſunt contra Ieſuitas edita? & quidem nominatim *per totum, à primo A vſque ad Ω*, vt ais? Nam ſi nominatim non ſunt in Ieſuitas euulgata, quid faciunt in tuo Indice? qui nil complecti debet, niſi libros aduerſus Ieſuitas ſpeciatim editos, hanc enim legem ipſe tibi fixiſti.

Suntne nominatim contra Ieſuitas ſequētia opera? I. *Reſponſio VVilhelmi Philalethæ ad Staniſlai Reſcij Miniſtromachiam.* II. *Quæ VVitakerus contra Stapletonum ſcripſit.* III. *Papa non Papa Oſiandri.* IV. *Scripta Iuelli aduerſus Hardingum, Sanderum, Alanum Copum, Hieronymum Oſorium, Pontacum Burdegalenſem.* V. *Liber Sadeelis de verbo Dei, & liber de vera peccatorum remiſſione, & alius de Sacrificio Miſſæ.* VI. *Polani Baſileenſis ſymphonia.* VII. *Enchiridion controuerſiarum Religionis Oſiandri.* VIII. *Vindex veritatis aduerſus Iuſtum Lipſium.* Vt præterea alia huius generis tam Latina, quàm Germanica & Gallica ab iſto commemorata opuſcula, quæ ad nos nō magis, quàm ad omnes alios Catholicæ fidei profeſſores pertinent.

Illud

Illud item ſeriam huius Anonymi ſeriò de Republica bene merendi voluntatem oſtendiſſet, ſi non modò quid aduerſarij ediderint, ſed & quid Ieſuitæ reſponderint, commemoraſſet. Scripſerint VVitackerus, Sutliuius, Danęus, Stenius ſeu Miſenus, Lermęus, & alij contra Ieſuitas; at his vel omnibus iam eſt vſq; ad vltimum quadrantem ſatisfactum; vel non diu pòſt, ſatisfiet. Varia in nos ediderint Arnaldus; Auctor *Catechiſmi Ieſuitici*; Concinnator *Orationis ingenuæ ad Chriſtianiſſimum Regem*, & alij; at quidquid hiſce debebatur, id probo & aſpero nummo ſolutum eſt cùm ab aliis, tum à Franciſco Montano, & Ludouico Richeomo, præſertim eo in libro, qui inſcribitur: *Expoſtulatio Apologetica ad Henricum IV. Francorum & Nauarræ Regem Chriſtianiſſimum.* Vbi quidquid ab aduerſariis in Gallia confictum, & variis chartis diſperſum eſt, accuratè ac ſolidè refellitur: Et quàm Ieſuitæ ſint bonæ notę fideiq; debitores, perſpicuè demonſtrat Catalogus à Ribadeneira publicatus, dum noſtrorum contra Hæreticos lucubrationes recenſet.

Vt autem Nouator iſte Catalogum ſuum ſpiſsiorem reddat, bis aliquando eoſdem libros enumerat. Bis ponitur *Labyrinthus Hunnianus*. Bis, *Sutliuius de Eccleſia*. Bis, *Gretſerus Triũ-*

phatus Stenij ſeu Miſeni. Bis, *Theologia Ieſuitarum Kemnicij*. Bis, *Gretſerus Triumphatus Alchimiſtæ Bauij*. Nam *Aurum vitæ theriacale contra phreniten Iacobi Gretſeri, & Gretſerus Triumphatus*, ſunt vnus idemque liber: prius enim, quàm ederetur, placuit prior titulus Bauio; & Catalogo itidē Francofordienſi inſertus eſt. Poſtea, cum triumphare liberet; ſecunda inſcriptione librum inſigniuit. Quod ignorans huius Indicis faber, non ex ipſis libris, ſed ex Catalogo duntaxat Francofordienſi titulos exſcribere ſolitus, duos hoſce libros, tanquam diuerſos, diſtinxit. Bis ponuntur *nugæ Lælij ex Kemnicio de verbo Dei contra Bellarminum*. Bis, *Ioannis Ingelſtetteri Caluiniſtæ Medici*, (qui ſe Angelum Politianū indigitat) *Philoſophia Eucharistica Bellarmini*. Bis, *Apologia Acatholica Mortoni Angli*. Bis, *conuicia Molinæi contra Ieſuitas*. Et hæc omnia nil aliud ſunt, quàm lucida eximiæ illius memoriæ, qua iſte pollet, argumenta; quæ tanta eſt, vt poſt paucas lineas non meminerit amplius, quorum paulò ante nomina in chartam retulerit. Eiuſdem memoriæ beneficio tranſmutat *Duræum* in *Haium*. Eidem adſcribatur huius Catalogi *febriculoſa*, vt ita loquar, macies: Tam enim ieiunus eſt, vt nullus in controuerſiis paululùm verſatior, futurus ſit, qui *ſtans pede in vno* non plures Se-

ctariorum aduerſus Ieſuitas libros, nominaturus ſit, quàm iſte poſt tantam adhibitam in his indagandis diligentiam, & poſt omnes *Europæ proceres & ſtatus* ad Theoriam doctrinę Ieſuiticæ, & ad Theatrum Ieſuitarum inuitatos: qui poſtquam veniunt, quid aliud inueniunt, quàm *Speculum* ſiue *Theoriam* ſtultitiæ Hæreticæ; *nec non Theatrum ſiue praxin* Nouatorum, qui tumidis buccis theſauros promittunt: & poſt promiſſa carbones exhibent.

Luculentum mendacium elucet ex his Catalogi verbis in ipſo Propylæo collocatis. *Falſationes Ieſuitarum commiſſas in Patribus perſtrinxerunt Franciſcus Iunius in præfatione ſuper Indicem Expurgatorium editum Heidelbergæ, & Ioannes Pappus*: nam Iunius nullam penitus Ieſuitarum mentionem facit. Sed de hac ſolenni Prædicātium Pſeudologia, & de Iunij & Pappi præfationibus copioſè actum eſt duobus libris *de iure & more prohibendi, expurgandi libros noxios ac peruerſos.*

Duas ſatyras, quas, clauſulæ loco, Hæreticus exſcripſit, parum moramur: quandoquidem prior iam ipſi ſuo Auctori, vt certa relatione cognouimus, diſplicet, & in ſpongiam incumbere iuſſa eſt, qui cognita innocentia non tantum amicus, ſed & patronus Societatis noſtræ, factus eſt.

Rogas,

Rogas, vt Ieſuitæ tuorum libris ac lucubrationibus liberum curſum permittant. Si aliquid obtinere cupis, oportet, vt non noſtras, ſed Eccleſiæ fores pulſes. Hæc enim librorum Hæreticorum lectionem prohibet. Vbi tuo rogatu, Eccleſia interdictum ſuum reuocauerit; Ieſuitæ impedimẽto non erunt; quo minus voti compos fias. Sed de hoc ſatis in opere de libris noxiis. Nunc vale, quiſquis es, ſtramentitij Theatri conditor, &, ſi lubet, plaude.

FINIS.

INDEX.

A.

Adamus Tannerus de Colloquio Ratisbonenſi. 90
Æthiopes ad Hydaſpin fl. ſcorpios & ſerpentes comedunt. 42
P. Andreas Neuupaur celebris concionator Pragenſis. 27. 29. 43
Apoſtatæ Prædicantibus gratiores ſub deſerti Ieſuitiſmi ſpecie. 25
nulli vnquam Ordines quos deſeruerunt laudarunt. 31
Armamentaria Ieſuitarum, ſupra templa. 49. 62. 95. *& ſeq.*
Ars Pauli ad conciliandas reuelationes. 73. 77
S. Athanaſius pro mago habitus, 73
S. Auguſtinus ad calumnias Donatiſtarum quid reſponderit. 49. 50. 51. 64. 65. 66. 115. 116. 117

B.

Baſilij Magni notanda ſententia de Apoſtatis. 33
Benno quidam ſomniator Gregorio VII. magiam affingit. 68. 69

item

item inſidias Henrico IV. ſtructas. 97. 98
Bibliotheca Ieſuitarum à Cambilhono deſcripta. 35. & ſeq.
interior. 38
Bibliotheca Societatis Ieſu omnibus etiam Prædicantibus petentibus humaniter oſtēduntur. 37. 41
minores, quæ & communes vocantur. 39
librorum hæreticorum. 40. 41. 42

C.

Caluinus ſeditioſus. 92
Cambilhon. Vide Ioannes Cambilhon.
Carceres ſubterranei Ieſuitarum. 49. 61. 95. & ſeq. 101. 102.
Caroli V. Imp. conſtitutio contra libellorum famoſorum ſcriptores & ſparſores. 18. 19
P. Catonus. Vide P. Petrus Catonus.
Chriſtiani olim ab Ethnicis infanticidij & inceſti falsò inſimulati. 51. 53. 57. 59. 60. 107. 108
pro magis habiti. 78
non ſumpſerunt arma contra Ethnicos Imperatores, licet potuiſſent. 92
ſola ſeceßione potuiſſent Ethnicis incommodare. 93. 94
Dæmonia ab Ethnicis expellunt. 94
R. D. Cleophas Diſtelmair. 103
Colonienſis Senatus Caluinianum bibliopolam mulctat. 107

Conſtantinus Magnus Imp. etiam vera libellis famoſis ſpargentes ſupplicio addicit. 20

Conuicium non qui audit ſed qui facit, miſer eſt, inquit S. Cyprianus. 64

Conuictores Ieſuitarum. 28

ſtudioſi ſæculares. ibid.

Cracouienſis Domus. 97

D.

Dimiſſi è Societate. 58

Dionyſius Syracuſanus. 113

Donatiſtæ hæretici S. Auguſtinum calumniantur. 49. 50. 51. 64. 65.

Donavverda ciuitas in poteſtatem Sereniſſimi Bauariæ Ducis venit. 88. 89

E.

Ethnici olim Chriſtianis infanticidium & inceſtum obiecerunt. 51. 53. 57. 59. 60. 107. 108

Petrum Apoſtolum pro Mago habuerunt. 67.

miracula à Chriſtianis olim patrata Magicis præſtigiis aſcripſerunt. 78

Chriſtianorum ope à Dæmonum incurſibus liberati. 94

F.

Famoſi libelli, eorumq́ auctores, repertores, manifeſtatores iure ciuili & canonico damnati. 12. 13. 14. 17. 18. 19. 20

eius opinionem in quem ſcribuntur, non lædunt. 13.14
Franciæ leges in libellorum famoſorum ſcriptores vel euulgatores. 17.18
Franciſcus Iunius Caluinianus Miniſter. 63

G.

Georgius Sturnus Philoſophiæ in Collegio Viennenſi Profeſſor. 26
S. Georgius Magnus libelli famoſi auctorem excommunicat. 16.17
Gregorius VII. tanquam magus à Bennone traductus. 68.69
Gergorius de Valentia. 79

H.

Haſenmüllerus perfidus apoſtata. 26. 55. 57. 103
Theodoro Peltano magiam affingit. 69
coadiutores Ieſuitarum veneno ab iis tolli mentitur. 103
Hunnius, Rungius, Geſnerus à Ieſuitis interfecti finguntur. 115

I.

Iacobus Cluſſaus Græcij à Ieſuitis occiſus fingitur. 104. 105

P. Iacobus Cruſius. 26. 28
P. Iacobus Colenz Regens Pragenſis. 28
Iacobus Gretſerus nunc vigeſimo tertio anno ſine interruptione Ingolſtadij degit. 25. 29
φιλόμυσος. 36
librorum hæreticorum promus condus. 41
Ianitores Ieſuitarum quales. 55. 56
Ieſuitæ proficiſcuntur ad Indos, Sinas, Iapones, in Angliam, Hiberniam, & alia loca hæreticorum. 58. 63
ex variis Collegiis pulſi, in Gallia, Belgio, ditione Veneta, Tranſyluania, & Hungaria. 61. 62
an, vbi & quando veſtitum mutent. 63
an quouis triennio locum mutent. 29
quando ſacros Ordines ſuſcipiant. 39
an Chriſtum & S. Ioannem magos fuiſſe aſſerant. 78
contra magiam accuratè ſcripſerunt & diſputarunt. 79
à Chriſtianiſſimo Rege in Gallias reuocati. 81
an poſt Ratisbonēſe Colloquium obmutuerint. 90
arma domi aſſeruare conſtitutionibus prohibentur. 100
Ieſuitarum Muſæa, Bibliothecæ, Templa, Armamentaria, Theſauri, Carceres, Sepulturæ, &c. Vide ſuis locis.
Ieſuitarum Doctrinæ Speculi Examen. 133. & ſeq.

Ioan-

Ioannes Cambilhon agyrta, vt à Prædicantibus Augustanis offam impetraret, finxit ſe fuiſſe Ieſuitam. 5.& ſeq.
duplex ſuum ſcriptum iiſdem inſcribit & dedicat. 6.& ſeq.
cultum & inuocationem Sanctorum, ſignum Crucis & limbum Patrum probat & credit, non tamen adeò firmiter. 9.10
libelli famoſi ſcriptor. 11.& ſeq.
mentitur ſe in prouincia Auſtriæ & in Collegio Græcenſi Ieſuitam fuiſſe. 24.26.27
rerum Ieſuiticarum penitus ignarus. 27.& ſeq.
fingit ſe lectione Protocolli Colloquij Ratisbonenſis illuminatum. 30.31
trium immanium criminum Ieſuitas poſtulat, videlicet ſcortationis. 49.& ſeq.
magiæ. 64.& ſeq.
& machinationum ſeditioſarum. 81.& ſeq.
armamentaria, theſauros, & carceres Ieſuitarum fingit. 49 95.& ſeq.
cædes adoleſcentum Ieſuitis affingit. 104.& ſeq.
item infanticidia & fœminarum cædes. 107
Ieſuitas diabolicis laruis tectos, Nouitiis ſuis occurrere, vnumq́ illorum à diabolo eliſum fabulatur. 110
Ieſuitarum emiſſarios vt Prædicantes veneno

tollant, patinas & lebetes inficere nugatur. 112

adulatur Prædicantibus pro offa. 114

P. Ioannes Rutgerus ſummi templi Colonienſis concionator. 106

Ioannes Salomon Schloßius Apoſtata. 25

mentitus ſe viginti annis fuiſſe Ieſuitam, & Ingolſtadij, Monachij, &c. habitaſſe. 25. 26

fame compulſus ad Polycarpum Leiſerum confugit. 30

fingit ſe lectione duarum concionum Polycarpi Leiſeri fuiſſe illuminatum. ibid. & 43

Iudas proditor typus Apoſtatarum. 31. 32

Iudæorum diæta. 113

L.

Larua diabolica. 110

Libri pellibus & membranis nitidißimis, auro & argento radiantes. 36. 37. 38

catenis alligati. 37. 38

non quiuis quibuſuis permittendi & legendi. 40

Libri magici ſub nominibus Adæ, Abelis, Henoch, Abrahæ, &c. 77. 80

Librorum hæreticorũ lectio ab Eccleſia interdicta. 42

quibus in Societate IESV permittatur. 42. 43

Lutherus quid à ſe deſciſcentibus obiecerit. 32

ſeditiones & rebellionem ſpirat. 91. 93

ſæpe monitus vt ſibi à Catholicorum inſidiis caueret. 114.115

M.

Malus ſemper præſumitur, qui ſemel malus. 16

Marcus Gnoſticus magus. 70

P. Martinus Delrius Græcij ſacras literas docuit, Louanij mortuus. 29
nunquam fuit Prouincialis. 27.54.81.82
eius Diſquiſitiones Magicæ. 79
Græcio Salmanticam in Hiſpaniam reuerſus. 27.88

Martinus Miltenburgenſis Fuldæ à Ieſuitis peremptus fingitur. 106

Maximilianus Sereniſſ. Bauariæ Dux Donavverdam ciuitatem iuſſu Imperatoris occupat. 88

S. Maximus variis hæreticorum calumniis exagitatus. 84.& ſeq.

Minucius in Octauio, pro Chriſtianis. 51.52.53.84

Mirandulani Comitis Aſſertiones. 72.73

Monothelitæ hæretici S. Maximum calumniantur. 84.& ſeq.

Muſeum Ieſuitarum à Cambilhono confictum. 35.44

Muſquettæ Ieſuitarum. 96

N.

Nomen interdum iuſtè ſupprimi poteſt, non tamen cum alicui capitalia crimina intentantur. 22

Noui-

Nouitÿ Ieſuitarum. 28.44.45.72.73.74.110
Nouitiatus ſeu Domus Probationis. 28

O.

Ordines ſacri in Societate quando ſuſcipiantur. 39

P.

Petilianus Donatiſtarum pſeudoepiſcopus S. Auguſtinum calumniatur. 64 65 66 116.117
P. Petrus Cotonus magiæ falsò inſimulatus. 67.68.69.70
Prædicantes Auguſtani vt libelli famoſi ſparſores qua pœna digni. 14. 15. 16.17.18.22.23
venerabilis presbyterÿ titulum inſcripti ſibi libelli famoſi omittunt. 23
inuitantur ad Collegium Auguſtanum & alia viſenda. 37.41.96.97.101
monentur vt à Ieſuitarum emiſſariis ſibi caueant. 112. 113. 114
Pragenſe Collegium. 96.97
Prouincialis Societatis Ieſu quid in annua Collegiorum viſitatione inquirat. 45.46.47.48
poteſtatem ſcribendi & euulgandi libros dare debet. 45
catalogum omnium totius Prouinciæ Sociorum ſecum circumfert. 27.48
cautus & circumſpectus in concedenda facultate

tate legendi libros hæreticorum. 43
quanam Romam ad Generalem ſcribere fingatur. 47. 48
Pſylli non læduntur à ſerpentibus. 42

R.

Rectores Collegiorum, Regentes Conuictoriorum. 28
Rex Gallıarum Chriſtianiſſimus. 69 70
Rex Poloniæ & Sueciæ. 83. 84

S.

Sacellarius quidam S. Maximi calumniator. 85. 87. 88
Salomon Schloſſius. Vide Ioannes Salomon.
Sepultura Ieſuitarum. 102
Sergius quidam S. Maximi calumniator. 86
Sextus Philoſophus. 2. 3. 42
Socrates à ſycophantis accuſatus nulla Apologia vti voluit. 109
Speculum conſtellatum P. Cotoni. 67. 68
Steganographia quid. 75
à Lutheranis in lucem edita. 75. 76
liber pernicioſiſſimus. 75 76. 77

T.

Templa Ieſuitarum ſupernè bellicis inſtrumentis, infernè theſauris & carnificinis referta. 49. 95. & ſeq.
à Collegiis ſeiuncta. 107

Tem-

Tempus omnia reuelat. 61
Tertulliani loca pro Chriſtianis apologetica. 7. 21. 51. 53. 57. 59. 60. 92. 93. 94. 99. 100. 102. 108
P. Theodorus Peltanus Haſenmüllero magus. 69
Theſauri Ieſuitarum in templis reconditi. 49. 95. & ſeq. 110. 101
Trithemij liber de Secundis. 73
Steganographia. 73. & ſeq. vide *V. Steganographia.*

V.

Valentiniani & Valentis Impp. lex de libellis famoſis. 12
Veneni mira efficacitas. 113. 114
Veſtes Ieſuitarum. 62. 63
carnificum. 61. 101. 102
pro comœdiis & tragœdiis: 62
mutari aliquando licitè poſſunt. 63
Volcius flagellationem vt minimum meritus. 15. 16
infamis. 18
vide plura de eodem Volcio. 118. & ſeq.

Errata.

Pag. 4. *v. vlt. Diotrephes. p.* 5. *v.* 17. *Cambilhon: p.* 9. *v.* 9. *melius eſſe indui. p.* 10. *v.* 13. *conſecutus. p.* 13. *v.* 18. *Actor. p* 42. *v.* 24. *accola. p.* 112. *v.* 13. *malluuia. Ibid:* 22. *malluuium.*